

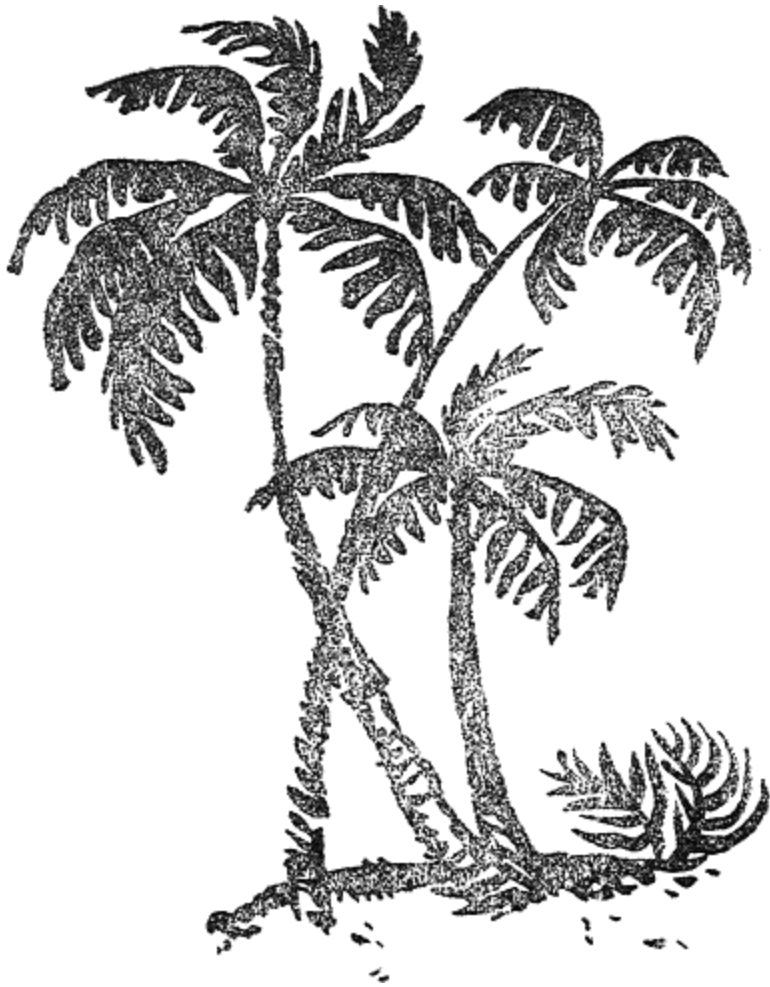
ПЕТЪР БОБЕВ

Гонимба из южните морета

ПЕТЪР БОБЕВ
ГОНИТБА ИЗ ЮЖНИТЕ
МОРЕТА

chitanka.info

БЕЗДЕЛНИК

Момчето тъй се бе улисало в заниманието си, че не усети приближаването на стария човек. Когато чу стъпките му, то трепна, обърна се уплашено и мушна нещо в джоба си.

Пред него стоеше висок мъж с дървена кутия през рамо и триножник в ръка. Лицето му беше обгоряло от слънцето, а косата му, която се подаваше под червеното таке — съвсем бяла. Той остави товара си на земята и седна на съседния пън.

— Тю! Изморих се. Много са преплетени пътеките ви — обърках ги. Наблизо ли е селото?

— Няма и половин час път — отвърна момчето.

Непознатият извади лула, натъпка я бавно и запали:

— Чудесно е при вас! Каква хубава гора, какви сочни полянки!

Погледът му се плъзна по зеленото кадифе на моравата, погали всяко цветче и всяка тревичка, спря се за миг върху черните напукани дънери на дъбовете и пъстрите усукани стъбла на буките, вдигна се нагоре над сочната зеленина на листата и се зарея в синевата на небето.

Момчето изведнаж почувствува, че този непознат белокоос мъж му е близък, много близък. То не можеше да си обясни какво го привличаше толкова — дали бяха добродушните и малко насмешливи бръчици под топлите, кафяви очи, дали беше равният старчески глас, или...

Някаква тъпа болка стисна сърцето му. До днес то не бе срещало друг човек, който да се възхищава като него от прелестта на този горски кът... освен баща му...

Старецът пусна от лулата няколко кълба дим, проследи ги, докато се разсеяха във въздуха, и запита:

— Как се казваш?

— Христо.

— Хубаво име. А пък аз съм Каменов. Момчетата ми викат чичо Антон. И ти можеш да ме наричаш така.

Въздухът ехтеше от чуруликането на хилядите скрити зад гъстата шума птички, които пееха, бърбореха, караха се, оплакваха се за нещо.

Една уморена пчела кацна върху ръката на Каменов. На задните ѝ крачета тежеха две жълти топчици цветен прашец. Като си почина, тя приглади пипалцата си и хвъркна. Старецът я проследи с очи и привидно съвсем безразлично подметна:

— Какво правеше тук?

— Кой? Аз ли? — смути се Христо. — Нищо... Така си стоя.

Каменов се усмихна, помълча малко и добави:

— Мога ли да погледна теленцето?

Момчето се изчерви:

— Видяхте ли го?

— Понеже се бе улисал много, аз успях да се приближа, без да ме усетиш. Подай ми го!

Христо извади нерешително от джоба си една дървена фигурка. Старецът я пое внимателно и я вдигна нагоре, за да я разучи добре.

— От смрадлика ли е?

— Да.

— С какво работиш?

Малкият му показва едно обикновено джобно ножче.

— Имаш ли и други?

Христо наведе очи виновно.

— Къде са?

Погледът на стария мъж беше толкова приветлив, че момчето не можеше да го излъже.

— Крия ги в обора — каза тихо то, — на една греда под покрива.

— Криеш ли ги?

— Да. Не искам да ме хокат.

Каменов се учуди искрено, а малкият се разгорещи:

— Така е — всички ме хокат: и мама, и чичо, и учителите.

— Но защо?

Христо изведнаж млъкна. Старецът го изчака малко и рече кротко:

— Щом като не ти е приятно, не ми отговаряй!

Момчето погледна ясните очи на новия си познат и след минутно колебание отсече решително:

— Аз съм безделник.

— Какъв, какъв? — От изненада старият човек скочи прав и се взря в чистото, бледо лице на момчето.

Христо взе дървеното теленце. Мушна го в пазвата си и неочаквано заговори с груб глас, който не можеше да скрие голямата му болка:

— Всички ме наричат така.

Каменов мълчеше. Христо продължи почти предизвикателно:

— И аз наистина съм такъв. Ето — сега повтарям класа.

— Повтаряш? Не е възможно! Та ти изглеждаш умен!

— Не! Не съм умен. Аз съм мързелив като баща си. Той е бил най-големият пияница в село.

Старецът наблюдаваше светлите слънчеви петна, които трептяха сред сенките на дърветата, и като че ли бе забравил детето. По едно време поклати глава:

— Така!

Един къдрав облак затули слънцето. Сенките се сгъстиха. Птичките притихнаха.

— Имаш ли други близки — майка?

— Мама цял ден плаче и ми се кара... защото съм приличал на баща си... Казват... — Той млъкна за миг и добави: — Казват, че трябва да се срамувам от него...

Очите му плувнаха във влага, а гласът му се разтрепера.

Каменов се надигна:

— Ако обичаш, покажи ми пътя за село!

Христо скочи веднага, пое триножника му и тръгна с него.

Пътеката лъкатушеше сред висока ежова главица, която се люлееше и шумолеше при тяхното минаване. Из нея се белееха като сапунени мехури прецъфтели глухарчета, които при най-малкото докосване се пукваха и пръсваха из въздуха пухестите си семенца. Прецъфтяваха и лютичетата. По тънките стъбълца се поклащаха бодливите им плодчета, подобни на малки зелени боздуганчета, сред които тук-там все още светеха златните им цветове. В сенките под розовите шипки се криеха горски теменуги, синееха се нежни незабравки и великденчета, а над тях бе опънал като прозрачна завеса мрежата си тлъст паяк. По пътеката пълзеше едра космата гъсеница, окичена с наниз от ситни рубинени брадавички.

Старецът я прескочи и неочаквано поднови прекъснатия разговор:

— А ти как мислиш — безделник ли си?

Момчето се запъна:

— Аз... Не знам... Но важно ли е какво мисля аз? Нали другите ме смятат за безделник... Може ли да бъда друг?

— Значи, ти искаш да им докажеш, че са прави, така ли?

Повървяха още малко из гората мълчаливо. После старецът се спря. Приказваше му се — от сутринта беше мълчал.

— Защо правиш тези играчки? Каква полза имаш?

Лицето на момчето засия:

— Залисвам се. Няма да стоя все неподвижно. Дялкам си — празна работа.

— Наистина ли мислиш така?

— Ами че как? Никой свестен човек в село не дялка дърво.

Каменов се засмя:

— А има ли във вашето село някой свестен човек да ходи тъй натоварен като мене по баирите?

Христо го изгледа продължително и отвърна откровено:

— Право да си кажа — няма! — После запита: — Но вие какъв сте?

— Аз ли? Художник. Рисувам върхове, полянки, ниви, цветя.

Момчето зяпна от учудване:

— Художник! Ама истински ли?

Гората свърши. Между разкривените стволоче на буките, над ниските трънки прозря полето, обляно в слънчеви лъчи. Показаха се червените покриви на селските къщи, сгущени под къдравата зеленина на овощките.

Пътят криволичеше сред избуялите ръжени ниви, от които вятърът отвяваше облачета цветен прашец. По крайнината им се аленееха разкошни макове като изрязани от коприна, а под тях надничаха розовите муцунки на мъртвата коприва и ситните бели кръстчета на овчарската торбичка. Високо в небето пееше чучулига, предвещавайки хубав ден. Някъде из гъстия посев се провикваше пъдпъдък. Една сврака летеше пред двамата пътници, дочакваше ги на близкото дърво и когато приближеха, прелитваше на следващото.

Навлязоха в селото. Христо запита:

— Къде да ви заведем?

— В хотела — нали имате хотел? Или чакай... — Изведнаж му хрумна нещо. — По-добре у вас! Искам да видя и другите фигурки.

Малкият не разбра добре.

— У вас — не ме ли искаш? — повтори старецът.

— Искам ви. Заповядайте! — И го поведе по страничната уличка.

Бутна една врата и го покани.

Дворът беше чист и изметен. Точно насреща светеше на слънцето бяла варосана къщичка с позеленели от времето керемиди. Буйна асма засенчваше единствения прозорец, а под нея стоеше грубо

скована пейка. Отпред, в малка градинка, цъфтяха огненочервени латинки.

От къщата излезе една слаба, преждевременно застаряла жена, забрадена с черна кърпа, погледна тревожно и запита:

— Какво има пак?

Каменов вдигна ръка:

— Не се безпокой! Нищо лошо не е направил. Аз го помолих да ме доведе у вас да си почина. Не съм тукашен.

Той седна на пейката и извади лулата.

В гнездото под стряхата цвърчеха гладните лястовичета, а родителите им сновяха възбудени из въздуха да им търсят храна.

Една черна квачка мърмореше нещо сърдито, ровеше земята с крака и коткаше отрасналите си пилета, които вече не я слушаха, а тичаха на своя глава по целия двор.

Каменов заговори:

— Хубаво момче имаш, да ти е живо! Слуша ли те, а?

Майката се озърна неспокойно: какво да му каже? Чужд човек е.

Оправи забрадката си и въздъхна:

— Ех, добро е — какво да правя? Ще търпя — моя рожба е.

Гостът посочи дървената фигурка.

Тя плесна с ръце:

— Пак ли? А бе, сине, няма ли за тебе работа, няма ли уроци?

Христо се запъна:

— Мамо... Не е ли хубаво?

Майката ахна:

— Виждаш ли теглото ми, другарю? Говори ми за хубост. Пък аз съм майка. Искам да видя детето си да стане човек. Знаеш ли какво съм изтеглила досега? Прилича на баща си. Страх ме е да не пропадне като него. И баща му все за хубост бълнуваше. Види най-простата буболечка и току викне: „Колко е красива! А тревичката до нея — гледай, гледай!“ Цял живот не захвана сваятна работа. Каруци боядисваше, бъклицы и хурки шареше. Стана за смях на хората. Ей така се пропи. Една зимна утрин го донесоха в къщи замръзнал.

Старият мъж се обърна към момчето:

— Я донеси и другите играчки да ги разгледаме!

Христо се запъти към другия край на двора и се вмъкна в една стара постройка. След малко излезе оттам облепен с паяжини и

натоварен с цял куп дървени фигурки. Нареди ги грижливо на пейката, после се върна за останалите. Сложи и тях, па се дръпна настрана с гузен поглед.

Каменов започна да ги разглежда една по една. Някои бяха изрязани от смрадлика, други от липа, трети от круша. Имаше агнета, кози, кучета, патенца, котки, деца — едни легнали, други тичащи, трети играещи.

Тримата мълчаха. Майката стискаше сплетените си пръсти, като поглеждаше неуверено ту стария човек, ту сина си.

Каменов остави на пейката последната фигурка и се замисли. След това изведнаж реши:

— Слушай сега! Христо няма да пропадне. Да... Той е роден художник. Навярно и баща му нямаше да пропадне, ако беше намерил работа, каквато обича. Разгледай това теленце! Кажеш ли — не е ли като истинско? Виж колко живот има в него, застанало така учудено, с наведена главичка и с глупаво опулени очи! Не ти ли се струва, че ха-ха ще рипне назад да се спасява? Майко, успокой се! Знаеш ли, че ти не си познавала детето си? Златни ръце има то, чуваш ли — златни!

Тя слушаше невярваща, а той продължи:

— Аз съм преподавател в училището по рисуване. Познавам способните. Твоето дете ще дойде да учи при мене. Искаш ли, Христо?

Момчето отвърна, пресипнало от вълнение:

— Аз не знам... дали ще мога...

— Ще можеш! Но по-напред трябва да свършиш осми клас. Хайде да идем при сегашните ти учители! Аз ще им обясня всичко. След това ще говорим и с другарите ти. И те ще ти помогнат да научиш пропуснатото, да ги настигнеш.

Христо се намръщи:

— Не искам!

— Защо?

— Ще ми се смеят.

Каменов го изгледа сериозно:

— Виждам, в душата ти се е набрала много горчилка. Но не си съвсем прав. Кажеш ми — показвал ли си им твоите работи?

— Срам ме е.

— От какво? От това, че можеш да правиш нещо, така ли? Повтарям — нямаш право да им се сърдиш. Ти страниш от тях,

саможив си. Отговори ми — как могат да те оценят, като ти не желаеш да им покажеш какво можеш? Я ела! Ще видиш как ще ти се радват!

Внезапно майката се спусна напред и целуна ръката му. Каменов се дръпна:

— Чакай, ама чакай де — какво правиш?

Жената плачеше:

— Благодаря ти! Да знаеш какво направи за мене? Та аз досега нямах дете. Мислил ли си какво значи за една майка да се срамува за детето си. Някога се срамувах за мъжа си, досега се срамувах за детето си. Не смеех да се вестя пред хората...

Тя се задави от сълзи:

— А сега — сега вече аз имам син. И ти казваш, че той не е некадърник, че трябва да се гордея с него. Слушам, иска ми се да е така, но все не мога да повярвам. Значи, вече мога да изляза пред хората, мога да ги гледам право в очите, мога да казвам: „Моят син!“ Така ли?

Тя протегна смутено ръка и погали с треперещи пръсти косата му.

Христо преглътна. Стори му се, че още миг, и той ще се разплаче, но се сдържа. Знаеше добре, че мъж няма право да плаче, и то пред чужд човек. А той изведнаж се бе почувствувал голям, възмъжал.

Каменов ги прекъсна:

— Не се размеквайте! Имаме работа. Хайде, момко, тръгвай с мене!

Майката ги изпрати до пътната врата. Старият художник се обърна и й се усмихна. Тя стоеше пред вратника с ръце под престилката, загледана след тях с щастлив поглед.

НЕПОПРАВИМОТО

Този беше решителният мач — мачът на сезона. От седмици наред любителите на футбола го чакаха, защото от него зависеше кой ще бъде тазгодишният шампион.

А за Гошо Дузпата да не говорим! Сън не го хващаше нощем, място не си намираще денем. В клас, колкото и да се напрягаше, не можеше да проумее ни думичка от урока. Морулата, която бе нарисувал учителят им по биология, му приличаше досущ на футболна топка, която подскача по черната дъска. Всяка цифра по математика му напомняше резултат от мач.

Но когато дори Дочо му заговори за футбол, Гошо не изтрая. Дочо беше за присмех не на класа, а на цялото училище. Защото не можеше да отличи ъглов удар от аут. И гледай ти какво нахалство! Тъкмо тоя Дочо се изправи насреща му и запита:

— С колко трябва да бием сега?

Дузпата почти изкрещя:

— Че ти от кои си бе? Кои ние?

И Дочо не устоя пред яростта му. Такова нахалство! Да не знае, че ни стигаше да излезем само с един гол повече от тях, за да станем шампиони! Досега „нашите“ и „ония“ бяха наравно — с по двадесет и осем точки. Само в главата разлика ония бяха по-добре.

В цялото училище нямаше по-добър познавач на футбола от Гошо. Прякор не се прикача току-тъй. И то футболен прякор. Че кой ли можеше да се мери с него? Удавяше противника си мигновено с доводи, с резултати отпреди години. Запалянковството беше в кръвта му. Единствен той имаше таблица за първенствата за цели десет години поред. Беше я започнал баща му и му я бе предал като щафета в сигурни ръце. Защото го бяха критикували в профгрупата, че повече следи изпълнението на мачовете, отколкото производствения си план. Профсекретарят му бе казал, че ако завежда тъй точно счетоводните си партии, ще го предложи направо за отличник.

Наистина тая таблица беше нещо изключително — дневник, история на футбола ни от десет години насам. За всеки кръг от шампионата. От седмици наред Гошо се ровеше из нея, както баба му в съновника си: сверяваше тазгодишните резултати с минали години, подчертаваше сходствата със синьо, различията с червено, броеше съвпаденията. И все напразно — като в тотото: никаква закономерност; нищо, което да му подсказва от малко поне какво може да се случи днес на игрището.

Така струпани накуп над скъпоценната таблица, ги завари учителят по география. Ако не го бяха ядосали още при влизането му, той можеше да не впише двойката му в бележника. Друг път правеше така — поглеждаше те строго над очилата и те отправяше на място с думите: „Ако и следния път ми отговориш така, ще ти ореза бележника!“ А сега направо го орезали. Написа я ясно и четливо, сякаш изпитваше наслада да рисува двойки.

Гошо си седна на чина тъй безразлично, сякаш не той беше скъсаният, а някой от другия край на земното кълбо. Нямаше сила на света, която да го отскубне от мисълта за мача. Докато свърши учебният ден, в бележника му лъсна още една двойка — по история. Най-важното сега беше мачът.

На стадиона пристигна два часа преди почването. Едва изтрая да излязат играчите. Учуди се как още можеха да се усмихват футболистите.

Ето — реферът в центъра. С капитаните. Свирката. Първи удар. После всичко се завъртя пред очите му като в сънищата. Нашият нападател Бомбата се понесе напред.

Както очакваше Гошо, така и стана. Сбъднаха се опасенията му. Съдията беше подкупен от „ония“, нямаше съмнение. Веднага изсвири засада. А всички запалянковци от „нашите“ знаеха, че не е засада. И тъчреферите бяха против „нашите“. Смутиха ги от първото нападение. Тогава „ония“ докопаха топката и докато Гошо се усети, видя Теньо Левака, вратаря на „нашите“, легнал по корем, като си удря главата с две ръце, а топката се мъдри кротко в мрежата. Левака пак доказа, че е с две леви ръце.

Мина първото полувреме. Почна второто. „Нашите“ нагъваха без почивка, ала все напразно: ту над гредата, ту встрани от нея, ту в нея. И нито една топка вътре. Пребиха се момчетата: и Бомбата, и Рачето, и

Цуцуля. Ама като не ти върви! И когато съдията е против тебе — играй де! На „ония“ нищо не свири. Само на „нашите“: ту засада, ту нарушение, та един път и тъч ни отне.

Ето, Бомбата пак се откъсна напред. Излъга отбраната. Провря се. Шут! Ама какъв шут! Бомбен! И тогава бегът на „ония“, Фуклето, се хвърли, пресече пътя на топката и я изби с ръка.

Гошо скочи цял метър над пейката:

— Дузпа! Дузпа! Дузпа!

Сега Бомбата ще им покаже какво може!

Но реферът не свири. Продължава играта. Целият стадион реве. Нашите запалнянковци викат: „Дузпа!“ Другите: „Никаква дузпа!“ Тук-там се сбиват. Сбиват се и играчите. Съдията изгонва Бомбата, който е сритал Фуклето. Не било дузпа. Рачето му сложил марка. Затова при падането, да се предпази, Фуклето неволно докоснал топката. Не дузпа, а наказателен удар против „нашите“!

Мина и второто полувреме. Реферът изсвири самодоволно края на мача. Беше постигнал целта си. Провалил бе „нашите“.

Гошо не разбра как се прибра в къщи. Не си спомняше с кого се бе бил, та окото му бе посиняло. Без да вечеря, се тръшна в леглото. И там го втресе. Не от студа на игрището. Че кой може да настине при такъв огън?

Майка му, която случайно бе видяла бележника му и се бе натъкмила да го посрещне, както се полага, сега изведнаж се слиса как да го успокоява. Дотича на помощ и баба му, та накрая и баща му. Слагаха му мокри кърпи на челото, наливаха му някакви лекарства в гърлото, а той не спираше. Плачеше, та се късаше.

— Нищо де! — сопна се накрая баща му. — Ще си седнеш на мястото и ще четеш! Ще ги поправиш!

И тогава през сълзи Гошо изплака болката си:

— Абе аз двойките ще поправя, ама резултата от мача не мога да поправя!

Тоя път само баща му го разбра. Нали футболът е международният език, на който се разбират всички момчета от петте континента на възраст от четири до сто и четири години?

ШЕГОБИЙЦИ

По скалите над градеца зееха безброй пещери — дупка до дупка. Покрай тях „четиримата мускетари“ играеха на индианци. А при такава игра не се пропуска никакво укритие. Тъй Румен се намъкна в една малка пещера. И докато чакаше останалите „мускетари“ — Ваньо, Чавдар и Славчо — да душат наоколо като хрътки, изгубили дирята на дивеча, той неволно погледна към земята.

И видя няколко по-особени камъчета — плоски, ръбести като кръглите миди по плажа. Много му приличаха на нещо, ама на какво ли. И изведнаж се сети. На камъчетата, които търсеше Палеолита. Тъй момчетата бяха прякоросали учителя си по история. Бяха му открили слабостта. Години наред старият Шиваров ровеше из околността за следи от старокаменната епоха, от палеолита. Но напоследък мъчителен артрит беше сковал краката му. Едва се домъкваше до училище, като се подпираше с два бастуна. Нямаше вече сили да обикаля сипеи и понори. Затова често показваше на учениците си разни дебели книги с рисунки и снимки на предисторически каменни сечива. Да ги разгледат, да ги запомнят и ако ги зърнат някъде, да ги познаят.

Румен забрави играта. Подаде се навън и извика:

— Насам, насам.

„Мускетарите“ дотичаха начаса̀.

— Гледайте — посрещна ги Румен. — Камъчета за Палеолита.

Момчетата коленичиха, разровиха с пръсти събраната купчина.

Чавдар сви устни:

— Не са такива камъчета. Ония, дето ни ги показва Палеолита, са с очукани краища, като лимонадени капачки.

Всички виждаха, че наистина не приличат съвсем. И вече бяха готови да продължат играта, когато Румен се сети:

— Ей, ама каква смехория може да стане.

Щом е за смехории, другарите му тозчас го зяпнаха в устата. И той не ги остави да чакат дълго:

— Защо пък да не ги очукаме ние, да ги пооваляме в калта. Пък да го видим ще познае ли.

Нямаше нужда да ги убеждава много. Те бяха родени шегобийци. Талантливи. Не току-тъй на всичките си съученици бяха прикачили прякорите, не току-тъй и момчета, и момичета се отдръпваха от бандата им и когато ги отминеха, претърсваха чантите и джобовете си да не са им пуснали неусетно я жаба, я гущер, я вмирисан полог.

Речено-сторено. Още същия следобед вкупом почукаха по вратата на учителя си. Скоро чуха дрезгавия му глас: „Влез!“

Учителят седеше до масата си. Гледаше ги учуден. Заговорниците не се смутиха от прямия му поглед. Много пъти бяха упражнявали израза на невинността.

— Намерихме едни камъчета — рече Румен, като му ги подаде.

Шиваров ги пое.

Пакостниците затаиха дъх. Ще „кльвне“ ли?

Учителят постоя така неподвижен като вкаменен, вперил разширени от захлас очи в накълцаните отломки.

После сякаш се опомни. Грабна с треперещи пръсти очилата си и едва ги закрепил над носа си. Взе едно късче. Поднесе го пред очите си. Завъртя го. Без да се замисли, го облиза с език. Да го очисти.

„Мускетарите“ се смушкаха с лакти. Палеолита „кльвна“.

Шиваров ги забрави. Запремята трошляка. Заразглежда го с лупа. И все по-настървено цъкаше с език.

На края се сепна. Обърна се. Замаян от слетялото го щастие, не забеляза лукавия израз на лицата им. Сметна усмивките им за съчувствие.

— Камъчета — рече той зарадван. — Тъй ли съм ви учил. Та това са кремъчни стъргалки, едни от първите оръдия на Човека. В палеолита...

Румен хвърли поглед към Чавдар. С това сякаш му каза: „Нави се.“ Знаеха, предстоеше отново, за кой ли път, да изслушат урока му, да чуят пак за първия период от предисторията на човека, наречен палеолит — старокаменната епоха; за късния палеолит; за мезолита — среднокаменната епоха; за неолита — новокаменната епоха. Да изслушат възторжените му думи за тези необхватни, покрити с мрак епохи от живота на човечеството, в които хората са направили най-важните си завоевания в овладяването на природата...

Шиваров не продължи. Спря. Докуца до момчетата и ги прегърна в неудържим порив на благодарност, забравил всички магарии, които му бяха правили в клас.

— Не е точно това, което търся — рече той. — Въпреки това ще ги изпратя в академията. Да чуя какво ще кажат там. Повече знаят от мене, имат повече опит, имат апарати и лаборатории... Ще ги изпратя още днес...

После се сети:

— А други не намерихте ли.

Те се спогледнаха. Имаше още, ама от ония, естествените, неочуканите. Ако му ги донесяха, щеше да разкрие дяволията им. Затова излъгаха в хор:

— Няма. Само тия...

Той сви рамене:

— Нищо. И с тях бива. Пък като оздравея, и аз ще ида да видя. Те не са само по повърхността. Ще копнем тук-там...

„Мускетарите“ изхвърчаха от дома му доволни, предволни. Палеолита беше „кльвнал“. Че как няма да клъвне. Нали той самият понякога разправяше на шегата: „Всеки си има някаква слабост, някакво бутонче. Като механичните палячовци за деца. Навиеш ли го, и почва да подскача“... Това беше една малка наслада, невинно отмъщение за часовете, прекарани в трепетно очакване, че може да ги вдигне и да им пише двойките.

Бащата на Ваньо работеше в телеграфо-пощенската станция. От него разбраха, че учителят им още същата вечер изпратил едно пакетче до академията в София.

Какво ли щяха да му отговорят оттам.

Още на другия ден шегобийците започнаха дежурствата. Днес Румен, утре Ваньо, в други ден Чавдар, после Славчо — момчетата се редуваха да пресрещат раздавача, за да го питат има ли писмо за другаря Шиваров.

Отговорът не идваше. Дори „мускетарите“ изгубиха търпение. А как ли се чувствуваше горкият учител. Виждаха го как се натъкмява до прозореца цял час преди минаването на раздавача и как се вглежда в пътя. А щом го зърнеше, тозчас се упътваше да го пресрещне, отваряше вратата и питаше, подпрян на двата бастуна:

— Има ли?

— Няма — отвръщаше равнодушно раздавачът и отминаваше.

Тъй — седмица, две, три.

Старият учител видимо посърна. Вече не можеше да изчака раздавача, а още рано-рано, щом минеше влакът, пращаше някое момче до пощата да провери дали не е дошло очакваното писмо.

Румен почна да се колебае. Дали бяха пресолили с шегата, дали не бяха преминали мярката.

Един ден той подметна на останалите „мускетари“:

— А бе не е ли време да му признаем?

Ваньо скочи насреща му:

— Какво?

— Да си признаем — повтори Румен. — Доста го измъчихме.

Стига му.

Чавдар посочи юмрук:

— Да не си повторил. Та нали всички ни ще изключат...

Румен замълча, но в сърцето му остана нещо, някакво чувство за нередност.

Опита да ги склони още веднаж — все същия успех.

— Портаджия — нагрубил го Чавдар. — Натопи ни, а после ще ни портиш.

Още няколко дни Румен не можа да се успокои. Дето отидеше, все за учителя си мислеше, за очакващите очи, вторачени с такова тревожно нетърпение в пътя, към пощата.

На края реши. Без да се обажда на приятелите си, тръгна към дома му. Почука. Влезе. Завари го пред писмената му маса, заровен в дебелиите си книги.

Шиваров то погледна със зачервените си очи.

Румен усети, че гърлото му се сковава. Изгуби глас. Устните му се размърдаха безсилно.

Учителят поклати глава:

— Не отговарят, Румене. Види се, остарял съм много. Види се, нищо не сме открили...

И Румен заговори. Гласът му, отначало на пресекулки, постепенно се оправя.

— Другарю Шиваров — рече той. — Ние... По̀ право аз...

Бе решил да не „натопява“ другарите си в кашата, която той бе забъркал.

— Аз ви измамих...

Шиваров свали очилата си и го изгледа учуден.

— Излъгах ви, другарю Шиваров... Камъчетата, които ви дадох... Те не са истински... Аз ги очуках...

Учителят не искаше да повярва. Задъха се:

— Как?

И седна, свлече се на стола си. Сви се, прегърби се, остаря още повече. Само устните му пошепнаха:

— Върви си!

Смазан от вината си, покрусен от отчаянието, което бе прочел в лицето на учителя си, Румен не усети как се измъкна на улицата и припна към къщи. Чак там, захлупил се по очи в леглото, се разрида.

След половин час в стаята влетя Чавдар:

— Ха да те видя сега. Палеолита те вика.

Румен изтри очите си. После тръгна. С подкосени колена, но твърд, решен да понесе достойно заслуженото наказание сам, без да замесва приятелите си, той се вмъкна в стаята на учителя.

Вътре завари един друг човек — още по-стар, белокос мъж, но с бодра, необичайно бодра за възрастта му стойка.

Шиваров се обърна към момчето:

— Това е професор Симеонов от академията. Заведи го в пещерата. Той ще направи истински разкопки там.

— Ама — заекна Румен.

Шиваров се усмихна. Чак сега Румен забеляза колко се бе освежил той, как бяха грейнали възпалените му очи.

— Стъргалките са истински — обясни учителят. — Добре, че докато си ги доочуквал, не си ги начупил съвсем...

Намеси се и професорът:

— Много ни измъчи с твоята „шега“, момче. Гледаме, всичко показва, че имаме работа с човешки оръдия от късния палеолит. И формата, и обработката, и дупчицата от удара на другия камък, с който са отчупвали кремъчните пластинки... Само тая нова шлифовка... — Той обясни: — Тъй наричаме доочукването на кремъчните оръдия. Та за него ми е думата. Гледаме, само шлифовката нова, със съвсем пресен лом...

Румен стоеше слисан, гледаше го с широко отворени очи, а сякаш нищо не виждаше, нищо не чуваше, нищо не разбираше...

ВЪЛШЕБНИТЕ СЕМЕНА

Някога, много отдавна, живял един беден момък.

Той имал съвсем малко земя — толкова малко, че не успявал да се изхрани от нея. Затова момъкът ходел да помага на богатите си съселяни. Съсипвал се от работа, а все не смогвал да припечели хляба си.

Накрай немотията му дотегнала съвсем и една сутрин, още по тъмно, той тръгнал да дири щастието си другаде.

Вървял час, два, три. След като минал през няколко села, навлязъл в гъста гора. Приседнал до едно изворче и накиснал във водата къшей корав хляб.

Там било прохладно и приятно. Пеели славеи. Бръмчали мухи и буболечки. От клон на клон подскачали пъргави катерички.

По пътя се задала една стара жена, понесла на гръб наръч дърва. Едри капки пот се стичали по набръчканото ѝ лице, а краката ѝ треперели от умора.

Тя тръснала товара си на земята и приседнала до изворчето с дълбока въздишка:

— Ех! Тежък живот, чедо! Гладна съм. Ще ми дадеш ли малко хляб?

Беднякът ѝ подал накиснатото коматче. Тя го изяла бързо с беззъбата си уста, после запитала:

— А ти защо не ядеш?

— Нямам повече хляб — отвърнал той усмихнат.

Старицата го погледнала изненадана.

— Златно сърце имаш, сине! — пошепнала тя. — Да си ми жив!

След това станала да си ходи. Когато посегнала за товара си, момъкът скочил и рекъл:

— Дай да го понося аз! Ти си уморена, пък аз съм свикнал.

С дървата на рамо той поел редом с нея. Двамата вървели и си приказвали. Бабицката го разпитвала кой е и къде отива, а той ѝ разправил всичко.

По едно време тя казала:

— Сега ще се разделим, защото наближихме колибката ми. Благодаря ти много. Искам да ти се отплатя.

Бръкнала в торбата си и извадила шепа зърна.

— Вземи това семе! То е вълшебно. Ще те направи заможен. Аз съм магьосница и виждам твоето бъдеще. Ти ще се ожениш за разумна девойка, ще имаш много деца, ще бъдеш доволен от себе си и от своя труд.

Бабицката замълчала, изгледала го продължително и прошепнала:

— Ала за да се сбъдне това, ти трябва да изпълниш заръката ми. Съгласен ли си?

— Съгласен съм — отвърнал беднякът бързо.

— Тогава слушай! Тези зърна не никнат в каква да е нива. Преди да ги засееш, трябва да наториш добре земята!

— Де у мене тор! Та аз нямам волове.

— Иди при съседа си и почисти обора му без пари! Поискай само изхвърления тор! Колкото по-съвестно работиш, толкова повече тор ще получиш. Ясно ли ти е?

— Ясно е! Ама...

— Така! А после изори нивата си дълбоко!

Помислил, че тя не чува добре, момъкът се навел до ухото ѝ и извикал:

— Нали ти рекох — нямам никакъв добитък.

— Тогава вземи под наем от съседа си. Уговорете се така — ти ще му ореш цял ден, а срещу това той да ти даде ралото и воловете си за един час. Той ще остане доволен. Дори може да ти се надсмее на ума, но ти бъди сигурен, че няма да загубиш. Запомни само едно — натискай здраво ралото! Това е най-важното за магията.

— Разбрах, бабо, ще те послушам.

— Чак тогава засей вълшебните семена! Но ги засей много рано, та посеvät да поникне и да заякне до студовете. Напролет го оплеви добре! Грижи се за него повече, отколкото за себе си! Знай, че от това зависи твоят успех в живота и щастието ти. Така прави всяка година! Запомни ли всичко?

— Запомних.

— Повтори го!

Той повторил думите ѝ.

След това тя се сбогувала с него и навлязла в гората.

Като се върнал на село, момъкът се запретнал за работа. Наторил земята добре, изорал я дълбоко, посял семето рано, оплевил посева. Грижел се за него, както му заръчала старицата. През лятото го ожънал. Когато го овършал, той не можел да му се нарадва. Житото било едро и тежко — блестящо като чисто злато. Нали било вълшебно?

През есента пак го засял.

След няколко години вълшебното семе се размножило. Земята на бедняка почнала да ражда три пъти повече от земята на другите селяни.

Сбъднали се думите на магьосницата.

Момъкът забогатял, оженил се, родили му се хубави деца. Съселяните му почнали да го уважават. Идвали при него да питат как да работят нивите си и той им казал всичко.

Един ден той решил да подири магьосницата. Намерил я в горската колибка и ѝ казал:

— Аз съм ти много благодарен, дето ме направи човек. Затова ела да живееш при мене! Къщата ми е голяма — има място и за тебе.

Тя отговорила кротко:

— Не се грижи за мене, синко! Аз навикнах в гората. А ти се прибери у дома и бъди щастлив! Но преди да си идеш, искам да ти кажа още нещо. Послушай ме, както и преди! Не се възгордявай! Бъди все тъй трудолюбив! Тогава щастието няма да те напусне никога.

Разбрал, че бабичката наистина е доволна от скромния си живот в гората, селянинът ѝ благодарил повторно и си тръгнал.

На прага тя добавила:

— Ще ти призная нещо. Аз не съм никаква магьосница, а само една обикновена стара жена — една нещастна стара жена. Загубих всичките си близки. Като те видях, помислих, че видях своя син.

Обикнах те веднага. Разбрах, че си добър и трудолюбив. По това познах, че ще успееш. Поисках да ти вдъхна надежда и вяра. Радвам се, че сполучих. А пък семето, което ти дадох, не беше вълшебно. Носех го да си направя булгур. Не се учудвай! Ти сам, със своите сили постигна всичко. Запомни — когато се трудиш, всяко семе под твоите ръце ще стане вълшебно.

ДОКТОР ЧУК-ЧУК

Старият бук дори не разбра как го слетя това зло. Та нали по гърба му ден и нощ пълзяха безброй мушици, бръмбари и паяци. Затова и не видя кога онова изгърбено бръмбарче свари да снесе яйцата си под кората му. Отначало, като се излюпиха младите личинки, само го позасърбя мястото, ала когато те нараснаха и загризаха здраво снагата му, той не изтрая. Че то не беше болка като другите — извие вятър, отчекне клонка, заболи, па премине; или пропълзи гъсеница, гризне листенце, две, три, стане пеперуда и отлети. А това? Денем-нощем, без спиране, нейде вътре в тялото, десет, двадесет, тридесет червея гризят, стържат, човъркат. Ту един, ту друг — и дълбаят, дълбаят навътре.

Букът беше търпелив, всеки знае. Ала накрай и той не издържа. Застена:

— Скръзц! Помогнете! Скръзц!

Дядо Мраз тъкмо беше надникнал от облаците, хей там на север над планината. Хрумнало му бе да провери дали му е дошло времето. И случайно дочу жалните вопли.

Наведе се по-ниско и запита:

— Какво има, друже?

— Гризят! Ще ме уморят! Помощ!

— Червеите ли? — досети се старецът и поглади замислен брадата си. — Как ли да ти помогна? Да речем, че замразя всичко — дърво и камък да се спукат, на тях пак нищо няма да им стане. Страшно издържат, проклетниците. Ами да взема да ви приспя — и тебе, и тях. Ти да не усещаш, те да не гризят повече. Бива ли?

— Ох-ох! Какво да е, само да не боли повече! — изпъшка букът.

— Тогава пригответи се за зимата! Свали листата си! Пък аз тръгвам да докарам снега. Сбогом, скоро ще се видим.

Щом чува това, всички дървета се разбързаха, пожълтяха, зарониха листа. Гората повяхна, нашари се: жълто, мораво, червено, зелено. Че коя ли багра липсваше там?

Прелест! Огън и злато!

Само букът не забелязваше тази красота. Разтърсваше вейки и сипеше надолу сухи листа. По пет, по десет, по сто — да дойде по-скоро старикът, да го приспи, да не боли повече.

И една нощ Дядо Мраз долетя, възседнал най-черния си облак. Рипна пъргаво сред гората и наду бузи, огъна клоните, размята опадалата шума. Поутихна едва на разсъмване. Хвана черния облак, та го изтупа до дъно. Към земята заваля гъст сняг.

И виж, от студа червеите се укротиха, свиха се, заспаха. Заспа неусетно и букът. Заспа, засънува сладки сънища.

Минаха няколко дни. Уморен, дядо Мраз приседна да почине сред гората. Но нали беше стар, дорде седна, и заспа. Слънчо го издебна, разбута облаците и огря земята. Калпакът и шубата на заспалия старец взеха да се топят.

Сгряха се дърветата, разсъниха се червеите. И каквито бяха лакоми, ненаситни, тозчас задълбаха в дървесината.

Разбуден от острата болка, букът простена:

— Помощ!

По стъблото му откъм върха слизаше с главата надолу малка късоопашата птичка — дърволазка. Щом чу писъка, тя се закова на място.

— Какво има?

— Червеите! — изплака дървото. — Моля те, махни ги!

— Не мога. Аз не мога.

— А кой може? Кой?

Дърволазката изви глава умислена.

— Доктор Чук-чук! — сети се тя изведнаж. — Само той.

Букът прегъна умолително клони:

— Бъди добра, извирай го!

Дърволазката изпърха с крила и се изгуби в гората, а букът притихна нетърпелив, очакващ.

Бре да дойде този доктор, бре да дойде — няма го!

В туй време отнейде доскача белката, метна се на най-ниския клон и се заозърта — няма ли наблизко я катеричка, я каква да е птица? От два дни хапка не бе туряла в уста.

Щом я подуши, най-тлъстият червей се провикна отвътре хитро, мазно:

— Белке, Белчице! Гладна ли си, душичке!

— Хем как! — изръмжа тя. — Коремът ми залепна за гърба.

— Хи, хи, хи! — захихика червеят. — А ядва ли ти се пилешко месце?

— Ох, ох! Къде, къде?

— Тогава слушай! Тук ще дойде доктор Чук-чук. Притули се наблизо! Издебни го!

— Тъй ли? — ухили се горският разбойник и на два скока се шмугна в изоставеното гнездо на горния клон.

— Ох, ох! — въздъхна букът. — Язык за доктора, язык и за мене! Тъй ще си загинем!

За беда прилетя и соколът, зъл, грозен, настръхнал от глад.

Червеят отново се провикна:

— Соколче, братленце, ще ли ти се месце?

— Кря! Кря! Къде?

— Доктор Чук-чук ще дойде. Скрый се, изчакай го!

И дорде соколът отлети до върха на дивата круша отсреща, ето че откъм гората се зададе кълвачът — бодър, пъргав, накривил сърцато към тила червеното кепе. А с него цял рояк синигери, шарени, бъбриви. Леле, каква глъчка!

— Пин-пин-пин! — чирикаха те, а кълвачът прехвъркваше от дърво на дърво и току питаше:

— Где? Где? Где?

Щом го зърна, белката засука мустак и се натъкми за скок, а соколът се наведе напред с наежена перушина — ха, ха да литне. Очите му святкаха от глад и злоба, а острият му клон потракваше като картечница.

Без да подозира опасността, дърволазката кацна на болното дърво.

— Докторе, насам, насам!

Кълвачът се вкопча в буквата кора:

— Здравей, старче! Що ти е?

Букът размята тревожно клони:

— Докторе, бягай! Белката и соколът те дебнат. Ще те убият.

Кълвачът се разсърди:

— Ама ти не знаеш ли що е дълг? Лекарски дълг. Тези разбойници отдавна ме дебнат. Е, това значи ли да се свра в дупката

си? И болните да мрат, така ли?

Пристъпи нагоре, огледа надупчената кора и почука леко с клюн:

— Чук-чук!

Ослуша се:

— Я дишай! Спри, не дишай! Кашляй!

Махна слушалката и отстъпи крачка надире:

— Ясно, корояди!

После се обърна към синигерите, които се бяха смълчали, додето траеше прегледът:

— Сестри, готови за операция!

Букът се сепна:

— Ще боли ли?

Кълвачът го изгледа строго-насмешливо:

— Упойка искаш ли?

— Искам, искам!

Тогава доктор Чук-чук подвижна на заспалия дядо Мраз:

— Ехей, дядо, събуди се!

Старецът се сепна:

— А, що рече?

— Упойка, дядо, пускай упойката!

— Чух, чух — надигна се дядо Мраз. — Не съм толкова глух.

Сви устни и задуха. Разлюля гората. Изръси снега отклоните в бисерни облачета, които заблещукаха с червени искрици на мъгливото слънце. Запремята неопадалите сухи листа, яворовите крилатки, брезовите топченца. Откъсна ги от дръжките им и ги понесе надолу, та ги натрупа из усойте в чудни преспи — жълти преспи от суха шума върху белите снежни навеи.

Старият бук отново заспа. Заспа, засънува.

Доктор Чук-чук се разбърза:

— Сестри, почистете раната!

Синигерите, най-пъргавите милосърдни сестри на света, се развъртяха чевръсто:

— Пин-пин-пин! Готово!

Тогава хирургът се нагласи удобно и замахна с глава:

— Чук-чук-чук-чук! Чук-чук-чук-чук!

Наоколо се разхвърчаха тресчици, които се посипаха върху белия сняг.

— Ето първия! — възкликна доктор Чук-чук, вмъкна език в дупчицата и като с бурмичка измъкна дебелия червей, тлъст, охранен, с голяма глава.

Една сестра-синигерка долетя уплашена:

— Докторе, отляво пълзи белката!

— Добре! — отговори той, без да трепне.

Но ето че притича втора сестра:

— Пин-пин! Виждаш ли сокола? Разперва крила.

— Виждам — успокой ги Чук-чук. — А вие се правете, че не ги забелязвате!

И продължи да човърка из раните, уж съвсем улисан в операцията, а очите му — все във враговете: лявото в белката, а дясното в сокола.

Когато те връхлетяха отгоре му, той отскочи назад, праметна се и се скри зад съседната бреза. Пръснаха се с писък сестрите-синигери.

Излъгани от неочакваното бягство, белката и соколът се вчепкаха яростно един в друг, заръфаха се, закълваха се, оплискани в кръв. Разхвърчаха се пера и оскубана козина.

Белката изпищя яростно:

— О, пусни ме, соколе! О-о-о!

— Що ми се пречкаш? — изкряха той злобно.

— Ти ми пречиш! Пускай или ще ти прегризя гърлото!

— Ще ти изкълва очите, ще те отнеса в гнездото си!

По едно време соколът успя да се вдигне във въздуха, но белката се бе впила здраво в гърлото му. Едва прелетели десетина метра,

двамата цопнаха в размразения поток. Водата ги понесе надолу из бързеите.

Доктор Чук-чук долетя отново при бука и бавно, уверено измъкна останалите червеи. После се обърна към помощниците си:

— Доочистете раната!

Когато всичко бе готово, той размаха крила и литна из гората, сподирен от шумната синигерска дружинка.

— Где е следващият болен? — запита кълвачът, както летеше. — Где? Где?

Приседнал на един стар пън, дядо Мраз гладеше доволно снежната си брада, а дърволазката припкаше по отвесния дънер и го пощеше от снесените бръмбарови и пеперудени яйчица.

СОКОЛ-ХИТРЕЦ

Цяло лято соколът гони горската лещарка. Знаете ли я — тя е братовчедка на глухаря, само че е по-дребна и прилича на яребица. Гони я проклетникът и х̀а, х̀а да я хване, а тя, нали беше пъстра като шумата по земята, все му се изплъзваше.

— Ще те пипна аз! — заканваше се той яростно. — Само да падне снегът. Нека се оголят дърветата, нека побелее земята, та да те питам тогава де ще се дяваш?

И ето, дойде зимата. Сняг застла земята, нависна по дърветата. Старите смърчове като великани, загърнати в бели ямурлуци, дремеха с опрени гърбове.

Един ден соколът пак зърна лещарката, както се бе улисала да кълве брезови пъпки. Що да стори горката, като нийде нямаше вече ни личинки, ни буболечки?

— Ех, ех! — сподави радостния си крясък горският разбойник. — Ще ми паднеш най-сетне в ноктите, хубавице!

И хоп — прелитна на съседното дърво. А лещарката, без да подозира нещо, продължаваше да си чопли пъпка след пъпка. Чопли, чопли, пък поспре, та се почеше под крилото.

Соколът се изкиска сподавено:

— Ха да те видя сега! Хи, хи, хи! Крий се де! Дето и да идеш, все е бяло, все ще те зърна.

Нагласи се за скок, наведе се, разпери крила, настръхна: „Кря!“ — И връхлетя, раззинал грозния си закривен клюн.

Лещарката се стресна. Ами сега? Де да бяга, де да се спасява?

Изведнаж тя скочи и се бухна в снега. В следния миг яките соколови нокти вместо в нейното крехко тяло се впиха в клона.

А от нея ни помен. Само долу, под брезата, върху загладената снежна повърхност личеше една дупка.

Хищникът се сети.

— Значи, тъй! — изкрюка той. — Криеш се от мене! Ала аз съм хитрец, хубавице! Ще чакам! Ти все ще излезеш.

После се натъкми удобно на клона, вперил надолу алчния си поглед.

И какъвто беше упорит, стоя там, без да мръдне, чак до вечерта, когато ниското зимно слънце се търкулна зад снежните върхове.

Нощта настъпи бързо, притъмня, засвири горнякът.

Соколът потръпна от студ.

— Замръзнала е, глупачката! — помисли си той.

Плясна с крила и се запиля нанякъде, премалял от глад.

А в туй време на сто разкрача оттука лещарката спокойно се готвеше за сън. Оправи едното си крило, оправи другото, па се позасмя. И наистина, как да не се смее, като и днес надхитри оня зъл разбойник? Дордето той я дебнеше от клона, тя, каквато си беше пъргава, изрови цял тунел под снега, петнайсет-двайсет метра дълъг, и се измъкна надалече, хей там, отвъд заснежените смърчове. Сетне продължи да кълве пъпките.

И сега беше сита. (Ех, сита, колкото може да бъде сит някой през зимата!) Но нали соколът пак остана гладен!

Хи, хи, хи!

КОЙ Е ПО-ВИСОК?

Изсипаните от комбайна копи слама са се строили по стърнището една зад друга, една зад друга — чак до слънчогледите в далечината, що се жълтеят като нацъфтели глухарчета. Отдире им са се нагънали хълмовете, погрознали, обрасли с прегоряла трева, по която ситнят като някакви бели мравчици овцете на стопанството. Кръгзорът не се вижда, мътен, размазан от трептящата омара на лятното пладне.

Такава жега!

От двете страни на пътя тревата също е изсъхнала и се е сплъстила ниско до земята, засипана с прах. Напрашени, посивели висят листата на тополата и дъба, двамата стари приятели, израсли кой знае кога самотни сред полето, притихнали, унесени в дрямка...

Ненадейно тополата се сепна.

— Дъбе, дъбе! — прошумоля тя с листа. — Да знаеш що сънувах.

— Що? — размърда се той. — Хубаво или лошо?

— Присъни ми се, че си ме надминал по височина. Но, за щастие, все аз съм най-високата сред нивята, първа...

Дъбът се нацупи:

— Хм! То е, защото аз не държа да се състезавам с тебе. Предпочитам да съм здрав и силен, да не се огъвам пред всеки вятър, отдето и да завее. Хората да думат: „Як като дъб.“

— Хи, хи, хи! — разтресе се от смях тополата. — Не ти стиска да се мериш с мене, пък го усукваш...

— Кой? — дръпна се дъбът. — Аз ли го усуквам? Или ти... дете се кланяш всекиму?

Но тополата не се даваше:

— Ама нали не съм инат като тебе?

Сега вече дъбът наистина се разлюти:

— Не те е срам!

— А тебе! — наежи се приятелката му. — Обиждаш, значи!

И кой знае как щеше да свърши тази разпра, ако хей там, откъм люцерновия блок, който сякаш напук на сушата все още се зеленееше свеж и бодър, не се обадиха множество тихи гласчета:

— Успокойте се, съсед!

Ала скараните приятели не можеха да се успокоят тъй лесно и се обсипваха с обиди:

— Кланияш се всекиму.

— Инат!

Тихите гласчета зашумяха по-настойчиво:

— Пък и вие! Защо още спорите? Уж добри приятели...

Дъбът се послуша:

— А бе кой се обажда там?

— Люцерновите стръкчета.

Като чу това, тополата се сопна високомерно:

— Ум ще ми давате, тъй ли? Я да млъкнете, малчугани такива, и да не се бъркате в разговорите на големите, че...

Люцерната притихна:

— Рекохме за ваше добре.

А най-едротото стръкче додаде:

— То, ако е за дължина, не се знае...

— Какво не се знае? — изпъчи се важно тополата.

— Ами че, не се знае кой е по-голям.

— Как! — изфуча тополата. — Я да чуя тогава кой е онзи, дето ще се мери с мене?

Люцерновото стръкче отвърна скромно:

— Ние!

— Хо, хо, хо! — разлюля се тополата. — Ще се пукна от смях.

Цялата люцерна заговори в хор:

— Ех, посмей се — защо не! Но така си е...

Дъбът, който досега мълчеше, смаян от нахалството им, изръмжа през гъстата си шума:

— Ако можех да се прегъна до земята, щях да им скъсам ушите.

И ето, подслушал целия им разговор, вятърът кипна от възмущение. Надигна по пътя една прашна вихрушка, огъна я, скъса я и я разпиля нанякъде. Но тозчас засука друга по-наблизо, после трета. Юрна се през полето, разхвърли копите, понесе прахоляците.

— Фюууу! — изфуча той. — Ти не можеш, но аз мога. Ей сега ще ги накажа. Фюууу!

Тополата изпищя уплашена:

— Чакай, чакай, немирнико! На тях нищо им не става, не видиш ли какви са дребосъци, ала мене ще прекършиш.

Тогавата откъм люцерновия блок от нацъфтелите сини цветчета се вдигнаха цял рояк дивни пчели и забръмчаха:

— Види се, че ние трябва да ги накажем. Досега им помагахме, опрашвахме цветовете им, но вече ще ги зарежем, щом лъжат. Сякаш сме слепи, та не знаем кой е по-висок.

— Недейте! — прегъгнаха се жално люцерновите стръкчета. — Какво ще правим без вас? Ще останем без семена.

— Толкоз по-добре! — отсече дъбът. — Ще има по-малко самохвалци по света.

И доде издума, дивите пчели се пръснаха из полето.

— Ами сега! — ахна едно люцерново стръкче.

Второто прибави:

— Наричат ни лъжци.

Изведнаж всички зашумяха:

— Толкова обидно! Толкова обидно!

Не мина много време, и най-едрото стръкче извиси глас:

— Така не може! Да страдаме невинно! Съседи, вярвайте ни, наистина ние сме по-големи от вас. Вие имате дълги клони, а ние — дълги корени.

Тополата пак се нацупи:

— Нали не се виждат, приказват се си.

— Ти ако не виждаш — отвърна люцерната, — другите виждат.

— Че кой друг?

— Кой? Ами, да речем, къртицата.

Дъбът се провикна нетърпеливо:

— Хайде да не губим време! Къртице, къртице, обади се де!

Земята се размърда и от надигналата се купчина пръст надникна една остра муцунка:

— Защо ме викаш?

Тополата превари дъба.

— Кажми! — забърза тя. — По-голяма ли е от мене люцерната?

— Отде да знам! — отвърна къртицата сопнато. — Додето стигам аз, все нейните корени ми се мотаят.

— А докъде стигаш ти?

— Охо! — наду се къртицата. — Метър... че и два метра.

— Хи, хи, хи! — разкисна се тополата. — Метър! Два метра!

— Тогава — сети се люцерната, — да видим какво ще рече дъждовният червей.

Преди да го запитат, и той се провикна с тънкия си глас:

— Ами че и аз, додето стигам, все техни корени срещам.

— Отговаряй направо! — засече го тополата. — До колко метра?

— Е, понякога и до три метра даже.

Тополата пак се раздруса от смях:

— Три метра! Чувате ли? Три метра! Пък аз съм висока цели петнадесет метра.

Люцерната се умълча, притихнала съвсем. Ала не за дълго. Изведнаж тя зашумя, разлюля се като море:

— Изворът ще каже. Корените ни стигат до него, като тече под земята, та затуй не страдаме от сушата като вас.

В миг всички извърнаха погледи към долчинката, дето се ширеше ливадата, и тя пожълтяла, посърнала, тъжна. Там едва-едва струеше малко изворче, провираше се в тънка бисерна лентичка по дъното на пресъхналото си корито сред дивия джоджен и пъплеше към низината.

— Истина е! — избълбока поточето.

— Как? — удиви се дъбът. — Чак до тебе ли стигат корените им, кога си още под земята?

— Нали рекох вече, стигат! Що е право, право си е.

Тополата не се стърпя повече.

— Колко дълбоко? — попита тя задъхана. — Колко?

— Ами че — подвоуми се той... — Горе-долу двадесет метра. Бъл-бок! Бъл-бок!

Дъбът и тополата ахнаха едновременно:

— Не думай! Двадесет метра корени!

Люцерновите растения въздъхнаха облекчено. Сетне ей тъй, съвсем тихо, добавиха:

— То зависи и от почвата. Растем, дорде стигнем влагата.

После клюмнаха тъжно:

— Само дето ни наказахте несправедливо.

След кратко мълчание тополата зашумя:

— Щом сме сгрешили, трябва да се поправим. Диви пчелички, елате насам!

Те прелетяха завчас, гузни, омърлушени.

— Брин-брин! Вече е късно. Цветовете са много, а ние — малко. Ще остане неопрашена люцерната и туйто.

А дъбът се обади:

— Не може ли друго — да викнете на помощ братовчедките си, домашните пчели?

— Къси са езичетата им — отвърна една дива пчела. — Не стигат до нектара.

— Ами тогава? — смая се дъбът.

Люцерновите стръкчета изново заговориха вкупом, дружно, както винаги:

— Ех, де да има някой, че да викне хората! Те все ще намислят нещо. Тъй знаем ние, от човека чакаме помощ.

Една пчела начаса предложи услугите си:

— Брин-брин! Тръгвам да ги търся.

Но тополата я спря:

— Чакай! Виждам нещо, задала се е голяма дружина. Я, та това са деца бе!

И докато растенията се усетят, пионерите двама по двама грабнаха по едно въженце и нагазиха в посева. Въженцата заудряха цветчетата, разклащаха ги, изсипваха навън прашеца им и тъй ги опрашваха. После свърнаха обратно втори път, за по-сигурно.

И си отидоха.

Оплодените цветове наедряха, извиха се като чудни зелени бурмички, посивяха, посивяха и накрай узряха съвсем.

Хората вече можеха да ги пожънат.

КРИЕНИЦА

Един ден Леската се провиква:

— Хайде на криеница! Кой ще намери лешниците ми?

И дорде усетиш, играта почва.

Мине Ценка, внучката на дядо Горан горския, вира се отпред, вира се отстрани на хроста, наднича отдолу — няма лешници. И как ще ги види, такива зелени, не се различават от листата.

— Няма! — решава Ценка и си отива разочарована.

Доскача след нея Катя Пухчето, игрилата катеричка, гледа-гледа и като не вижда нищо, отминае нататък към шишарките.

Завърти се и Соиката, обърне едното око, обърне другото, кокори се, гледа само листа и отлети.

— Хи, хи, хи! — радва се Леската. — Тази година няма да ги намерят.

А играта продължава. Уж игра, а то — борба, хем каква борба, на живот. Не опази ли лешниците, изядат ли ги лакомниците, отде ще никнат догодина новите лески? Ще свърши лесковият род.

Но виж беда! Лешниците зазряват, бялат се, после потъмняват.

Катя Пухчето и Соиката ги откриват едновременно. Втурват се да ги берат лакомо. Берат и пренасят. Хем носят, хем се крият една от друга да не издадат хамбарчетата си.

Добре, че скоро лешниците узряха съвсем. Иначе всички щяха да попаднат в Соикините и Катините зимовища.

Усмехната, зарадвана гледа Катя — насреща цели китки кафяви лешничета надзъртат примамливо от зелените чашчици. Скокне на клончето и — чудо! До нея китка празни чашчици, а лешниците изтопуркали надолу в сухата шума. И те кафяви, и тя кафява — иди ги търси сега!

Или пък долети Соиката, приготвила човка отдалеч да налапа най-едрия лешник, кацне на клона, тръсне го, без да иска, и лешниците рукнат към земята — същинска градушка. А долу само шума.

Вземат двете да се дебнат. Сойката литва след Катя и по нея, по нея, проследи я до хралупата в сухата липа. А кога Катя мръдне нанякъде, Сойката грабне един лешник, па го понесе към дома си. Върне се, вземе втори, трети, четвърти...

Когато се връща, Катя Пухчето се смайва — скривалището празно.

— Чакай! — вика тя. — Аз ще те пипна!

Скрива се зад дебелия дънер и дебне. Гледа, иде Сойката, озърта се и току изведнаж отмъква най-едрия лешник.

„Тъй, значи“ — мисли Катя и припва подире й.

Ха така — ето я дупката й, там в буковото коренище!

Когато крадлата излиза и литва към Катиното скривалище, Катя почва да пренася обратно краденото.

И тъй дни наред — Катя към сухата липа, Сойката към буковото коренище. Дебнат се, крият се — цяла седмица.

Веднаж случайно ги зърва Гриз-гриз, горският мишок.

И додето те се надхитрят, той се мушва в Сойкината дупка.

— Брей, брей! — ухилва се Гриз-гриз. — Колко лешници! Богатство! Наготово!

И се залавя да ги мъкне в своята дупка край гората. После опразва и Катините складове. Напълва, препълва хамбарите си.

Накрай Катя Пухчето и Сойката се сблъскват пред празната хралупа. Сблъскват се люто и се скарват.

— Крадла! — крещи Катето. — Обра ме.

— Кой, аз ли? — пищи Сойката, та сбира гората. — Не те е срам! Хем краде, хем обижда честните птици.

А Гриз-гриз гледа и суче мустака.

— Хи, хи, хи! — киска се той тъничко. — Двама се карат, третият печели.

И ужас!

— Четвъртият печели! — прогърмява над главата му гърлест глас.

Гриз-гриз се шумгува презглава в дупката в най-тъмния кът на спалнята си, изгубил ума и дума от страх, а дядо Горан горският, който го бе изплашил тъй, замахва с мотичката си, замахва втори път и дръпва пръстта надире. Отдолу лъсва цяла купчина едри, презрели лешници.

— Всички ги крият — дума той на Ценка. — Игрят си на криеница. Само от нас не могат да ги скрият.

Ценка клеква и с две шепи напълва торбичката си, после двама, дядо и внучка, поемат към горския дом, хей там, сред гората.

Гриз-гриз се измъква от порутеното си жилище ни жив ни умрял и ги изпраца с тъжен поглед.

А в гората Катя Пухчето и Сойката продължават да се карат.

ЗАСЛУЖЕНО НАКАЗАНИЕ

Цялата гора слушаше притихнала песента на Славей, който пееше в захлас, скрит в зелената шума. Само бистрото ручейче опитваше да му приглася с нежния си ромон. А долу на земята, под сплетените вейки на шипката, се гушеше гнездото, в което Славейка мътеше яйчицата си, унесена в чудната му песен.

Ненадейно певецът млъкна уплашен. Отсреща, наврѣх дивата круша, кацна Ястребът и впери в него алчните си очи. О! Той беше ужасен — този ненаситен хищник. Колко много птички бяха загинали в острите му нокти.

По едно време Ястребът отлетя нанякъде. Славейт си отдѣхна, накани се пак да запее.

Тогава дивата круша изскърца тъжно с клоните си:

— Моля те, помогни ми! Хиляди брѣмбари и личинки гризат листата ми. Очисти ме от тях! Защото, откак Ястребът ме избра за своя наблюдателница, никоя птичка не смее да се мерне насам. Тѣй ще си загина!

Който пее, зло не мисли. Добро сърце имаше и Славейт. Той се озърна предпазливо, после подхвъркна към високата круша.

В този миг отгоре връхлетя Ястребът. Обезумял от уплаха, Славейт кривна наляво, надясно, нагоре, ала напразно — страшният убиец го настигаше с ликуващ крясък:

— Е, пипнах ли те най-сетне?

Вече нямаше друг изход — Славейт се спусна право надолу като падащ камък. Но тъкмо до земята, едва докоснал сухата шума, той се пое нагоре и — пър, пър, пър! — бързо се шумугна в шипковия храст. Увлечен от гонитбата, Ястребът не успя да се задържи, а се стовари тежко на земята. Туп!

Преметна се веднаж-дваж, запърха безпомощно и опита да отлети. Но нали беше зашеметен от удара — объркан, той се блъсна в Крушата. А тя, чакала само това, размаха острите си шипове, та го издра жестоко.

— Скръц! Тъй ти се пада! — превиваше се от смях Крушата. —
Да видим друг път ще закачаш ли приятелите ми!

Най-сетне, окървавен и раздърпан, Ястребът отлетя далече.

И повече не се видя.

Цялата гора се оживи, птичките зачуруликаха радостно.

А Славейт пак се нагласи на любимото си място и сякаш нищо не
бе станало, продължи звънливата си песен.

ПОРОЯТ

То беше стара свада — откак свят светува.

Всеки път, когато мълниите разпореха настръхналите снаги на буреносните облаци и заплющеше като потоп проливният дъжд, пороят се раждаше отново горе, сред каменните рътлини, и връхлиташе яростно върху земята, обрасла с непроходими вековни гори.

— Ще те изровя най-сетне! — фучеше той. — Ще те завлека долу, на морското дъно, ще залича всяка суша и отгоре ще остана само аз. Най-отгоре, над всички!

А земята мълчеше. Не отвърщаше нищо — ни за укор, ни за милост. Спокойна, самоуверена.

Пороят се втурваше сред напуканите дънери, озъбен, разпенен от безсилна ярост, загризваше пръстта, задираше я с нокти.

Напразно!

Защото там го очакваха, дебнеха го, готови за борба, нейните закрилници. Опадалата ланшна шума спъваше устрема му, забавяше го, попиваше го надолу, където преплетените корени и рохкавата пръст го обхващаха здраво, свързваха го, заключваха го в мрака на земните недра.

Пороят утихваше, яростта му угасваше и той неусетно изчезваше, без да е сторил никаква вреда.

Облаците се пръсваха, слънцето отново напичаше. Все тъй мълчалива, без укор и без намек за своята сила, земята отваряше ключалките на подземната си тъмница, за да освободи укротения си пленник. Зашуртяваха безброй изворчета с кристални струи — под обраслите с мъх камънаци сред гората, в падинките до ливадите, из прорязаните коловози в полето, — набъбваха гераните, забълбукваха стубелите, заромонваха чучурите на чешмите.

Девойки и невести понасяха към къщи пълни менци вода, мъжете оправяха вадите към градините, децата се плискаха из вировете.

Тъй — откак свят светува...

Тъй — всеки път, кога блисне пороят...

Но хората се намножиха. Недостатъчен клас раждаха малките ниви, тесни станаха пасищата за ваклите стада.

И ето, все по-често хората взеха да обръщат погледи към гората.

— Да я изсечем! — намислиха орачите. — За нови ниви.

— Да я подпалим! — отсякоха пастирите. — За паша.

Закънтяха секири, лумнаха пожари.

Орачите разораха сечищата, пастирите поведоха стадата из пожарищата.

Толкова ниви! Толкова паша!

Забогатяха хората. Оковаха нови житници, изградиха нови кошари. Зарадваха се — безгрижни, охолни.

Зарадва се и пороят.

И когато отново забоботиха гръмотевиците и заплющя дъждът, той пак се надигна.

Нямаше вече гората да го спре, да попие водите му, да ги заключи в подземната си тъмница, да го укроти. Всичко беше голо. Отвред прииждаха мътни ручей, вливаха се един в друг, все нови и нови, все по-буйни и неудържими. Пороят набъбна, надигна се като някакъв зъл дух, побесня.

— Това съм аз! — ревеше той. — Не понасям никого над себе си!

Земята пак не отронваше ни дума, но сега вече не от увереност в безсилието на врага, както преди, а от страх. Тя наистина се страхуваше. Знаеше, че това не са празни закани.

Пороят разперваше хилядопръстите си ръце и дереше снагата й, чоплеше песъчинка след песъчинка, камъче след камъче, буца след буца и ги отвличаше надолу в низините. Дереше — сякаш ноктите му бяха изковани от най-яка стомана.

Бурята пресекна, изчисти се небосклонът. Водите се смъкнаха надолу, оттекоха се. Но след три дни, когато отново заваля, той пак се роди — още по-могъщ и по-настървен. И пак ноктите му застъргаха земната снага.

— Хо, хо, хо! — заканваше се стихията. — Ще те срина, ще те завлека на морското дъно. Хо, хо, хо!

Изтръпнала от страх, земята все мълчеше. Търпелива и безропотна, както винаги. И наистина, що можеше да му отвърне? Да

моли за милост? Него? Той не разбираше що е милост. Или победител, или победен.

Затова трябваше да бъде победен! Трябваше — но кой щеше да стори това?

И тъй при всеки дъжд — години, десетки години...

Земята посърна, завехна, спаруши се като стогодишна старица. Безпощадните нокти на пороя ровеха все по-дълбоки и по-дълбоки бръчки. Ровина до ровина, оврази, насечени суходолия, набраздили сочните пасища, оголили скалите под тучните някога ниви. Ровина до ровина, грозни, безпощадни бръчки — сигурен белег на старостта, на идващата гибел — и тук-там някоя настръхнала трънка, която едва се удържа с оголени корени над зиналата урва.

Пресъхнаха кристалните извори.

Хората отпускаха отчаяно рамене и изоставяха нива подир нива, градина подир градина, мера подир мера, подгонени от растящите ровини.

Нямаше вече паша за стадата, нямаше хляб за хората. Трябваше да се дирят нови земи, но къде, като навред се разпълзяваха смъртоносните пипала на безплодните дерета. Сушата, най-страшният враг на живота, по-страшен от всяко зло, убиваше земята, кърмачката на живота.

— Хо, хо, хо! — кикотеше се злорадо пороят при всеки дъжд, все по-разпенен и по-необуздан. — Ще постигна най-сетне целта си, ще изравня всичко и ще остана само аз. Отгоре, над всички! Аз, най-силният, непобедимият!

Един ден от долината се зададоха хора, множества, хиляди, млади и стари, мъже и жени, та и деца. Всички! По домовете бяха останали немощните старци и пеленачетата в люлките.

Почваше война, войната с най-опасния враг! Нужни бяха всички сили!

Вместо пушки и ножове хората носеха кирки и лопати. Запретнаха ръкави, развъртяха сечивата. Преградиха сухите корита с каменни насипи и уплетени вършини, набраздиха склоновете с напречни канавки, залесиха урвите с бързорастящи храсти, изградиха тераси, засадиха фиданки.

Тя беше тежка война, безкръвна и мълчалива, ала не по-малко жестока, война за хляба, за живота.

Години наред!

Заякнаха терасите, обраснаха овразите, наедряха овошките, избуя гората. Простря надолу възлести корени.

И ето — там на запад пак се струпяха настръхналите облаци, пак затрещяха мълниите, пак ливна дъждът. Пороят се втурна надолу побеснял:

— Аз ще ви... аз... аз...

Но не довърши. Каменните прегради се изпречиха насреща му, спънаха го, пречупиха устрема му. Натрупаните пръти уплетоха краката му. Канавките разпръснаха силите му на всички страни.

И когато накрай повален, объркан и обезсилен достигна гората, листната настилка го увлече надолу зад решетките на сплетените корени.

Земята отново се разхубави подмладена. Грозните бръчки се загладиха, изчезнаха, сякаш никога не са били. Хората пуснаха машините си да прибират богатия урожай. Развеселиха се.

А из гората избликнаха прежните изворчета, в които се прецеждаше през подземната си тъмница укротеният порой.

СЛОНЪТ

Това, което ще ви разкажа, се случи в една чужда столица много отдавна, когато и аз бях дете.

Тази заран родителите ми ме зарадваха с новината, че ще ме заведат в зоологическата градина. Качихме се на подземната железница, префучахме под града и след четвърт час пристигнахме.

Отдавна съм забравил повечето от видените там животни, но някои помня много добре. Ето, да речем, бялата мечка, страшилището на полярните страни. Тя стоеше като изваяна от бял камък на една бетонена площадка, по която се стичаше студена вода, за да прилича повече на ледена планина. Стоеше и се взираше в нас със сърдит хищен поглед.

Да си призная — достраша ме. Стори ми се дори, че тесният ров, който ни разделяше, не беше чак тъй сигурна защита, затова дръпнах родителите си да вървим нататък.

— А това какво е? — запитах баща си. За мене, както за всички деца, татко знаеше всичко.

— Хипопотам.

Застанал пред цементовия вир, в който правеше утринната си баня другарката му, огромният дебелокож се прозяваше с широко отворена уста, в която стърчаха едри криви зъби като крайпътни километрични камъни, неподвижен и мирен, както се стои пред зъболекар. Устата му беше толкова голяма, че скриваше от нас цялото му тяло, и за да го видим, ние се принудихме да заобиколим отстрани.

А насреща, отвъд чистата пясъчна алея, се разхождаше в тесния си двор едър слон. Ние се изправихме до оградата да погледнем и него. Щом ни забеляза, той се запъти тутакси към нас, подобен на жива планина от месо, вдигната на четири стълба. Ушите му приличаха на ветрила, с които се разхлаждаше и си пъдеше мухите, а отстрани на хобота му стърчаха притъпени жълти зъби — бивните му.

Слонът се изправи точно пред мене и направи нещо, което не бях виждал. Приклегна леко с подгънат крак и с наведена глава, сякаш ми

се поклони, после протегна хобота си право към лицето ми.

Аз, естествено, бързо отстъпих назад, докато се убедих, че той не може да премине през здравата ограда.

Един посетител обясни на баща ми, а той ми преведе думите му, че Тантор, така се наричал слонът, иска пари. Това било таксата на всеки зрител.

Засрамен от малодушието си, аз взех от татко една дребна банкнота и с голяма предпазливост я подадох напред. Слонът през всичкото време стоеше търпеливо насреща ми, вперил в мене малките си насмешливи очички. Като разбра, че съм се пристрашил най-сетне, той пое внимателно банкнотата с набръчкания си хобот. След това се обърна с лек поклон и се отправи към къщичката в дъното на двора. Едва сега забелязах, че там, зад едно прозорче, седеше неговият пазач.

Тантор сложи парите на прозореца, а пазачът му подаде половин хляб. Поел го с хобот, слонът го подхвърли ловко в устата си. Сдъвка го бавно, преглътна, натопа хобот в басейна, обърна го надолу и изля водата в гърлото си, а след това с повторно смукване плисна върху гърба си силна водна струя, също като душ.

В това време, докато го наблюдавах със зяпнала уста, на няколко крачки от нас застана един млад наконтен мъж с моден бял костюм. Като го видя, Тантор се насочи към него, поклони му се по обичая си и застана в очакване.

С лукава усмивка контето му подаде нещо. Слонът го взе, после пак се поклони. Убедих се, че никога не забравяше да благодари, и се засрамах много. Защото аз често пропусках да сторя това.

Но пазачът не му даде нищо. Видях как направи отрицателен знак с пръст.

Момъкът с белия костюм прихна да се смее и почна да се хвали нещо пред съседите си. Татко веднага ми обясни:

— Дал му трамваен билет. И сега му се подиграва, че бил глупчо.

Разбрал, че няма да получи нищо, Тантор спокойно тръгна назад, сякаш нищо не бе станало. Обиколи край оградата да провери дали не е дошъл нов посетител, та да му поиска таксата, смукна малко прах от земята и го издуха върху дебелията си кожа. После взе вода, направи си втори душ, наново смукна прах и пак напълни хобота си с вода.

А младото конте продължаваше да се киска самодоволно.

Слонът се върна по обратния път, като си вееше лениво с уши.

Изведнаж, тъкмо когато достигна пред контето, той насочи към него хобот и го изпръска с калната вода от главата до петите. Белият костюм в миг се превърна в някакъв мръсен парцал, а пък хубавото розово лице заприлича на маймуна, която кривеше устата си в най-чудни гримаси и мигаше бързо-бързо с очи, да ги очисти от полепналата кал.

Тантор погледна бегло жертвата си с насмешливите си очи и, ни лук ял, ни лук мирисал, продължи пътя си.

Много добре видях как острата му долна устна се нагъна така, че заприлича на човешка усмивка.

Оттогава никой вече не може да ме убеди, че слонът не знае да се смее.

НА ПУСТИЯ ОСТРОВ

Петьо беше по-голям от другарите си. Нямахше в училищната библиотека и в кварталното читалище приключенска книга, която да не беше минала през ръцете му. Затова лесно убеди момчетата. Щяха да прекарат на малкия остров само един ден и една нощ — колкото да изпитат и те нещичко от това, което преживяват истинските корабокрушенци. Щяха да се хранят само със сурова риба и да пият морска вода. Така преживял цели шестдесет и пет дни доктор Ален Бомбар, който сам в гумена лодка преди години прекоси Атлантическия океан.

По-трудно се оказа да намерят лодка. Но най-сетне успяха да убедят Генчо, хазайчето на Васко, да ги откара с лодката на баща си. Всичко, разбира се, трябваше да стане тайно.

Малките заговорници оставиха на родителите си по една бележка с еднакво съдържание:

„Не се безпокойте за нас и не ни търсете. Ще се върнем утре за закуска.“

Петьо измъкна скришом харпуна на баща си. С него щяха да се изхранват. Нагласиха се в лодката. Генчо напъна веслата. След двадесет минути пристигнаха. Наистина не беше кой знае колко далеч, но все пак беше остров. Момчетата наскочаха на скалистата площадка, възбудени от предстоящото приключение. Последен излезе Генчо, привърза лодката с въже за един камък и рече:

— Я да ударя някое попче! Да ви се намира отначало!

Хич не бе помислил да им се надсмива. Само не искаше да ги остави съвсем гладни. Но Петьо се засегна.

— Така ли се удря попче? И с какво ще го удариш?

— Ей с туй! — Генчо посочи оръжието си: една прашка от ластик, закачена за обикновена дървена макара, и една права заострена

телена пръчка. Той вкара тела в дупката на макарата, а края му нагласи там, където се поставя камъчето.

— Премерваш се — рече той. — После — щрак! И готово!

— Я се махай с тая играчка! — изсмя се Петьо. — Ще сравняваш прашката си с един истински харпун. И на туй отгоре ти ще ми ловиш попчета, сякаш аз сам не мога!

Обади се и Живко:

— Твоята залъгалка дали не става за жаби, а? Ако не скачат, разбира се.

— Ха, ха, ха! — разкиска се Васко. — Генчо — убиецът на жабите! Ужасът на жабите!

Малкият лодкар ги гледаше смаян. Защо се засегнаха? Та той го направи само от добро желание, от другарство. Но щом не щат... Мушна макарата в джоба си, хвърли тела в лодката и натисна веслата.

— Значи, разбрано — утре сутринта.

— Утре заран — повтори Петьо.

Лодката се отлепи от островчето и бавно запъпла по вълните към отсрещния бряг.

Чак сега тримата доброволни корабокрушенци се огледаха, чак сега откриха заплашителната пустота на малкия каменен къс сред морето, обрасъл с жалки лишеи и само тук-там, където бе успяла да се задържи малко пръст — с камилски бодил и суха трева. Чак сега чуха оглушителния крясък на стотиците гларуси, които се виеха разтревожени над главите им.

Приятелите се изкачиха на върха. Погледнаха на изток, погледнаха на запад. Навсякъде вода. И сред нея — те, върху нищожното късче суша, побеляло от единствените й обитатели — птиците. Потиснати от блестящия изумруден пояс, който ги обграждаше отвред, те неволно замълчаха. Пръв се опомни Петьо — нали беше водач:

— Сега на работа!

Той слезе до брега, надяна подводната маска, захапа шнорхела и се гмурна с харпуна в ръка. Но тозчас се дръпна назад. Това съвсем не приличаше на плитчината край скалите до плажа, където бе ходил с баща си. Дъхът му спря. Сякаш не плуваше, а летеше — по-право висеше в празното, а дъното едва се провиждаше под него в синята

мъгла, където избледняваха, сякаш се разтваряха в нея, почти отвесните, отрупани с водорасли нацепени скали.

Петьо не видя нищо повече. Уплашен, той изпусна захапката на шнорхела, нагълта вода, задави се. Едва се измъкна върху тясната каменна площадка.

— Какво има? — запита Живко.

— Шнорхелът ми пуска вода. Щеше да ме удави.

Кое момче на тая възраст ще признае, че се е уплашило?

После му дойде друг отговор:

— Много е дълбоко. Харпунът няма да достигне рибата.

Обиколи островчето. На другия край натрошените скали потъваха постепенно в морската дълбина. Я да опита тук! Натопи се пак. Сега можеше — беше плитко, нямаше да се удави.

Петьо спря неподвижно. Задебна. Ето ги! Пет кефала, като излети от живо сребро, изплуваха право насреща му от мъглявата синева. Той вдигна харпуна. Рибите изведнаж се врътнаха назад. След малко пак се появиха. За да ги превари, той натисна спусъка. Стрелата изтрака в камънаците. Петьо я изтегли бързо, опита да зареди отново харпуна. Но кефалите не се вестиха вече. Останаха само дребните зеленушки, с които никой сериозен рибар, особено харпунер, не си губи времето. Останаха и илариите, които от време на време надзъртаха боязливо и мигновено се зариваха обратно във водорасловите шубраци.

Трябваше му попчета. И чудно — щом помисли за тях, видя едно, сгушено върху облепената с миди канара. Примери се. Стреля. Стрелата изчатка в камъка. Петьо издърпа нетърпеливо връвта. Нищо!

Но ето друго. А може би същото? Шавна с опашка и отплува в дълбокото. Петьо не посмя да го преследва. Заплашителната красота на морската бездна смразяваше кръвта му. Затърси с поглед друго. Пак стреля — и тоя път безуспешно.

Най-после излезе от водата.

— Е? — запита недоволно Живко.

— Няма риба! — излъга харпунерът.

— А защо стреляше?

Той заекна:

— Харпунът... Той... Не задържа... Сам стреля...

Васко го изгледа накриво.

— Я си признай — хващал ли си някога нещичко?

— Аз... Да... Един път... Ама сега няма...

— А аз съм гладен! — отсече Живко. — И жаден!

— Тогава пий морска вода — като доктор Бомбар!

Но сега думите му не звучаха тъй убедително. Петьо отново нагази във водата. Трябваше на всяка цена да удари каквато и да е рибка. Иначе щеше да стане за смях. Той, който всяко лято прекарва по цял месец на море с харпун и шнорхел, да стане за смях...

Кефалите отново се мярнаха. Но щом го зърнаха, като по команда се върнаха назад. Тогава Петьо видя голямото попче. Във водата всички предмети изглеждат по-големи. Но това наистина беше огромно. Не попче, а владика — както казваха на шега летовниците.

Той го задебна нетърпеливо. Примери се. Изпрати стрелата. Изтегли я — пак празна! А попчето се върна и повторно се притаи на същото място. Злополучният харпунер стреля пак — и тоя път нахалост. Проклетата риба му се подиграваше. Все го увеличаше към дълбокото, сякаш беше омагьосана, сякаш беше решила да го удави. А на брега дебнеха сърдити приятелите му. В изблик на невъздържан гняв той скъса връвта и хвърли стрелата. Може би само това му оставаше, ако искаше да спаси честта си.

Излезе на брега.

— Отнесе ми стрелата — промълви Петьо смутен.

— Кой? — запита Живко. Все гледаше да се заяде.

— Едно попче. Голямо-голямо. Ударих го, а то се дръпна и скъса връвта.

— То да не е кит? — подметна подигравателно Васко.

— Не ми вярваш, значи?

— Това сега няма значение! — срязва го Живко. — Ами кажи какво ще ядем, какво ще пием. Измисляй бързо! Ти ни докара тук.

— Да опитаме миди! — предложи Петьо неуверено.

Откърти една черна черупка от плитчината, счупи я с камък и я предложи на Васко.

— Яж си я сам! — дръпна се той.

Петьо беше виждал как рибарите в ресторанта пият вино със сурови миди — за мезе. Знаеше също, че и стридите се ядат сурови...

Хвърли мидата във водата. Предчувствуваше, че ще му прилошее само ако я допре до устните си. Клюмна. А слънцето препичаше

жестоко. Гларусите крещяха оглушително.

— Искам да си ходя! — почти изплака Живко.

Петьо се почеса по главата:

— Как? Няма лодка.

— Да идем на другия остров!

Тримата се запътиха нататък. Но спряха. Никой нямаше кураж, да преплува тесния пролив.

Изведнаж в очите им светна надежда. Откъм брега се зададе моторница с летовници, тръгна на морска разходка. Тя мина на двеста метра от островчето. Тримата корабокрушенци се развикаха с все сила:

— Помо-о-ощ!

Изплашените гларуси се вдигнаха отново във въздуха, закрещяха още по-пронизително, заглушиха виковете им.

Петьо свали ризата си и я размаха. Летовниците отговориха с махане на шапки. Кой би повярвал, че се нуждаят от помощ тук, до града? Отминаха.

— Чакайте! — молеше се сърцераздирателно Петьо.

Прелетя самолетът, който хвърля рекламни позиви над плажовете. Момчетата отново развяха ризите си. Летецът ги видя, поздрави ги с ръка отгоре, хвърли им куп бюлетинки, които се пръснаха сред орляка на кресливите гларуси, и отлетя.

След малко се зададе лодка с двама рибари. Единият гребеше, другият нанизваше уловените попчета на връв.

Васко въздъхна:

— Някой довечера ще яде пържени попчета! Блазе му!

Развикаха се отново. Но рибарите дори не погледнаха към тях. Ако вземат да отговарят на всички момчета, които им махат с ръка от брега, кой ще им свърши работата?

Морето опуствя. Неусетно вълните бяха нараснали. Те прииждаха на едри, блестящи дипли и се разбиваха като ревящи гейзери в скалите. Сякаш цялото море се надигаше, решило да погълне пустия остров с гларусите и с глупавите момчета върху него. Гларусите щяха да отлетят... Само те оставаха...

Петьо не издържа повече. Просна се по очи и се разплака. Няма що, трябваше да чакат до утре — гладни, сред това сърдито море... А ако Генчо не дойде? Ако не успее да се измъкне? Тогава?

Живко пръв видя приближаващата се лодка. Позна и гребца. Заскача радостно. Най-сетне лодката пристигна до скалите.

— Тая нощ ще има буря — рече Генчо. — Затова дойдох.

Васко и Живко скочиха в лодката. Но Петьо се поколеба.

— Ами стрелата? Баща ми ще ме пребие.

Васко подметна:

— Ударил толкова голямо попче, че му скъсало връвта. Ха, ха!

Генчо се обърна към Васко, обърна се и към Петьо, който стоеше насреща му смазан от срам и го гледаше умолително в очите. После, без да каже нищо, сложи подводната си маска, грабна макарата с ластика и се гмурна. Веднага видя стрелата, която блестеше полузарита сред водораслите. Взе я, изплува да поеме въздух и отново потъна. Неговите опитни очи тозчас откриха едно голямо попче — може би същото, което бе разигравало Петьо. Генчо опъна ластика. Острият тел излетя през отвора на макарата и се заби в тила на дремещата риба. Примитивното оръжие в една сигурна ръка постигна това, което не можа да направи модерният харпун.

Още под водата ловецът наниза плячката си върху стрелата на Петьо и така излезе на повърхността.

Тримата приятели стояха слисани. Най-много беше учуден, то се знае, Петьо. Никой не смееше да погледне другия в очите: единият, че ги бе излъгал, другите двама — че се бяха усъмнили.

— Хайде, бързо! — подкани ги Генчо.

Чак когато успя да измъкне лодката от подводните скали, той вдигна очи. Петьо седеше на среща му, без да сваля от него поглед, изпълнен със срам и благодарност, а може би и с някакво неосъзнато съжаление за станалото и с мълчалива молба за прошка.

Вълните продължаваха да нарастват.

ТЮЛЕНОВА СЪЛЗА

Можете да го видите всяка вечер в кръчмата до кея. Дребен, съсухрен, с износени дочени дрехи и изпито лице, от което поглеждат боязливо две безцветни, примирени очи. Не знам как се казва. Понякога си мисля — дали има име?

Научих историята му случайно. Изморен и жаден, привечер се прибирах от малкото заливче под скалите, където с маска и шнорхел бях гледал играта на кефалите. Рекох да изпия една лимонада и влязох. Всички маси бяха заети. Единствен той седеше сам на масата с шишенце в ръка. Попитах мога ли да седна и придърпах стола. И както отпивах от лимонадата си, ей тъй, колкото да не мълчим, подметнах:

— Рибар ли сте?

Той ме изгледа с кротките си очи:

— Бях...

— А сега?

— Премитам градината сутрин, преди да сте се събудили.

Замълчах неловко. Тогава пък той запита:

— А вие? Харпунджия ли сте? Гледам маска, шнорхел. Пък без харпун...

— Не ловя риба. Само плувам и гледам. Толкова е интересно. Все нещо ново...

Той отпи ракията си.

— Може... Не съм поглеждал... Не ща повече да видя морето!

— Защо сте го намразили толкова?

Той махна с ръка:

— О, тя е много дълга...

— Аз пък имам време. И обичам да слушам за морето.

Старецът пак отпи от ракията. Избърса уста с длан:

— Много отдавна беше то. Може да е било преди двайсет години. На мен ми изглеждат хиляда. Както знаете, тогава всички бяхме рибари. Нямаше друг начин да се изкарва хлябът. И аз бях рибар. И то от добрите, от тия, дето печелеха най-много.

Той се обърна към съседната маса:

— Паскале, кажи какъв рибар бях на младини! А?

Запитаният се усмихна.

— Баш рибар — отвърна той. — Де можехме да се мерим с теб!

Моят познайник продължи:

— Далянят ми беше долу, до Зейтин бурун. Маслен нос му викате сега.

— При тюлените! — възкликнах неволно аз. — Виждали ли сте ги?

— Дали съм ги виждал? Проклетници! Нали те съсипаха живота ми!

Гледах го, без да разбирам.

— Тя, моята, е много дълга — повтори той. — На хубаво място го бях натъкмил. Де що пасаж мине край брега, в моята мрежа ще се намъкне. От рибарлък не се печели много, ама аз никога не съм виждал толкова пари у себе си, както тогава... Паскале, я кажи колко пари имах! Джобът ми беше ей тъй издут...

Паскал търпеливо потвърди:

— Много! Никой не спори.

Метачът пак се обърна към мен.

И заговори равно и уморено, както се разказва история, повтаряна и преповтаряна безброй пъти:

— Всичко вървеше от хубаво към по-хубаво. Пък и млад бях. Но една заран... Отивам, гледам — мрежата почти празна! На другата заран — пак. Бре, що става? Свършиха ли се пасажите? Отбиха ли се от плитчините? Но не. Чайките се вият, показват, че минават, че пълнят даляните. На третата заран пак нищо! Взе да ми прилява. Три дни без улов — не е шега то. Всеки ден не минават пасажите. Ще се източат и толкоз! Рано-рано един ден отивам, гледам. Нещо става. До ко̀ла, дето е торбата, водата ври, клокочи. Приближавам и що да видя? В мрежата се заплело тюленче, а за да не се удави, друг тюлен, навярно майка му, го поддържа над водата да диша. Прегърнала го с перки, както майка носи дете на гърдите си. А мрежата? Каква ти мрежа вече — разкъсана, надрана, същинска дрипа. Знаете ли колко струва една такава мрежа? Цяло богатство за сиромаси като нас. Причерня ми, вярвайте. Па като обърнах веслото, та пага-кюта по двата тюлена, по големия и по малкия. Изведнаж, гледам, малкото притихна. Зле съм го

цапардосал. Потъна. Майката го догони в дълбокото, пак го изнесе на повърхността, полюшва го насам-натам, гали го с лапи, търка глава о главата му, а то не мърда. Стана ми нещо, едно такова — как да го опиша? Не е за приказване. Сякаш дете бях утрепал. И да ви кажа, до днес ми се струва, че видях сълзи в очите на старата. Бога ми — като човешки. Обърнах лодката назад, та към брега.

Той поклати глава:

— Ей тъй почна то. Ако знаех що ще стане. Надвечер изтеглихме торбата. Шихме я, кърпихме я. Пак я поставихме. Отново се приготвих за богат улов. А на заранта що да видя? Мрежата раздрана. Ама как? Да ти се доплаче. Не само торбата, дето се събира уловената риба, ами и „хавлията“. Вие може и да не знаете. Хавлия викаме на мрежата, що отвежда пасажа до торбата. Някой рибар ми рече: „Злопаветни са, проклетниците! Смени мястото!“ А знаете ли как се сменя далян? Нейсе, отидох при бай Захари бакалина. Помагаше човекът на закъсали сиромаси като мене. Подписах му полица за десет хиляди, взех пет хиляди и купих нова мрежа и лодка. Помогнаха приятели. Закотвихме коловете с мрежата на ново място. А на другия ден — и там далянът изтърбушен. И още как! Сякаш цяла нощ тюленът не е правил нищо друго. Прескочил два даляна от предишното място. Само моя съсипал. Другите не барнал. Побеснях. Взех на горския пушката. Не му казах защо ми е. И вечерта се заложих с лодката. Стоя и чакам. По едно време гледам, нещо плува покрай коловете, премята се, дърпа. Грееше луна. Примерих се и гръмнах. Види се, улучих. Тюленът изквича като куче и изчезна. Помислих си: светих му маслото! И ми олекна. За пръв път от толкова време насам заспах спокойно, макар че пак нямах мрежа. На туй отгоре с дългове. Но щом като пречуках проклетника, щом като няма кой да пакости, все щях да се оправя. Млад бях и як. Като нямам мрежа, с въдица ще карам, докато се позамогна. На заранта рано-рано опънах платното и с бриза навлязох в морето. Пуснах парагадите. Тъй наричаме въдиците с много куки на една връв. И зачаках. Напълних една кошница. Изведнъж видях как веслото ми отскочи от лодката, потъна под водата. Подаде се за малко на стотина метра и пак изчезна. Тръпка полази по тила ми. Опитах да догоня греблото и крадеца с другото весло. Опитвали ли сте поне веднаж тъй да карате лодка? То се знае, отказах се. Отця ми се и риболовът. А да се върна на платно не можех. Още не бе излязъл

обедният бриз. Ща не ща, загребах назад с едно весло. Бризът не се яви, а връхлетя шквал. Тъй викаме на внезапна буря. Пое ми лодката, завъртя я, както си ще, понесе я безпомощна върху гребените на вълните. Кога свариха тъй да се разлудуват? Ще речеш, зла сила се бе разиграла под тях. Бързо-бързо долетях до брега. Едва успях да отскоча от лодката, когато тя се блъсна в скалата. Как сварих да се заловя за една издатина и да се изкатери горе — не знам. Когато се опомних, бурята беше утихнала. Толкова й е силата. Но щом погледнах надолу, видях, че новата ми лодка се бе превърнала на трески, които подскачаха по вълните... Ами сега? Хеле, смилиха се някои. Коста Чолака, лека му пръст, ме взе за ортак. Сакат беше човекът. Той имаше лодка и далян, а аз — две яки ръце. Почнах пак да залагам мрежата, да опразвам торбата. И — проклетия! Тюленът ме намери и там! Още същата нощ превърна цялата мрежа на кълбо омотани конци. Чолака, лека му пръст, ме изгони същия ден. И прав беше човекът. Не му се сърдя. Тръгнах да моля другарите за съдружие. И чирак щях да стана, ако склоняха. Трябваше дом да издържам. Как ли не ги скланях. „Ще сложим даляните — виках, — по-далеч от носа, на съвсем друга плитчина, край Василико (Мичурин де), до Созопол дори.“ Не щат. Никой не рачи да има повече вземане-даване с мен. А бай Захари бакалинът, на когото бях подписал полица, си поиска това, що му се полага. Като има пари, да не е длъжен да ги харизва я? И нали си нямах вече ни мрежа, ни лодка, ни пари, взех, че продадох къщурката си. Платих борча, ама останах и без дом.

Той вдигна очи да ме погледне. В тях нямаше ни злоба, ни укор — може би само някакво неясно, детинско учудване, въпрос, още не получил отговор, както куче, което не може да проумее защо са го били.

— Туй е то! — разпери той ръце. — Булката ме заряза, избяга при баща си. От Котел беше. А аз — що да сторя? Сам не знам как се пропих. Другите почват да пият по малко. А аз наведнъж. Още същата вечер, когато избяга жената, се натрясках. И сега съм пияница, посмешицето на града...

Той пак се обърна към съседната маса:

— Паскале, нали съм най-голямото пиянице в града? Кажи де?

— Ама другарят не вярва ли? — отвърна сериозно Паскал.

Кръчмата гръмна от смехове. Засмя се виновно-глуповато и моят познайник. Но в крайчеца на окото му аз видях издайническата сълза, може би подобна на ония сълзи, които той мислеше, че е видял в очите на тюлена...

ХАРПУНЪТ

Доктор Захариев скочи:

— Откъде я имаш?

Както стъкмяваше казана за варене на сапун, хазайката му едва не изтърва буцата овча лой.

— Коя? — смънка тя. — Лойта ли?... Купих я. От Стамо. Комшийчето ни.

Доктор Захариев взе втвърдената буца и я разгледа внимателно. Нямахше съмнение. Правилната ѝ конична форма със закръглена основа издаваше вътрешността на амфората, от която е била извадена.

— Кой е тоя Стамо? — запита той нетърпеливо.

— На Паскалица момчето. Малко калпазанин пада. По две години в един клас... Да не е крадена?

Доктор Захариев отклони отговора:

— Искам да го видя, да си поговорим. А ти остави сапуна. Аз ще купя лойта. Няма да загубиш. Запази ми я така, непокътната!

Озадачена, хазайката смотолеви:

— Виж го! Защо да не го видиш? Може да ти каже. На мен не ще... Отдавна продава лой... Из целия град...

После се провикна към отворения прозорец на горния етаж:

— Паскале, я заведи другаря Захариев у Стамови!

Едно мургаво къдрокосо момче притича по стълбата и без да каже нещо, поведе гостенина по тясната уличка между нависналите еркери на старите къщи.

— Какво четеш? — попита Захариев, като посочи книгата под мишницата му.

— Шерлок Холмс — отвърна виновно момчето.

— Харесва ли ти?

Очите на Паскал светнаха:

— Щом порасна, ще стана като него.

— Кой знае колко желаниа ще преминат дотогава. И аз какво ли не съм мечтал: и детектив, и иманяр, и пътешественик... А станах

археолог. Никога не съм мислил, че моята професия е тъй интересна: и пътешественик, и иманяр, та и детектив... Защото и ние често като Шерлок Холмс... Той по един цигарен фас хваща убиеца, ние от един връх на стрела откриваме докъде са се простирали цели държави.

Стамо не беше в къщи. Майка му вдигна рамене:

— Къде е? Че знам ли го? Ни ме пита, ни ми се обажда.

Паскал хвана ръката на археолога:

— Знам къде ще го намерим.

И го поведе към брега. Долу, под скалата, в морето се виждаше самотен плувец с маска и шнорхел. От време на време плувецът се гмурваше в дълбочината, тялото му бързо потъмняваше, докато се превърнеше в размазано зеленикаво петно, след което отново изплуваше на повърхността и издухваше през шнорхела като кит малко водно фонтанче.

Паскал го посочи с пръст:

— Стамо.

Захариев потърси място за слизане.

— Аз вече ще си ходя — рече Паскал.

— Защо? Ела с мен!

— Ще ме бие.

— Кой?

— Стамо. Такъв си е — побойник.

Захариев се усмихна.

— Добре. Благодаря ти. Аз ще го почакам.

И се спусна по стръмния бряг, обрасъл с нацъфтяла луда краставица, до обливаните от прибоя скали. Седна. Зачака.

След малко до брега доплува едро, мускулесто момче. В ръката си държеше двуметров шиш от заострено и назъбено на върха бетонно желязо, на който пърхаше пронизан през хрилете сребрист кефал.

— Майстор си! — похвали го Захариев.

Момчето свали подводната маска от лицето си.

Отдолу погледнаха две големи, живи очи — погледнаха подозрително, дори враждебно.

— Само за туй ме бива! — отвърна Стамо, като подскочи на един крак с наведена глава, да изтърси водата от ухото си. Свали плавниците от стъпалата си и преди да тръгне нагоре, подметна:

— Ех, да имах истински харпун!

— Чакай! — спря го Захариев. — Да те питам нещо.

Стамо обърна глава:

— Какво?

— Искам да науча нещо... За лойта, която продаваш за сапун.

Момчето настръхна, изгледа го диво:

— От милицията ли сте?

— Не. Археолог. Нали знаеш, от тия, дето проучват старините: крепости, паметници, потънали старовремски кораби, котви... Тези, които изучават миналото...

Стамо мълчеше, мислеше бързо, преценяваше. Захариев продължи:

— Не познаваш ли миналото, няма да знаеш какво може да ти донесе бъдещето. Миналото на отделния човек — това е личният му опит. Историята — това е натрупаният опит на цялото човечество. Повече опит — повече мъдрост.

Стамо гледаше сякаш безучастно някъде към плажа. Не го слушаше. Но Захариев не се отчая.

— Някога в нашата страна цъфтяла висока култура. Прадедите ни строели градове, ваяли статуи, ковели накити, правели амфори... — И го изгледа изпитателно. Момчето трепна. — Но нахлужвали диви орди, събаряли градовете, чупели статуите... Хуни, печенегни, татари... Нима искаш да кажат хората: „Стамо ли? Хм! Той намери много амфори, цял древен кораб, и ги опустоши като хуните...“ — Момчето мълчеше упорито. — Това ми се щеше да ти кажа — завърши Захариев. — Лойта, която продаваш за сапун, е много стара. Може би от преди две хиляди години. Представяш ли си — две хиляди години на дъното... По нея можем да прочетем много неща: как са се хранили хората, как са търгували, с какви кораби... Затова те моля да кажеш къде я намери.

Без да се замисли, очевидно отдавна приготвил отговора си, Стамо отсече:

— Ей там, на пясъка! Вълните я изхвърлят.

И припна нагоре.

Дори да искаше, археологът не можеше да го стигне по стръмния бряг. Той тръгна бавно, прибра се в стаята, полегна. Замисли се. Толкова интересна находка! Няма съмнение, момчето знае повече. Но как да го предразположи, за да проговори?

На вратата се почука. Влезе Паскал и още от вратата запита:

— Призна ли се?

Захариев поклати отрицателно глава.

— Знаех си — рече Паскал. — Навярно я краде отнякъде. Затова не обажда.

— Не е! — възрази убеден Захариев. — Не е крадец... А трябва да ни се довери... Ти не си ли му приятел?

— Хм! Приятел с него! Хулиган! Бие се, не ходи на училище, пуши. Мама не позволява да дружа с такива...

— А някой общ познайник?

— Той има само един приятел, Коста. И той като него.

Археологът каза:

— Все пак трябва да разберем! Помисли си! Аз също ще мисля.

Паскал излезе. Наистина, трябваше да разкрие тайната. Щом като доктор Захариев, един голям учен, се интересува от тази лой, значи, заслужава... Как ли би постъпил в случая Шерлок Холмс?

Той взе банските си гащета и отиде на плажа. По това време можеше да го намери само там. Поразходи се, привидно безгрижен, поприказва със спасителите, спря се при съученика си Гошо. Тогава видя Стамо и Коста под съседния чадър с двама летовници. Разглеждаха един ластичен харпун.

Паскал опита да се присламчи към групата. Но не му се удаде. Около чадъра имаше много празно място. Летовниците още не бяха надошли. А Стамо току се озърташе предпазливо.

Как да го издебне? И наистина, какво ли би направил сега на негово място Шерлок Холмс?

Стамо и Коста станаха. Надигнаха се и двамата летовници. Изтичаха във водата с харпуна. Навярно щяха да го опитат.

Паскал почти извика. Хрумна му нещо, което не би дошло на ум дори на самия Шерлок Холмс.

— Гошо, бързо! Помагай! Зарий ме!

Двамата изкопаха недълбока яма в пясъка до изоставения чадър. Паскал легна вътре, а Гошо го засипа, като остави открито само лицето му.

— Сложи отгоре сламената шапка! — нареди Паскал. — И бягай!

От водата излезе групата на Стамо и се запъти към чадъра. Четиримата седнаха на сянка, продължиха разговора си.

— Харесва ли ви? — запита единият летовник.

— Хубав е — измънка Стамо. — Но нямам толкова пари.

— Какво са четиридесет лева за такъв харпун? Я виж — ластик! Сякаш пружина! Ако не го спре връвта, на петдесет метра ще улучи.

Стамо пак се озърна. Наоколо — никой. Кой на негово място би погледнал една захвърлена шапка?

— Аз имам само двадесет лева.

Другият продавач поклати глава:

— Не може за толкова. И без това губим. Чудо харпун. Вносна стока!

Стамо свъси вежди:

— Няма ли да почакате до утре?

Продавачите се спогледнаха, после кимнаха с глави. До утре? Добре!

Приятелите станаха. Стамо стъпи на пясъка тъкмо върху гърдите на подслушвача. Паскал едва се удържа да не извика. И без това усещаше, че се задушава под напечената от слънцето шапка. Но изтрая. Защото чу това, което му трябваше.

— Няма що! — обърна се Стамо към Коста. — Пак ще вадим. Следобед в три... При лозето.

И се разделиха.

Паскал се размърда, изплува от пясъка и припна към къщи. Обядва набързо. И още в два часа се озова накрай града. Оттук почваха лозята. Тук трябваше да дебне.

Но по коя ли пътека щяха да минат заговорниците? Ако легне сред лозите, може да ги изпусне. Трябва да направи тъй, че той да вижда, а него да не виждат. Как ли може да стане това? Дървета, в чиито клони да се потули, няма...

Той щракна с пръсти. Шерлок Холмс на неговите години навярно не е бил тъй досетлив. Паскал влезе в лозето, свали плашилото, облече дрипите, нахлупи пробитата шапка.

Сега вече няма да му се изплъзнат!

След пет минути се зададе Коста.

Приседна до лозето. А след малко ето че иде и Стамо. Озърна се, спря за миг поглед в плашилото.

Паскал усети, че дъхът му спря. „Видя ме — помисли си той смразен. — Ще ме пребие.“

Но Стамо се обърна, повика приятеля си и двамата тръгнаха покрай брега.

Паскал махна дрипите от гърба си, наметна ги набързо върху дървената кръстачка и се спусна подире им, приведен между лозите.

Ниският плаж свърши. Брегът постепенно се надигна, нависна стръмно над морето. Пътеката закриволичи между бодливи драки. Скри едни от други преследвани и преследвач. Ще не ще, Паскал се залови за следите: на Коста босокраки, на Стамо гуменки с изтъркани резки.

Двамата бяха свърнали в една странична пътечка. Паскал попълзя по корем. Надзърна от високото. Долу, върху една заливана от вълните скала, стояха двамата приятели. Стамо тъкмо нахлузваше плавниците. Той постави маската, ухапа шнорхела и навлезе в морето. Коста остана на скалата.

На двадесетина метра от брега плувецът се гмурна. След една минута изскочи. Пак се гмурна. Гмурна се още три пъти. После доплува до скалата, подаде нещо на приятеля си. Двамата тръгнаха назад и изведнъж изчезнаха. Хлътнаха между натрупаните балвани под нацепените канари.

Паскал ги изчака пет минути, десет минути — няма ги. Дали не са си отишли по друг път? Или пък — в скалите има някаква пещера, в която крият плячката си от морето?

Той се свлече до вълните. Изу панталоните си, хвърли ризата си и с маската на лицето и шнорхела между зъбите нагази във водата. За по-сигурно наръси косата си с кичур жълтеникави водорасли, заприлича досущ на едва подал се над водата камък.

Ех, Шерлок Холмс, какво знаеш ти?

Заплува предпазливо, като се придържаше все до скалите. Спираше и оглеждаше внимателно брега. Най-сетне ги видя. Двамата допушваха цигарите си. Те хвърлиха фасовете във водата и се заизкачваха нагоре. Коста носеше увит във вестник пакет.

„Довиждане! — рече им наум Паскал с тържествуваща усмивка. — Вече не ми трябва.“

Изчака ги да се скрият зад храстите и загреба навътре. Заоглежда през стъклото на подводната маска неравното дъно. Откъртените от

скалите каменни блокове лежах натрупани в причудливи грамади, облепени с черния калдъръм на мидите, върху които беше избуяла водорасловата джунгла, а над нея и из нея, между нежните зелени, червени, кафяви листенца, пърхаха безброй риби. Ето няколко пъстри синеопашати лапини, които пъхаха носове ту тук, ту там, ето цяло облаче малки прозрачни рибки, които в търсене на топлината се носеха вкупом до самата повърхност. Те се стрелнаха насреща му, после изведнъж се врътнаха назад, без да объркат строя си, като отлично обучени войничета. Залепени с коремните си перки по оголените ръбове на скалите, го разглеждаха с опулени очи тлъсти попчета. Сегиз-тогиз от листата отскачаха прозрачни скариди и пак се отпускаха по местата си. Времето беше спокойно. Затова и медузите бяха приближили опасния бряг. Те висяха в синевата като обърнати купички безцветно пелте — чудни живи купички, които пулсираха ритмично, навеждаха се на една или на друга страна и с леки тласъци се носеха нататък, накъдето си бяха наумили. А за тия живи купички всяка посока е напред.

Отдолу се виждаше само накъдрената подводна джунгла, скрила скалния трошляк под кадифената си мозайка, а на десетина метра напред, назад, встрани целият свят се стопяваше в някаква зеленикава мъгла, от която извираха и в която се разтваряха рибните орляци. Водата изглеждаше мътна от нацъфтелия планктон. Милиони живи пращинки светлееха, както светлее прахът в огряна от слънцето стая.

Изведнаж джунглата се разкъса. В пролуките се бялна пясъчното дъно, върху което тук-там се подаваха като зелени островчета върховете на ненапълно затрупаните скали.

И ето...

Паскал затаи дъх. От белия пясък, накъдрен в ситни дюнички, по които танцуваше брилянтната мрежа на слънчевите сияния, се очертаваше някакъв странен предмет. Приличаше на засипана лодка. Отгоре ѝ се бе заплела рибарска мрежа, омотана и раздърпана. Под нея се валяха глинени черупки. „Навярно счупена амфора“ — помисли си Паскал. А като се загледа по-внимателно, той забеляза да се подават от пясъка още няколко ненапълно засипани амфори. Наоколо плуваха тържествено пет-шест едри кефала. По дъното пълзеше върху тънките си пръсти сериозно съсредоточен морски петел и ровеше с муцуна пясъка. До него лежеше неподвижно златиста риба дракон с черна

отровна перка на тила. Подплашени от разкривената му сянка, която се плъзна по дъното, няколко рака мигновено се зариха в пясъка.

С подводната маска всички предмети изглеждат по-близки. Според Паскал до дъното нямаше повече от пет-шест метра. Той се сгъна, вирна крака над повърхността и заби към дълбочината.

Така го видя Стамо от един завой на пътеката. Той изруга и се спусна разярен по обратния път.

— Ще му нацепя муцуната!

Коста го последва начаса. Само за минута двамата се свлякоха по стръмния бряг до скалите. Изправиха се със стиснати юмруци.

— Зъбките му ще изкъртя! — заканваше се Стамо.

Времето минаваше, а гмурецът не изплуваше. Тревога смени яростта в очите на Стамо. Никой не може да издържи тъй дълго без въздух.

Без да се двоуми, той скочи във водата. След него се хвърли и Коста. С няколко гребвания достигнаха злополучното място и се гмурнаха надолу. Видяха го веднага. Оплел крака в мрежата, Паскал се полюшваше във водата като дрипа. От устата му излизаха последните мехурчета въздух. Очите му гледаха страшно ококорени, със застинал в тях ужас. Беше изгубил съзнание.

Стамо хвана мрежата, разкъса с яките си ръце полуизгнилите нишки, докато в това време Коста издърпваше настрана безжизненото тяло. После двамата го поеха и изнесоха на брега.

Стамо положи удавника на коляното си, изхвърли нахлулата в дробовете вода, после го положи на гръб, хвана ръцете му и ги задвижи ритмично: напред-назад. Когато се умори, смени го Коста. После пак Стамо, пак Коста...

Най-сетне Паскал задиша. Синината от лицето му се разсея. Очите му погледнаха учудено. Силите му се възвръщаха бързо. Той запита:

— Какво стана?

Спасителите му мълчаха. Сумтеха навъсени.

Паскал неволно си помисли: само Шерлок Холмс да не го види...

След малко Стамо процеди през зъби:

— Идваш да докопаш и ти нещо. Ама да знаеш, кокалите ти ще начупя!

Паскал потръпна от заканата, но намери смелост да отговори:

— Аз не съм крадец. Първо, защото лойта не е ваша, а на държавата... И, второ, защото не за мен, а за другаря Захариев, за науката...

— Той ли те прати? — прекъсна го Коста. — Да шпионираш...

— Не той... Аз сам... За науката това е богатство, чисто злато, негранясала лой за сапун...

— Я мълчи! — срязва го Стамо. — Ти ще ме учиш!

Стана.

— Можеш ли да вървиш сам? — запита той.

Надигна се и Паскал. Едва се удържа да не падне. Но отвърна дръзко:

— Мога!

Стамо и Коста тръгнаха напред, сърдити, мълчаливи, подире им се заклати, все още отмалял, Паскал.

При крайните къщи Стамо рече:

— А сега чупи се! И да не си посмял да кажеш... Мисли му...

Паскал тръгна сам. И право при Захариев. Но още неседнал, ето че на вратата се почука. Влезе Стамо. Паскал изтръпна. Вече нямаше да се отърве от боя. Стамо го изгледа тъй кръвнишки, че той неволно стана.

Доктор Захариев му направи знак с глава.

— Остави ни за малко сами! Навярно иска да ми каже нещо.

Паскал изчезна мигновено.

Археологът се обърна към новия си гост:

— Добре, че дойде сам... От заранта три пъти съм те търсил у вас... Да си поговорим... За туй-онуй... За мечтите си например...

Стамо мълчеше, загледан в пода.

— Аз ще ти разкажа за какво мечтая — добави Захариев. — Искам и ти да ми се довериш. Ти знаеш къде се намира едно съкровище, за което мечтая. Съкровище за мен, за учения... За тебе то е лой, от която можеш да вземеш няколко лева за харпуна... От друга страна, аз пък имам не един, а два харпуна. Но много не ми трябват. Стар съм вече. Ей ги там, подпрени в ъгъла.

Нямаше нужда да ги посочва. Стамо отдавна ги беше видял. Нищо друго не бе забелязал в стаята.

— Това искам да ти предложи — заключи Захариев. — Да се разменим.

Чак сега Стамо вдигна глава. В очите му пламна гордо, решително пламъче.

— Елате с мен! — рече той. — Вземете маската и шнорхела.

Захариев тръгна подире му. Като минаваха покрай пристанището, той каза:

— Ако е далече, по-добре да отидем с лодка.

Седнаха в една лодка. Лодкарят запали мотора. Подкара. Вълната се плисна в кея.

Стамо, който досега бе мълчал, заговори:

— Не ща харпун... Не ща да ми се плаща... Само да ви докажа, че не съм като хуните... Паскал щеше да се удави заради тая лой... Аз да не съм по-лош от него! За един харпун ли съм? — Той сви устни. — Мога и със стария.

Захариев сложи ръка на коляното му:

— Сигурен бях, че ще се разберем... Но имам още една молба...

Стамо присви вежди. Какво пък още?

— Нужен ми е помощник — добави археологът. — Сам няма да се справя. Ще ми помагаш ли, докато разкрием целия кораб? Още утре няколко леководолази ще почнат работа. Но не познават мястото. Аз няма да ти подарявам нищо. Ти сам ще си го отработиш... Един хубав харпун... И един акваланг...

Стамо прехапа устни:

— И акваланг!

Очите му светнаха. Сякаш целият блясък на слънцето и на разискреното море се събра в тях — в две ярки, радостни очи.

Моторницата заобиколи вълнолома и се понесе по вълните, повлякла подире си бяла опашка от пяна, над която прелитаха с крясък гларусите.

ГОНИТБА ИЗ ЮЖНИТЕ МОРЕТА

Боби бутна романа настрана и се замисли. Не е възможно! Да осъдят на смърт невинен човек и никой да не го защити! Това са писателски измислици — да стане по-интересно.

Звънецът издрънча глухо. Боби скочи, но преди да стигне до входната врата, баба му Патриция го превари и отвори. В антрето влязоха двама едри, грубовати мъже. Единият показва значката под ревера си.

— Къде е мистър Петер Станкоу? — запита той.

Гласът на старата жена потрепера:

— Защо ви е?

— Във връзка с убийството на адвоката Вилис.

В това време Боби съзря между рамената им, навън до дворната врата, трети мъж. Който го видеше веднаж, не можеше да го забрави никога. Едър, с широки плещи и къдрава огненочервена брада. Стоеше и чакаше. Неволно Боби си помисли: „Такъв не би трябвало да става детектив. Личи си отдалеч.“

Човекът със значката се озърна:

— Търся мистър Станкоу.

— Замина... В чужбина... В България...

— А кога ще се върне?

— След три месеца.

Момчето се дръпна в стаята си пребледняло. Цял Сидней говореше за това убийство. Преди да издъхне, адвокатът Вилис успял да каже, че убийците приказвали на някакъв непознат език, може би славянски.

Нима подозираха баща му, Петър Станков, който беше също така славянин — българин? Но баща му не беше убиецът. Та нали същата вечер Боби не се бе отделял от него — и на кино, и на вечеря в ресторанта. Само че как да го докаже? Кой ще повярва на алибито му, щом като единствен свидетел е неговият син?

Погледът му отново се закова върху заглавието на прочетената книга: „Съдебна грешка“. Нима и баща му щеше да стане жертва на съдебна грешка?

Той стисна юмруци. На всяка цена трябваше да го предупреди — да не се връща преди издирването на истинските убийци!

Петър Станков, емигрант от България още преди войната, беше заминал преди три дни за родината си хем да закупи зеленчукови семена за семенарския си магазин, хем да се види с близките си.

Боби се измъкна през задния вход и припна към пощата. Взе телеграмната бланка, извади писалката. Но се поколеба. Какво трябваше да напише, та да не разберат?

В същия миг видя детектива с червената брада. Изтръпна. Значи го бе проследил. Той остави бланката и все зад гърбовете на другите посетители се измъкна навън. Прибра се тутакси в къщи. На прага срещна баба си.

— Отидоха ли си? — запита той.

— Да. Търсели го като свидетел.

Боби избухна:

— Лъжат! Не е като свидетел! Ами искат да го арестуват. Хитреци! Заблуждават — да не будят подозрение.

Баба му го поглади по главата да го успокои, после излезе на улицата, а той се вмъкна в стаята си и извади лист за писмо. Безспорно полицаите щяха да го прочетат, затова трябваше да го съчини така, че да не разберат нищо.

Но как? Престъпниците имат шифър. Ех, защо и той не бе уговорил с баща си някакъв таен език?

Изведнаж му хрумна нещо ново. Ами ако той самият замине за България — да го предупреди, пък и да види родината си!

За Боби да намисли значеше да действа. Той беше истински син на баща си, който някога, още като момче, решил да отиде в Австралия и отишъл. В София се мушна под вагона на международния влак и там, върху оста на колелата, сред шум и грохот поел по света.

В същия миг Боби съгледа през прозореца детектива с червената брада, който тъкмо влизаше в градинката. И в романа полицаят се наричаше Червената брада.

Момчето излетя през вратата и хукна по улицата. Чу подире си тежките бягащи стъпки, чу и виковете на детектива:

— Боби, стой! Стой!

То се знае, не спря. Рече си наум: „Трудно ще стигнеш Боби Станков, най-добрия бегач в училището!“ И затича още по-бързо. В момента, когато свиваше в първата пресечка, един камион потегли. Малкият беглец се хвана за сандъка и се прехвърли вътре. Сви се сред наредените чували, докато камионът набираше скорост. Наляво, надясно. И пое по магистралата. От витрините под опънатите над тротоарите навеси поглеждаха белобради дядомразовци, прегърбени под товарите на препълнените си найлонови торби и яхнали станиолови шейни с рогати северни елени от пластмаса, които препускаха върху дебели пластове памучен сняг. Пред универсалния магазин кимаше с глава петнадесетметров дядо Коледа.

После камионът тръгна по моста над залива Порт Джексън. Казваха, че бил най-големият висящ мост на света, дълъг два километра, висок петдесет метра и широк петдесет метра. Отдолу минаваха преспокойно и най-големите океански параходи. Редом с асфалтената лента, омекнала от жегата, запълнена с цяла река автомобили в шест редици, лежеха две железопътни линии, по които от време на време профучаваше грохотещ влак, две трамвайни линии и два тротоара за пешеходците. Край залива се бе ширнал двумилионният Сидней. Кокетните сгради с розови, зелени и жълти покриви се издигаха сред свежата зеленина на парковете, над ярката пъстрота на градините и белия пясък на алеите. Не напразно сиднейци се гордееха със своя град, най-големия град на континента, не напразно го бяха кръстили „Южната кралица“.

Камионът достигна отсрещния бряг, прекоси промишления квартал и пое на юг, по шосето за столицата Канбера, а Боби се изтегна по гръб върху пълните чували. Загледа се в плътната облачна пелена, която от една седмица насам беше забулила обикновено тъй синьото небе и през час-два обливаше света е потоци вода. „Ех, ако аз не му избягам — помисли си Боби, — кой друг ще му избяга?“

Беше влажно и задушно. Наближаваше Коледа. А в Австралия Коледа е посред лято, когато ваят и дъждовете. Зимата е суха. Всичко изсъхва. Преди да тръгне, баща му разправяше, че сега в България е зима, полето и къщите са покрити със сняг, реките — сковани в лед.

Камионът продължаваше да лети по асфалтеното шосе през обраслата с високи евкалипти савана. Боби беше слушал, че този евкалипт е най-високото дърво на света, по-високо от петдесететажен небостъргач. Под такъв великан не оцелява ни дърво, ни храст. Защото има мощни корени, които проникват до седемдесет метра дълбочина и пресушават почвата като помпа. Остават само тревите, чиито корени са плитки. Чудна гора, гора-пасище! От хоризонт до хоризонт насечено с бодлива тел на огромни четириъгълници, в които пасяха безброй стада. Равнина като тепсия. Всяко момче знае, че Австралия е най-малкият континент на света и най-плоският, най-ниският.

Неусетно Боби заспа. Събуди го груб глас:

— Ами ти бе? Как си попаднал тук?

Момчето отвори очи. Валеше силен дъжд. Шофьорът бе спрял да завие товара с брезент и така го бе открил.

— Аз... Аз...

— После ще се изясняваме. Сега помогни да опънем чергилото!

След една минута измокреното момче седеше в кабинката.

— Е, разправяй!

Боби се запъна:

— Отивам... В Мелбърн... Да, в Мелбърн... При леля...

Шофьорът го погледна недоверчиво с крайчеца на окото.

— А вие? — запита Боби. — Накъде?

— Към Уелс. На фермата.

— Ваша ферма?

— Ами, моя! Стригач съм, ратай. Босът, господарят, ме изпрати да откарам в Сидней месо. Аз пък се явих на конкурса за най-добрия стригач. Ако бях спечелил, щях да имам и аз ферма. Но без късмет за къде? Победителят острига само една овца повече от мен. И ето — сега пак съм ратай. Пак ще стрижа чужди овце. — Той плю през прозореца. — Овце! Навред овце! Валутата на Австралия! На мериносов косъм се крепи лирата ни. Но мен не крепи.

Той отби от пътя, да не сгази двама полуголи черни туземци.

— Виж, тези са по-зле и от нас! Те, някогашните господари на страната. Ха, ха! Белите ги стреляли и ги тровили като плъхове, за да очистят от тях пасища за овцете си.

Изведнаж той се обърна към пътника си:

— В Канбера ще те предам в участъка — да те върнат в къщи. И моят син веднаж така, без да пита...

Боби замлъкна изтръпнал. А шофьорът продължи, сякаш не бе казал нищо тревожно:

— Телените огради вече са излишни. — И посочи вкопаната в земята мрежа, която се простираше до хоризонта. — Дедите ни докарали зайците. Харесвало им заешко печено. А тук няма хищници. Само дивото куче динго. Зайците се намножили толкова, че не оставяли трева за овцете. Доскоро те бяха най-страшните ни врагове. Стреляхме ги, тровехме ги, докарвахме от Европа лисици. Напрасно. Най-сетне учените се сетиха да ги заразяват някаква заешка болест, та си отдъгнахме. Останаха само кенгурите...

Внезапно моторът захърка, задави се и спря. Боби неусетно бе завъртял кранчето на горивото. Шофьорът изскочи навън, вдигна капака на мотора. „Аз от истинския детектив избягах — рече си Боби, — та с един шофьор ли няма да се справя?“ И хукна през полето. Тича около четвърт час, без да спре. Напреде му се изпречи четириметрова зелена преграда — акациев скреб, един от тези непроходими храсталаци, които някога, преди прокарването на пътищата, са принуждавали пътешествениците да ги заобикалят с дни и седмици поред.

Беглецът спря и се озърна. Открил пакостта, шофьорът тъкмо подкарваше камиона си. Боби вече можеше да се върне на автострадата, да се качи на някоя друга кола.

В този миг чу дрезгав глас:

— Стой! Не мърдай!

Извърна се рязко. Насреща, пред шестметровото тревисто дърво, подобно на израсла върху дървена колона туфа суха трева, стоеше разкрячен полугол дивак, вдигнал над главата си кривия бумеранг. Боби се разтрепера. Нима щяха да го опекаат и да го изядат?...

Кривото дървено оръжие профуча на метър от ухото на Боби и той, успял най-сетне да се опомни от първия ужас, хукна да бяга. Но насреща му се изпречи втори туземец.

— Стой! — викаше нападателят. — Не бягай!

Боби спря. Забрави, че е най-добрият бегач в училището. Нямахше изход. Пригответи се за най-лошото.

Австралиеца го настигна и го хвана за ръката.

— Не се плаши! — рече той. — Ами ела да видиш!

И го отведе назад. На земята потръпваше със смазана глава къса дебела змия, с жълт корем и сив ивичест гръб.

— Змията на смъртта! — изпъчи се туземецът. — Ако не беше Бунда-Бунда, малкият господин щеше да бъде мъртъв.

Боби прехапа устни, припомнил си изведнъж, че в Австралия има най-много отровни змии.

— Отде знаеш английски? — запита той.

— Бунда-Бунда работи в Мелбърн. Докер. Понякога той идва при племето си. А какво търси тук малкият господин?

— Отивам за Мелбърн.

— Хубаво! И Бунда-Бунда тая вечер ще пътува.

Другият туземец изкрещя нещо и Бунда-Бунда хукна подире му. После двамата запълзяха през тревите. Боби ги последва. Наблизо, срещу вятъра, двадесетина кенгури пасяха буйната кенгуровска трева. Бунда-Бунда се изправи и метна копието си, което профуча и се заби в едно животно. Малките се метнаха в торбите на майките си, които побягнаха в саваната с огромни, дълги десет метра и високи три метра скокове. Само удареното животно остана на тревата сред локва кръв.

— Ще има пиршество! — рече доволният ловец.

Запали огън и го натрупа с мокра трева, а другарят му разви една рогозка. Двамата хванаха краищата ѝ и закриха дима. После я отместиха. Нагоре полетя като балон кълбо дим. Пак закриха огъня и отново го откриха. Това беше той, прочутият австралийски димен телеграф.

— Племето ще дойде скоро — обясни Бунда-Бунда. — И младият мистър ще му бъде гост. Рядко се случва такъв лов. Обикновено хората гладуват. Само гущери и личинки. Много гладуват. Затова Бунда-Бунда стана докер. Да гладува по-малко.

Седнаха да чакат до убитото кенгуру. На двадесетина крачки от тях през тревата шуртеше бистър поток. По едно време Боби видя как от една дупка на брега се подаде някаква човка.

— Я! — възкликна той. — Патка! В земята!

— Не е патка! — рече Бунда-Бунда. — А птичечовка!

Боби се усмихна. Разбира се, че е птичечовка! Той ли нямаше да знае? Макар че много-много не се интересуваше от зоологията, защото умът му беше повече в моторите, но това бе запомнил — птичечовката рови земята като къртица, плува като видра, има човка вместо муцуна. Уж бозайник, пък снася яйца като гущер, а когато измъти малките си, ги кърми с мляко.

Ами това? Върху най-ниския клон на съседния евкалипт, на десетина метра височина, се раздвижи някаква рошава топка.

— Коала! — подсказа му Бунда-Бунда, като проследи погледа му.

Наистина коала, малкото торбесто мече, което живее сред клоните на евкалиптите и се храни с листа. Бавно, тромаво и добродушно като кукла-мече. Беше го виждал в зоопарка.

След малко пред тях застанаха безшумно десетина полуголи черни мъже, въоръжени с бумеранги и широки като лопати копия, татуирани с племенните си отличия. А зад тях стояха натоварени като

добичета жените им, понесли на гръб децата си, колчетата за изравяне на корени, брадвите, тенекиените кутии за готвене и торбичките, в които събираха семена, бръмбари и личинки.

Скоро огънят лумна. Жените опекоха кенгуруто и змията на смъртта, наготвиха в кутиите някакви свои гозби, но Боби яде само кенгурско месо. Не се реши да опита змията, а към личинките не посмя дори да погледне, за да не повърне.

Когато притъмня съвсем, спасителят му стана:

— Утре Бунда-Бунда трябва да бъде в Мелбърн.

Племето ги изпрати до автострадата. Черният докер облече дочените си дрехи и застана наред път. Една камионетка намали скоростта си.

— За Мелбърн! — извика Бунда-Бунда.

— Имаш ли позволено? — запитаха от колата.

Той показва документите си. После заобиколи и се качи в сандъка. С него незабелязано се вмъкна и Боби.

След половин час на хоризонта се откри черният контур на планината Косчушко с най-високия връх на Австралия Таундсенд, малко по-висок от Витоша, в чието подножие блестяха хилядите светлини на столицата Канбера. Боби беше ходил там. Малък, спретнат град. Като парк. Само правителствени учреждения и жилища, без никакъв завод. Чист и хубав.

Но шосето мина настрана от града и продължи на юг. Боби неусетно заспа. Когато се събуди, видя, че колата стоеше в едно открито кино, сред множество други автомобили. Той не се учуди, защото в Австралия в много от летните кина зрителите идват така, с автомобилите си, и гледат отвътре.

Филмът свърши скоро и колата отново потегли на път. Бунда-Бунда и Боби заспаха. Събудиха се по светло. Камионетката продължаваше да лети по асфалта. Лятното слънце препичаше жестоко през разкъсаните облаци. Евкалиптите с отпуснатите си листа, обърнати ребром към светлината, почти не даваха сянка. Тук-там се мяркаха грубовати боабаби с чудовищно дебели стволлове. Подплашени от колите, през саваната препускаха щрауси ему. На големи орляци като врабчета прелитаха зелени вълнисти папагалчета. Ето, приближиха Мелбърн! Сред прекрасните паркове се виждаха разкошни вили, които се умножаваха всяка минута, докато неусетно автострадата навлезе в

града. Сградите ставаха все по-големи, все по-остарели и занемарени и накрай, към центъра, заприличаха на развалини. Сякаш някой шегобиец-магьосник беше обърнал света наопаки и вкарал в центъра на града бордеите на крайните квартали. Богатите се стремяха да се отдалечат от центъра, от неговия шум и дим. Затова градът се бе разпрострял на шестдесет километра по бреговете на Мелбърнския залив. В средата, около многоетажното Сити, деловия център на града с магазините, канторите, банките и заводите, живееха само бедняците.

Колата едва успя да се измъкне от запъхтяното автомобилно стадо към кейовете. Когато тя най-сетне спря, малкият беглец чу как другарят на шофьора каза:

— Боби казал на стригача, че ще пътува за Мелбърн...

Той трепна. Погледна в шофьорската кабинка. Ниско прехлупената шапка закриваше лицето на този, който говореше, но брадата му личеше ясно, огряна от яркото слънце.

Червенобрадия!

Боби докосна с ръка черния си спътник:

— Казвай как да се измъкна!

Червенобрадия се обърна назад:

— Хайде, пристигнахме!

Бунда-Бунда излезе, благодари и се вмъкна в тълпата чернокожи докери, които го посрещнаха шумно. Пошушна им нещо и те го последваха, обградиха плътно колата.

— Мистер — обърна се австралиеца към шофьора. — За благодарност ще ти натоварим камиона безплатно. Къде е стоката?

Боби разбра хитростта; разбра, че опитват да отклонят вниманието им. Измъкна се и хукна към кея. Но Червенобрадия го съгледа и се спусна подире му. Тълпата го обгради, засуети се глупаво, спря го. Докато той успее да се измъкне от обръча ѝ, Боби достигна пристанището. Някакъв кораб тъкмо се отлепваше от кея. Беглецът не се замисли, а скочи, улови се за фалшборда и се прехвърли вътре. Никой не го бе забелязал. Той се озърна и мигновено се мушна под брезента на най-близката спасителна лодка. Сам се възхити от себе си, че и тоя път се измъкна. Като в романите.

Дял ден престоя жаден и гладен в скривалището си под напеченото платнище. От време на време, за да не му прилошее от жегата, надигаше крайчеца му, колкото да го лъхне морският вятър, но

тутакси го отпускате, щом зърнеште някоя сянка. Все пак успя да види как корабчето се измъкна от залива през тесния пролив и навлезе в открито море. Видя и изпълнените с летовници плажове, оградени с телени мрежи против акули. По слънчевата сянка разбра, че пътува на юг. Това откритие изпълни сърцето му с тревога. На юг е Антарктида, полюсът, а Боби трябваше да пътува на север. Натам е България.

Едва с настъпването на вечерната прохлада той задиша по-спокойно. Отпусна се и заспа. Събуди се рано. Надзърна навън. В далечината зад кърмата потъваше в хоризонта някаква скалиста земя. Навярно беше остров Тасмания. Това име веднага му припомни романтичната легенда, която бе чул наскоро. Младият капитан Абел Тасман обичал една девойка. Обичала го и тя. Но бащата, губернаторът на Холандска Индия Ван Димен, не им разрешил да се оженят. Той дал на младежа два прогнили кораба и го изпратил да открива нови земи. Надявал се, че бурите и рифовете ще го избавят от нежелания зет. Но Тасман не загинал. Открил Австралия и я нарекъл Нова Холандия. Достигнал Тасмания, кръстил я Ван Дименова земя, а северния остров на Нова Зеландия нарекъл с името на любимата — Земя Мария Ван Димен. Впоследствие хората дали на остров Ван Димен сегашното му име Тасмания, наказали посмъртно коварния тъст.

Боби изведнаж пусна брезента. Няколко души спряха на две крачки от него. Някой каза:

— Обикновено се потулват в лодките. Проверете най-първо тях! Телеграмата е ясна. Беглецът е на нашия кораб.

И в следната секунда груба ръка отдръпна покривката.

— Я излизай веднага! — изкрещя надвесеният отгоре му брадат моряк. — Че ей сега ще те хвърля на акулите!

Малкият контрабандист се озърна безпомощно. Видът на моряка издаваше, че е способен да изпълни закана си.

— Марш в камбуза! — заповяда брадатият. — Ще белиш картофи, ще миеш чинии! Да не мислиш, че ще те храним гратис!

Сред смях и закачки Боби се втурна към кухнята, където го посрещна с касапски нож в ръка облеченият в бяло кок.

Тук Боби разбра, че е попаднал на кораб, тръгнал на лов към бреговете на Антарктида. Страшният брадат моряк се оказа старши харпунерът на кораба. Зад десетте малки китобойци, пръснати ветрилообразно в океана, плаваше големият кораб-база, където

убитите китове се превръщаха на бурета мас, месни консерви, туткал, торове и какво ли не. Както от прасетата, така и от китовете нищо не се хвърляше.

На третия ден срещнаха първия довлечен от теченията айсберг, сякаш изникнал сред изумруда на океана мраморен остров, наяден от вълните във фантастични пещери и бляскави зъбери.

Наблюдателят на марсовата площадка се провикна:

— Китове! По курса!

На палубата настана оживление. Боби забрави работата си в готварницата, залепна на парапета. Наоколо ту тук, ту там изригваше бял гейзер, изплискваше струята си и изчезваше. Мярваше се китска опашка като гигантска черна пеперуда и потъваше в дълбините. Корабът намали ход. Наближи един просторен ръждив гръб, обливан от вълните като подводна скала. Харпунерът се сви над оръдието като дебнеща котка. Всички замряха пред очаквания изстрел.

Неочаквано китът се долепи в борда. Корабът направи опит да се отдръпне, та стрелецът да насочи оръдието. Но китът го последва неотлъчно. Как не опита харпунерът да докара плячката на прицел — напразно!

Нависнали по перилата, свободните от вахта моряци викаха полушеговито-полусърдито:

— Брек! Брек!

Така с този вик съдията разделя на ринга вкопчаните в клинч боксьори.

— Пфу! — изруга накрай харпунерът. — Само си губим времето. Това не е кит, а професор!

Кокът обясни на малкия си помощник:

— Стрелян кит! Отървал се е веднаж. Поумнял. Разбрал къде е най-безопасно.

Китобоецът се насочи към друга жертва, която изхвърляше безгрижно фонтаните си. Отново всички притихнаха. После оръдието изтрещя. Китът вирна опашка, опъна въжето на гранатата-харпун. Но след няколко минути изплува на повърхността. От раната на гърба му пулсираше ниско кърваво гейзерче. После отново потъна, но бързо изплува, обърнал нагоре белия си набразден корем.

Моряците забиха в гигантското тяло върха на помпата. Компресорите завиха и напълниха с въздух вътрешностите му, за да не

потъне. После харпунерът взе на прицел втори кит. Но изстрелът му не се оказа смъртоносен. Тоя път жертвата се бори повече от час, преди да я довърши втората граната-харпун.

След това китобоецът обърна назад и помъкна плячката си към кораба-база, чиито кранове закачиха първия кит и по наведената кърма го изтеглиха на палубата, където механичните триони го нарязаха на късове за казаните. Поеха и втория кит.

Чак вечерта китобоецът се отдели от базата, готов да продължи лова. По-право отдели се към седем часа. В действителност слънцето, полегнало ниско над кръгозора, продължаваше да огрява разплисканото Антарктично море. Нощите бяха окъсели съвсем. Слънцето се скриваше само за час-два около полунощ, но и тогава небосводът продължаваше да светлее в бледия си здрач. Настанали бяха чудните бели нощи.

На другата заран над океана неочаквано легна гъста мъгла. За да не се сблъскат, корабите пицяха непрекъснато със сирени и биеха тревожно камбанките си. На бака стояха неотлъчно двама моряци, които се взираха в мъглата. Бяха навлезли вече в опасната зона на ледените планини, които се откъртваха някъде на юг от чудовищните ледници на Антарктида и се разнасяха с течението на север.

До фалшборда, където се бе облакът Боби, застана харпунерът. Помълча малко, после рече:

— И аз някога така, като теб... Избягах от къщи...

Боби отвори уста да възрази, но се въздържа. Нима трябваше да се издаде пред първия срещнат човек?

— Баща ми беше банков чиновник — добави старият моряк. — Но аз мечтаех за море, за пътешествия. Метнах се на първия кораб и избягах. Скоро разбрах, че съм сгрешил. Но беше късно. Когато след две години плаване се върнах у нас, научих, че татко умрял. Удар. Бях го убил аз, който уж го обичах...

Боби го гледаше подозрително. Дали не го изпитваше хитро?

— Вече нямаше кой да ми помогне — продължи харпунерът. — Ща не ща, пак тръгнах по море. И тъй до днес, с тоя касапски занаят... И всичко заради това, че не послушах баща си, че избягах от него...

— Ама аз... — възрази боязливо момчето. — Аз не бягам от баща си... Аз търся него...

— А радиограмата?

— От един полицай... Баща ми е в България...

И в изблик на искреност му разправи всичко.

Харпунерът се замисли:

— Той ще те чака в Нова Зеландия, на пристанището в Уелингтън. Но ще видим дали ще те дочака.

Нова Зеландия! Нова Зеландия! Боби опитваше да си припомни нещо. И изведнаж се сети. „Децата на капитан Гранд“ от Жул Верн. В страната на гейзерите и дървовидните папрати, сред канибалите.

В този миг покрай борда премина ято пингвини, които се гмуркаха сред нарасналите вълни като делфини. След тях фучеше подобно на жива торпила някакво едро петнисто животно.

— Морски леопард! — обясни харпунерът. — Тюлен-хищник! Най-опасният им враг!

Подплашените птици-гмурци и настървеният им преследвач изчезнаха в мъглата.

— В Антарктида няма земни хищници — додаде харпунерът. — Ни бели мечки, ни вълци, както в Арктика на север. Иначе пингвините не биха оцелели. Но в морето ги чака морският леопард...

Мъглата се поразкъса.

— Тук нейде се е подвизавал новозеландският Том — подметна старият харпунер.

— Кой, кой? — запита момчето.

— Един кашалот-страшилище! Умен и дързък. Никой не можел да го победи. Обръщал лодки, потопявал кораби. Насреща му пратили бойна флота. Напразно...

Боби се озърна боязливо.

— Не се плаши! — успокои го морякът. — Става дума за старите гемии. Нашият китобоец е здрав.

— Кой? — изпъчи се Боби. — Аз ли се боя? Види се, не ме познавате.

Матросът от бака се провикна:

— Кит!

Харпунерът се озова мигновено до оръдието, а Боби се изправи зад него, вперил поглед в мъгливата далечина. Нима беше кит това? Повече приличаше на подводен вулкан — така клокочеше водата.

Харпунерът извика:

— Кашалот и калмар! Нали знаеш, че калмарите са любимото меню на кашалота? Малцина са виждали това. И аз за пръв път...

Оръдието изтрещя. После моряците от макарата се заеха да намотават въжето, да притеглят назад плячката си — същинска плаваща скала, омотана с някакъв невероятен възел от петнадесетметрови пипала, подобни на гигантски маркучи. Калмарът беше мъртъв, нагълтан до половина в китовата уста. Боби потрепера, като видя очите му. Изпъкнали, огромни като бакърени тепсии, зли...

Китобоецът повлече плячката си към кораба-база.

— А кога ще бъдем в Уелингтън? — запита Боби.

В съзнанието му се въртеше само мисълта за предстоящата опасна среща.

— Други ден! — отвърна новият му приятел.

— Значи, дотогава трябва да открадна някоя лодка!

— Няма нужда! — засмя се харпунерът. — Аз вече намислих нещичко. Като пристигнем, аз ще те откарам с лодка на брега. Ще те стоваря другаде. Все едно че си ми избягал.

Ала и след това решително уверение тревогата продължи да стяга в ледените си пръсти сърцето на момчето. Щом като Червенобрадия го бе намерил и тук, на хиляди километри от Мелбърн, през цялото Тасманово море, би ли могъл Боби да му избяга, когато попаднат заедно на един остров?

А защо пък не? Щом героите от романите могат.

С такива мисли в течение на няколко дни, които с отдалечаването от полюса се скъсяваха, Боби дочака края на антарктичното си пътешествие. Най-напред в далечината се показаха заснежените върхове на Южния остров, който постепенно изостана, потъна, изгуби се зад хоризонта. Напреде им се ширна осеяният със скалисти островчета Пролив на Кук, разделил Нова Зеландия надве.

— Тук се е подвизавал Белият лоцман! — подхвърли харпунерът.

— Какъв лоцман?

— Един бял делфин. Причаквал корабите и ги превеждал безопасно през рифовете на пролива.

В далечината блясна заливът на Уелингтън. Тогава видяха моторницата, която летеше насам, проточила зад кърмата си дълга пенлива опашка. Харпунерът отправи натам далекогледа.

— Какво каза ти — с червена брада, така ли?

Изтръпнал от уплаха, Боби грабна бинокъла.

Наистина с лодката идваше той, врагът. Червената му брада и косата му гreeха като пламък около загорялото му лице. Харпунерът изруга:

— Обърка ни сметките!

— Щом спре до борда — закани се Боби, — ще търкулна отгоре му тоя варел.

— Дано да не стане нужда и от него!

А моторницата приближаваше бързо, направи полукръг и се прилепи до кораба. Червенобрадия се хвана за стълбата. В същия миг

Боби се сети. Прекрачи фалшборда, стъпи на перваза и се прикри зад парапета. После запълзя дебнешком, все извън борда, към стълбата. Спусна се по нея в лодката, запали мотора и се насочи към брега. Ха, ха, ха! Пак го надхитри! Като повечето сиднейски момчета умееше да управлява и платноходки, и моторници. После се обърна. Разгневеният му неприятел крещеше нещо от борда, а харпунерът зад него му правеше неразбрани знаци. Сякаш го викаше да се върне. Полудял ли бе?

Лодката доближи скалистия бряг, над който се виеха облаци албатроси, буревестници, корморани и чайки. Момчето я вкара в първото по-тихо фиордче и скочи на скалата. Изкатери се пъргаво на върха ѝ. Разбра мигновено. Вместо на брега бе попаднало на някакво скалисто островче на двеста метра от истинския бряг. Затова се обърна към лодката си. И ужас! Течението я отвлечаше навътре в пролива. А от китобойния кораб се бе отделила друга лодка, която бързо приближаваше. Кой можеше да бъде вътре? Само Червенобрадия! Ами сега?

Внезапно той извика. Едва се задържа да не се строполи долу.

Насреща му в малка дупка на скалата мътеше едра птица, която бе извърнала към него човка и ядно съскаше. Но не тя го изплаши. Редом с нея лежеше някакво страшно животно — навярно малък крокодил, който раззина уста и скочи напред. Боби се спусна да бяга по ръба на скалата. Но отпреде му се изпречи второ крокодилче, отляво се надигна трето.

Обезумял от уплаха, Боби рипна във водата и заплува към брега. Ето, доближи го! Оставаха още десетина метра, не повече! В този миг зърна до себе си някакво животно. Акула! Не! Не беше акула. Повече приличаше на тюлен. Значи, морски леопард! А морският леопард е хищник! И в следния миг ще го нападне, ще го разкъса!

Момчето размаха лудо ръце, достигна скалата, вкопчи в нея пръсти, разрани ги до кръв в полепналите морски жълъди. Но успя да се измъкне невредимо. А звярът продължаваше да се гмурка в бистрата дълбочина с плавни извивки. Отвъд островчето с крокодилите лодката на Червенобрадия догонваше празната моторница. Боби беше уверен, че щом открие измамата, детективът ще излезе на брега, за да го подгони отново. Затова не остана да си почине, а забърза нагоре,

излезе на крайбрежното плато. До самия му край минаваше асфалтено шосе и на него беше спрял луксозен автобус.

Шофьорът, млад мургав мъж, го изгледа любопитно.

— Ами ти откъде изникна?

— От морето. Не си ли личи?

Шофьорът се усмихна. Как да не личи? От дрехите му шуртяха още ручейчета вода.

— А защо с дрехите?

— Защото... Защото...

Да излъже ли? Нещо в очите на младия мъж го предразполагаше към искреност.

— Избягах от кораба.

— Аха! — вдигна вежди шофьорът. — Юнгата направил беля.

— Не! Не съм юнга. Гони ме един полицаи.

— Значи, още по-лошо!

— Не е толкова лошо — възпротиви се момчето.

И повече не се стърпя, разказа историята си. Стигна и до островчето с крокодилите.

Шофьорът се разсмя неудържимо:

— Това е туатара. Съвсем безобидна животинка. Яде насекоми, червеи и миди. Живее в една дупка с буревестника. Старците казват, че е безсмъртна, а учените — че живее петстотин години. На големите острови ги няма вече. Изядоха ги свинете.

— Ами морският леопард? — пресече го Боби, недоволен, че опасното му приключение се бе превърнало в безобидно къпане.

— Това ли, дете танцува във водата? То е морски лъв, не леопард! Името му е страшно, но той самият не е. Само гласът му е лъвски.

Вторият отговор съвсем смаза самочувствието на момчето, което все смяташе, че се е отървало от смъртна заплаха. Изглежда, че и от зоологията има някаква полза. Поне да не се излагаш на присмех като сега. От всичко на света Боби мразеше най-много присмеха. Когато се присмиват на него, то се знае...

В тоя миг Боби видя Червенобрадия, който се изкачваше задъхан към шосето.

— Скрийте ме! — примоли се Боби.

Без колебание шофьорът му отвори багажника. Момчето се свря вътре. Главата му още кълтеше от хлопването на капака, когато дочу въпроса на врага си:

— Да е минало отгук едно момче на дванадесет години, но по-едро, изглежда на петнадесетгодишен момък?

— Не! Никой не е пресичал шосето — ни момче, ни момиче!

Това беше напълно вярно. Боби още не бе пресякъл пътя.

След няколко минути капакът се отвори. Шофьорът се усмихна.

— Запиля се нагоре. Пфу! Не обичам детективите.

В това време от гората излезе шумна група добре облечени мъже и жени с гроздове от фотоапарати и кинокамери на шии.

— Туристи! — обясни шофьорът. — Имат пари, а нямат работа.

Едновременно от другата страна на пътя се измъкнаха още двама туристи — безспорно близнаци, сухи, с бялоруси коси и безцветни сини очи. Боби трепна. Дали бяха подслушали разговора, или случайно се завръщаха от гората по тази пътека?

Екскурзоводът сбра групата край себе си и продължи прекъснатите обяснения равно и умерено:

— Леди и джентлемени! Преди да навлезем във вътрешността на страната, нека опитаме да си изясним геологическия ѝ произход. На всички ви е известно, че преди стотици милиони години е съществувал огромният древен материк Пангеа, от който впоследствие са произлезли всички континенти.

Натруфените леди и джентлемени кимаха важно с глави, но Боби остана с впечатление, че и те като него за пръв път чуваха думата Пангеа. А екскурзоводът с едва видима усмивка продължи:

— По необясними причини Пангеа се разцепила на няколко къса. Част от нея останала на място, там, където са сега Азия и Африка. Една малка част, сегашната Нова Зеландия, веднага след появата на птиците и преди първите бозайници и змии се отделила и тръгнала на юг. Затова, когато европейците посетили нашата страна за пръв път, не заварили никакви други бозайници освен пренесените от маорите плъхове и прелетелите сами прилепи. Не намерили и змии. Та и досега тук няма никакви змии.

Боби, припомнил си змията на смъртта, поклати глава — блазе им!

— Веднага след това, тъкмо когато влечугите се превръщали в първите торбести бозайници, поел на юг друг голям земен отломък. По пътя от него се изренили сред океана островите на Индонезия. Минавали нови милиони години. И тоя отломък се разпаднал надве. Предната половина, Антарктида, избързала и се настанила на полюса, скована в ледове. Задната, днешна Австралия, изостанала.

Екскурзоводът избърса потта от челото си с кърпа.

— Тъй твърдят учените. Най-древната фауна на света е запазена като в музей тук, на нашите острови. Емблемата на страната е киви-киви, малка безкрила птица, едва успяла да се запази до наши дни. Само преди два века е изчезнала четириметровата щраусова птица моа. Но най-голямата ни забележителност е хатерията или, както я наричат туземците маори, туатара. Това е най-старият вид влечуги на земята, живели преди двеста милиона години, преди чудовищните динозаври, и по чудо оцелели само тук, на малките островчета в Куковия проток. С две очи отстрани на главата като всички гръбначни животни и още едно трето око под кожата на темето, с което различават светло и тъмно.

Боби прехапа недоволно устни. Да бъде сред тези чудни животни с три очи и да не ги разгледа. Язык! Ама де да знае, че са толкова кротки?

Туристите заеха местата си. Шофьорът повика Боби при себе си и натисна газта. Автобусът се плъзна по асфалта. След час приближиха столицата Уелингтън, попълзяла с кокетните си двуетажни къщи по планинските склонове около просторния залив.

Отегченият новозеландец описваше непрекъснато по микрофона забележителностите на малкия столичен град. Спомена за богатствата на страната, за благоденствието ѝ, за високия ѝ жизнен уровень, за броя на автомобилите, които се падат на едно семейство, за най-ниската детска смъртност в капиталистическия свят, за знаменития новозеландски пчелар Хилари, покорителя на Чомолунгма.

Не спряха никъде, а продължиха към север. Сега неуморният екскурзовод разправяше за далечното минало на страната, за заселването ѝ от маорите, за техния бит, за каменните им оръжия, за прекрасните им дърворезби, за непрекъснатите им племенни войни, изродили се поради липсата на месна храна в истинско канибалство, за

първото проникване на европейците, за жестоките битки с непокорните туземци, за победата на завоевателите.

Боби се смая как е научил всичко това, а повечето от пътниците вече дремеха, напечени от слънцето.

Някаква натруфена дама с черни очила се обади:

— Има ли още канибали? Ще видим ли някой?

И се озърна тревожно.

Екскурзоводът се засмя. После посочи шофьора.

— Ето ви един жив маор — Тиракотене!

Боби зяпна от учудване. Този добър човек маор, потомък на човекоядците! А очилатата леди възкликна:

— Той не е черен!

— Полинезийците не са чернокожи. Цветът им е малко по-бронзов от нашия и чертите им са близки до европейските. Произходът им все още не е изяснен. Като отлични мореплаватели са се разселили из целия Тих океан — от Великденския остров на изток до Хавай на север и Нова Зеландия на запад. Те са почти бели и имат равни права с чисто европейското население.

Без да отделя очи от асфалтената лента, Тиракотене се наведе към Боби:

— Право да копаят пътища, да пасат овце и да бъдат ратаи във фермите, ако не искат да мрат от глад в пущинаците, където са ги натикали чистите европейци.

Автобусът продължаваше да лети към север. От двете страни на пътя се ширеха сочни пасища, разделени с бодлива тел на правилни квадрати, в които пасяха овце. Овце и овце! Наляво и надясно! Като в Австралия.

— Краят на овчарите! — проехтя микрофонът.

Но овчари не се виждаха. При тези огради нямаше нужда от тях. Понякога пътят минаваше през малки градчета — Парапараума, Отака, Левин, Фокстон, Булс, Тайпахе. Спокойни, тихи, с ниски къщички сред китни градини.

После навлязоха в планината. Шосето закриволичи сред гъсти вечнозелени гори. Екскурзоводът не пропусна да каже няколко думи и за местната флора.

— Вижте! Преобладава вечнозеленият бук. Но има и много планински кедри.

— И палми! — рече да се похвали със знанията си някой.

— Не са палми, а дървовидни папрати, двадесет метра високи. А тези великани са боровете каури, най-забележителните ни дървета.

Боби вдигна поглед. Наистина — великани! Високи колкото двадесететажна къща, дебели три метра, внушителни.

— Навлизаме в Страната на гейзерите! — добави водачът. — Вулканичното плато! Ето, насреща е вулканът Руапеху. В угасналия му кратер има вряло езеро. Значи, не е съвсем угаснал. Нямаме време да се качим да го видим. Досадно, нали! Зад него пък се вижда Нгаурухое. Ясно е, че той не спи. Върхът му и сега дими.

Напреде им лъсна езерото Таупо, около което изхвърляха врящите си струи множество гейзери. Туристите спряха и последваха водача към електростанцията, която работи с горещата вода на гейзерите, но Тиракотене дръпна Боби настрана и го заведе при езерото. Пусна въдица. Само след минута извади едра пъстърва. Отнесе я до съседния врящ извор и я натопи направо с въдицата.

Наблизо пасеше стадо. Мирно и кротко. Изведнъж овците се разлудяха, заскачаха, пръснаха се безредно.

— Кеа! — рече Тиракотене. — Папагал, най-големият им враг!

Боби гледаше недоверчиво. Веднъж се изложи — втори път няма.

— Виждаш ли папагала върху гърба на оная побесняла овца? Той дълбае с клюн гърба ѝ, яде сланината ѝ.

Овчарят вдигна пушката си и стреля. Кеа се преметна надолу.

— Всеки има право да убива кеа — обясни маорът. — Има право да убива и зайци, и елени. Белите сега опитват да поправят глупостите си. Преди години докарали зайци, но нали тук няма хищници, зайците се намножили и изполяли тревата на овците и кравите.

— Също като в Австралия — подметна Боби.

— За борба с тях внесли невестулки, ала невестулките предпочели безпомощните киви-киви вместо бързокраките зайци.

Шофьорът стана:

— Готово! Рибата е сварена. Така от векове си готвели храната прадедите ми, канибалите.

Той се разсмя добродушно, ала момчето неволно погледна настрана, да се увери, че не е само. И видя близнаците, които единствени бяха останали в автобуса. Смут стегна гърдите му. Защо стояха тук, какво кроеха? Без охота изяде вкусната риба.

Тиракотене, незабелязал нищо, добави:

— Страната на чудесата, според чужденците едно от най-забележителните кътчета на земята. Може! За нас е само едно — родина. Хубава или лоша, обичаме си я! Те се чудят и на една речица на не повече от час оттук. При единия и бряг можеш да свариш риба, при другия да я заледиш. В нея се вливат два потока — единият от ледниците, другият от гейзерите. Текат много бързо, затова не се смесват...

Туристите се върнаха и насядаха в колата, която отново пое напред. Боби усещаше главата си замаяна от бързо сменяващите се пейзажи, от грамадата нови впечатления, от натрапчивия глас на екскурзовода, който сякаш искаше да набие на всяка цена в съзнанията на преситените си слушатели повече знания за страната си, да ги смае. На тънки повлекла се носеха мъглите от горещите извори. Миришеше на сяр.

По тъмно пристигнаха в курорта Ротаруа. Навън валеше силен дъжд, затова пътниците се пръснаха по стаите си в хотела. Тиракотене остана да оправя мотора, а Боби седна в хола да го почака. Ненадейно от двете му страни застанаха двамата туристи близнаци.

— Не говори! — заповяда единият. — А слушай!

И вдигна ревера си. Отдолу лъсна значката му. Боби се озърна тревожно, затърси с поглед изход.

— Не опитвай да бягаш! — намеси се и другият. — Защото...

Той посочи с очи дясната си ръка, сложена заплашително в джеба на самото, където личеше цевта на пистолета.

— Какво искате? — запита с пресъхнали устни момчето, забравило романите и всичките си способности.

— Да ни последваш! И — ни гък!

Тихо и безмълвно тримата напуснаха хотела. За няколко минути таксито ги откара на гарата. Едва успяха да се качат, и влакът потегли. Така Боби не успя да разгледа известния в цял свят курорт — не видя хотелите му, минералните и калните му бани, древната дървена маорийска крепост. Но сега съвсем не го интересуваха нито бани, нито история! Седеше свит на седалката и мислеше, мислеше. Да скочи ли от вагона? А какво би спечелил? Само счупен крак, с което няма да помогне на баща си. Тогава?

Призори достигнаха Окленд, най-големия град на Нова Зеландия. Хванали го грижливо подръка като любими братя или чичовци, близнаците го изведоха от гарата, качиха го отново на такси и го откъгнаха на пристанището. Докато единият детектив показваше документите на митничаря, другият дръпна арестанта си към кея, където бе акостирал пътническият параход.

В този миг високоговорителят подкани пътниците за Нумеа да заемат местата си. Но телохранителите му не го оставиха да им задава въпроси. Набутаха го нагоре по трапа.

„Нумеа! — премисляше трескаво Боби. — Че къде ли беше тая проклета Нумеа?“ Не си спомняше такова пристанище в Австралия. Пък и каква полза, ако го знае? Все същото, все арестант! Нима заради някаква си Нумеа трябваше да помни всичко, с което беше натъпкана тая скучна география?

Още с влизането си в парахода детективите го въведоха в тясната каюта и заключиха подире си вратата.

— Сега да се разберем! — рече единият. — Кой е баща ти?

— Че не знаете ли? Петър Станков, търговец, от Сидней.

— Лъжа! А майка ти?

— Мама е умряла отдавна. Сега у нас живее леля й, баба Патриция.

Детективът го изслуша търпеливо. После пъхна в ръката му една изрезка от вестник. Боби прочете:

„На 26 декември е изчезнал от дома си петнадесетгодишният Том Маккинли, син на известния сиднейски индустриалец Маккинли.“

— Това си ти, нали? — рече единият близък.

— Наричам се Боби, не Том!

Другият детектив махна с ръка. После постави на масичката лист хартия, пъхна между пръстите му автоматична писалка и каза:

— Пиши! „Мили татко, изпрати веднага по сметка — многоточие (номера ще впиша аз) в банка — многоточие (и това ще попълня аз) десет хиляди лири. Ако не изплатиш тая сума или ако опиташ да предупредиш полицията, никога вече няма да ме видиш. Подпис: Том.“

Боби се взря в пазачите си изумен. Значи, не бяха никакви полицаи, а бандити-изнудвачи! Той тръсна глава:

— Няма да подпиша! Аз не съм Том Маккинли!

Бандитът дръпна листа:

— Тогава ще си го надраскам аз. А ти ще бъдеш на наше разположение, докато другарите ни получат паричките.

Те излязоха от каютата и превъртяха ключа. Боби се спусна към вратата. Заудря я с юмруци. Отвън се събраха хора. Сред тяхната глъчка той различи гласа на единия бандит:

— Моят син! Нещо не е здрав. Нервите, знаете. Буйствува.

Хората се разотидоха. Тогава Боби се обърна да потърси илюминатора. Щеше да се измъкне през него. Ако той не успееше, кой друг можеше да успее? Но бандитите бяха избрали умишлено вътрешна каюта, без илюминатор.

Така в осветяваната с електричество кабинка под бръмналия вентилатор, който едва разгонваше нетърпимата задуха, Боби не разбра колко дни е пътувал. От време на време някой от пазачите му отваряше вратата, оставяше му яденето и заключваше отново.

На нощната масичка малкият пленник намери няколко романа и ги изчете до последната буква. После подхвана рекламните брошури. Една от тях веднага привлече вниманието му:

„Посетете Нумеа, малката столица на Нова Каледония!

Нумеа е градът с най-здравия климат в Коралово море, без малария, без тропическа треска. Когато през 1774 година Джеймс Кук открил острова, очарован от него, той го кръстил Нова Каледония, с името на своята родина Шотландия, наричана и Каледония.

В Нумеа ще се къпете в бистрите топли заливи, ще се препичате на белия плаж в сянката на кокосовите палми и на древните дървета араукарии, ще ходите на лов без ловни билети за елени, най-заслужилите елени на света. Едва когато избягалите преди сто години от губернаторския парк и намножили се в планините елени почнали да им доставят достатъчно месо, новокаледонците се отказали от

канибалството. И днес потомците на човекоядците са до един грамотни и добри християни, чисти и приветливи, усърдни земеделци и трудолюбиви миньори в никеловите, кобалтовите, хромовите и мангановите рудници.

Нумеа ще ви предложи прекрасни плодове: банани, ананаси, манго, авокадо, папая, мандарини, лимони, круши и праскови. В луксозните ресторанти и кафе-сладкарници ще пиете възхитителното новокаледонско кафе, защото Нумеа е най-големият износител на кафе в Океания...“

Боби отпусна рекламата. Ясно, не се връщаха в Австралия. Но може би още по-добре! Отървал се бе поне от Червенобрадия!

Вратата се отвори и двамата бандити влязоха при него пак с ръце в джобовете.

— Слизаме на брега! И не мисли да вършиш глупости!

Той ги последва. Когато стъпи на палубата, неволно стисна очи, заслепен от блясъка на тропическото слънце. Океанът блестеше в милиарди огнени искри. Насреща, над мъглата на изпаренията, се издигаха стръмни планински склонове.

Корабът намали ход, смутен от кипналия прибой, който се разбиваше с грохот в крайбрежния риф. Откъм брега се зададе лоцманският катер. Черни като вакса матроси хванаха въжената стълба, по която се изкатери пъргаво лоцманът-французин. Той застана на щурвала и поведе уверено кораба през тесния проход между рифовете.

Ето, от мъглата изплава пристанищният град с белите си кокетни сгради и накачалите до крайбрежния булевард кокосови палми и подобните на базалтови колони араукарии. Наляво пушеше никеловата флотационна фабрика.

На предната мачта се издигна френският флаг. Значи, островът е френско владение. Скоро Боби прочете и табелката — НУМЕА. Корабът се прилепи към кея редом с множеството товарни кораби, в чиито трюмове крановете насипваха непрекъснато руда. На пристанището лежаха хълмове от банани, чували кафе и сандъци копра, между които сновяха черни, къдравокоси меланезийци с дебели

устни. Мяркаха се и пришълци: китайци, вьетнамци, японци и европейци.

Единият бандит поведе пленника си, опрял през джоба си цевта в гърба му, докато брат му показваше документите им на митничаря. Такси не взеха, защото къщата, в която влязоха, отстояше само на двеста метра от пристанището. Изкачиха се по скърцащата дървена стълба и заключиха момчето в някаква малка стая. Боби се втурна към прозореца, който се издигаше на шест-седем метра над улицата. А по гладката стена нямаше нищо, за което да се залови — ни водосточна тръба, ни поне един корниз.

Отдолу премина камион, пълен с насипани зеленикави зърна. Кафе! Зададе се втори. Боби прецени в миг. Че ако той не се измъкне, кой друг ще може? Отвори прозореца и скочи в момента, когато тежко натовареният камион мина отдолу. Боби падна на меко. Той залегна мигновено да се скрие, но враговете му го съзряха. Изскочиха на улицата и се втурнаха подир бавно движещата се кола. Вече я настигнаха, когато насреща се зададе друг камион, натоварен с празни плодови каси. Той намали ход съвсем за малко, колкото да се разминат, но това малко забавяне даде възможност на Боби да се прехвърли на него. Когато излезе извън града, камионът пое с увеличена скорост по шосето, което се виеше в подножието на планината, обрасла с гигантски каури, араукарии и дървовидни папрати. Боби си отдъхна, повярвал, че се отървал. И в този миг зърна таксито, което ги догонваше.

Камионът се отби от шосето, прекоси едно туземно село от стотина глинени колиби, покрити със слама, и навлезе в плантациите от ямс, таро, захарна тръстика и банани. Боби скочи от камиона, който бе спрял сред манговата градина, и побягна. След двеста метра спря. Хрумна му друго. Изкатери се на съседното дърво и се сгуши сред короната му. В този миг видя къде бе попаднал. Заловени за клоните, висяха надолу с главите и му се зъбеха злобно двадесетина кучета. Без да се запита какво диреха по дърветата кучета, той понечи да се върне, но в същия миг съгледа дотичалите подире му бандити. Няма що! Спотаи се до ствола. Пред двете злини предпочете по-малката. Но какви кучета бяха те всъщност. Не лаеха, а съскаха като гъски. Кучешки изглеждаха само главите им. Телата бяха особени, безформени, сякаш омотани с ръждиви одеяла.

Бандитите се застояха отдолу озадачени. Погледите им бяха устремени насреща, към ниската ананасова плантация, където биха могли да се укрият цели роти войници. И тъкмо поемаха нататък, когато откъм селото се зададоха пет туземни момчета, въоръжени с дълги прътове.

— Ох, ох! — възкликна най-едротото и най-черното момче. — Колко много калонги! Ще падне голямо ядене!

То замахна със сопата си и удари едно куче, което изпищя и се строполи на земята. Останалите ловци също развъртяха своите тояги,

заудряха безпомощните си жертви, които падаха осакатени, разпълзяваха се тромаво по земята, а незасегнатите разперваха криле и се разлетяваха тревожно над човешките глави и над ранените си братя.

„Но това не са кучета! — досети се Боби. — А гигантски прилепи, с размах на крилата повече от метър!“

Едно момче го съгледа.

— Я, човек! — викна то. — На дървото човек!

Видяха го и бандитите. Злополучният беглец, ще не ще, заслиза от дървото. За щастие един леко ранен прилеп, както търсеше възвишение, от което да се подхвърли във въздуха, се покатери върху единия близник, омота го с ципестите си крила. Издраскан от острите нокти, смутен, той опита да го отмахне от себе си. Брат му скочи на помощ. В същото време две други животни запълзяха по неговия гръб.

Боби се възползува от суматохата и хукна назад. Премина селото, навлезе сред бананите. Но единият бандит, успял да отхвърли летящото куче от гърба си, се втурна подире му. Боби съобрази, че няма да му избяга. Затова се хвана за първото бананово стъбло, едва три метра високо, и се покатери към листния му кичур. И там, заловен с дясната ръка за стъблото, с лявата притегли огромния бананов цвят и се зави с него. За беда, тъкмо когато бандитът минаваше отдолу, без да го забележи, цветната дръжка се прекърши и заедно с цвета Боби се стовари върху преследвача си. Рипна мигновено на крака. Побягна. През рамо успя да види, че врагът му куца и изостава назад. Той се втурна зарадван към шосето. Да разберете кой е Боби Станков! Ето един камион, натоварен с банани. Свикнал вече да използва такъв контрабанден превоз, Боби притича нататък. За беда шофьорът даде газ и потегли. А другият бандит вече го догонваше. Момчето хукна още по-силно. Насреща му се показва някакъв черен полицаи.

— Спри! — заповяда гръмогласно той.

Но Боби, гузен, намразил покрай Червенобрадия всички полицаи на света, отскочи настрана. Тогава бандитът, по-едър и по-тежък, налетя право в ръцете на полицаия, който опита да го задържи, но получил юмрук в челюстта, се преметна в храстите. Боби продължи да бяга още петнадесет, двадесет минути, запъхтян от умора.

Насреща му се показва някаква врата. Той прочете надписа „Лепрозориум“ и понеже не го разбра, влетя направо вътре, без да слуша виковете на пазача. Ала бандитът се спря, закова се потресен

пред злокобния надпис. За разлика от Боби той позна болницата за прокажени, събирани от всички околии острови. Не влезе. Зачака. Пазачите все щяха да изхвърлят навън глупавия хлапак.

В това време брат му, куцукайки, достигна полицая, който още разтриваше натъртената си челюст и без да подозира какво бе станало преди това, опита да мине покрай него. Но полицаят го пипна за ръката. Сбърка го с брат му. Щракна му белезниците.

— Ще удряш, а?

По шосето мина с мотоциклет втори полицаи. Първият му предаде арестанта си, да го откара в участъка. После продължи пътя си, който за щастие на Боби минаваше покрай болницата за прокажени. И там спря слисан. Пред вратата стоеше арестантът му. Отде можеше да допусне, че има работа с близнаци. Същият ръст, същите черти на лицето, същите бялоруси коси. Как ли се е измъкнал проклетникът? Полицаят се приближи дебнешком отзад, хвърли се и го търкулна на земята. В следната секунда изненаданият бандит се оказа с оковани в белезници ръце.

Една минута след това пазачите на лепрозориума изведоха навън малкия беглец, след като бяха дезинфекцирали обувките му. Той се качи на първия автомобил, който отиваше към пристанището, решен да напусне острова час по-скоро. Защото не подозираше, че престъпниците са вече обезвредени.

Там опита да завърже разговор с моряците на пет-шест кораба, да се осведоми за къде отиват, кога ще тръгнат, имат ли нужда от матроси, но все безуспешно. Или не им предстоеше скорошно отплаване, или щяха да се връщат към Нова Зеландия и Австралия, или пък екипажите им бяха попълнени...

Най-сетне на крайния кей Боби видя един стар моряк с капитанска фуражка, надвесен от борда на малката си шхуна, който разправяше оживено нещо на друг моряк, седнал на железния пън и опрял боси крака върху вързаното за него корабно въже.

— От всичко най мразя лъжата! — задъхваше се капитанът от възмущение. — Казвам му: „Ще ти платя повече от Шери, но да не ме излъжеш!“ „Честна дума“ — зарича се той. После зарязва и мен, както зарязва Шери, премина при Шосон. И ме закотви на това корабно гробище, където не моторист, ами юнга не можеш да вземеш. И сега за

къде съм без моторист? Ще ме превари конкуренцията, ще обере копрата и седефа...

Боби взе решението си изведнаж, както винаги.

— Вземете мен! Разбирам от мотори.

Капитанът го изгледа подозрително. Пълен, белокож, с червени очи, с червена моряшка брада и червен нос. Боби се поколеба за миг. Все с такива червенобради ли ще се разправя?

— Я ела да те видя! — рече капитанът.

Малкият моторист премина мостчето на два скока и се изправи отпреде му.

Старият моряк го разучаваше с червените си очи.

— Не си тукашен. Трябва да знам кой си. Хайде думай! Ама само истината. Аз съм Дик Честния. Мразя лъжата!

Ще не ще, нему момчето разправи и патилата си.

— Добре! — отсече капитанът, след като го изслуша. — Влизай в машинното! Тръгваме веднага! Няма време!

— Ама накъде? — запита нерешително Боби.

— Ти за къде се тъкмиш?

— Към север — по-близо до България!

— Е, и аз съм нататък...

Боби не разпитва повече. Защото в същия миг съгледа на пристанището едрата фигура и огнената брада на стария си враг. За секунда скочи при мотора и го запали. Шхуната се разклати, отлепи се от заплава.

Как го бе подушила чак тук тая проклета полицейска хрътка? Но и сега нямаше да го хване, както не го бе хванала досега.

Отгоре, през люка, долитаха заповедите на капитана:

— Пълен напред! Стоп машина! Напред! Пълен!

Едва привечер, когато заникът разля върху океана огнената си лава, капитанът се провикна:

— Стоооп машина! Излизай на палубата!

Боби се изкачи по стълбата, преуморен и замаян от нафтените пари. Чак сега видя останалия екипаж: полинезиецът Тангихиа, подобен на добре обгорял по плажовете европеец, който въртеше с боси крака щурвала, седнал на щурманската рубка, и черния като катран къдравокос меланезиец Какобау, който пък се бе покатерил по вантите, за да оправи платното. След малко от камбуза се измъкна и кокът — нисък, сбръчкан, с жълта кожа и с далеко разположени коси очи глухоням малаец.

Всички седнаха пред щурвала да се хранят. Вечерята беше проста, но вкусна: печени летящи риби и банани.

Черният Какобау разкри белите си зъби в широка усмивка:

— Каи-каи пристигна!

За пръв път Боби чуваше с ушите си ужасното наречие „пинджин-инглиш“, на което говорят туземци и европейци из тия области.

„Каи-каи пристигна“ означава „яденето е готово“.

Изведнаж Боби забеляза, че слънцето се е извъртяло откъм левия борт.

— Капитане — обърна се той възмутен. — Вие казахте, че ще плаваме на север...

— Е?

— Курсът е на изток!

Капитан Дик помълча, после изригна куп ругатни:

— Ти ли ще ми даваш ум за курса! Нов моряк си, затова ти прощавам. Ама друг път да не си посмял да питаш! Капитанът не дава обяснения никому. Той отговаря за курса. Запомни!

Смутено от грубостта му, момчето млъкна. Прибра се в кубрика и се хвърли на определеното му легло. Заспа мигновено.

На разсъмване го събуди гласът на Какобау:

— Хайде, слънцето стана!

Боби се надигна. „Слънцето стана“ може да означава само едно — „Слънцето изгря“.

Изскочи на палубата.

— Проклет щил! — процеди през зъби капитанът. — Тръгваме само на мотор. Пали!

Наистина платната висяха неподвижни и отпуснати.

Чак към обяд вятърът отново ги наду и Боби по заповед на капитана угаси мотора. Веднага излезе на палубата. Наоколо, от кръгзор до кръгзор, се люшкеше яркосиният океан, отразил в хиляди искри блясъка на отвесното слънце. Редом с кораба лудуваха делфини. Понякога от разлюляната водна повърхност излитаха в сребристи залпове орляци летящи риби, които профучаваха във въздуха стотинадвеста метра и цопваха сред вълните, догонвани от безпощадните си врагове рибите корифени, чиито златисти гърбове проблясваха сред океана като златни торпеда.

В сянката на кораба плуваха две гигантски сини акули, сякаш привързани към борда с невидими въжета.

— Акули чакат каи-каи! — подметна Какобау.

— Гладни ли са? — досети се Боби.

— Чакат как-каи — който падне, все едно Какобау, капитан Дик, Боби...

Боби трепна. Неволно отстъпи от фалшборда, седна под брезентовия навес, замисли се. Къде ли го отнасяше този кораб? Колко

ли щеше да го забави? Меланезиецът седна до него.

— И Какобау се бои от акули. Не обича морето.

— Я! — зяпна от учудване Боби. — Тогава защо си моряк?

— Защото на Фиджи няма каи-каи за Какобау. Белите казват на Фиджи „Щастливи острови“. Щастливи само за белите. Белите искат много работа, дават малко каи-каи. Само таро. А на кораба има по-малко работа. Има и „банан-бик-месо“...

Тангихиа, който ги слушаше от командната рубка, се изсмя:

— Това значи салам. Все едно „банан от месо“. Какобау е луд за салам...

— А Тангихиа? — запита Боби. — И той ли напусна острова си, защото няма каи-каи?

Полинезиецът замълча. Вместо него отговори Какобау:

— Не затова! За друго. Ураган прави насам-натам! Когато ураган избягал, няма жена на Тангихиа, няма деца. Сега Тангихиа сам. Затова...

Сърцето на малкия моряк неволно се сви при простия разказ за тази жестока трагедия.

Внезапно отдясно долетя отсечен гръм. От водата излетя огромно плоско тяло и плясна повторно с трясък върху повърхността. Скочи трети път, четвърти път.

— Манта! — махна пренебрежително с ръка черният меланезиец. — Скача, гърми. Прави каи-каи. Оглушава рибата.

През час, през два неволният мореплавател откриваше нещо ново, нещо интересно и невиждано — ту риба меч, ту глутница риби платноходи с високи, гръбни перки, ту стадо морски костенурки, ту увиснал неподвижно в нажеженото небе албатрос.

По едно време той погледна през десния борд. И извика:

— Кит! Кит!

Както държеше с крака щурвала, а с ръце дялкаше въдица от черупка на костенурка, Тангихиа сви устни:

— Я си спомни каква е опашката на китове и делфините — хоризонтална или...

— Тази е отвесна...

— Значи, не е кит! — отсече полинезиецът. — А риба. Само името ѝ китско. Китова акула.

— Акула! — настръхна Боби. — Може да те лапне цял!

— Тя не яде хора. Само рачета и дребна риба.

Боби смънка:

— Ама да не мислиш, че съм се уплашил!

Така, в безброй срещи с обитателите на океана, в разговори за техните привички измина и вторият ден, и третият...

Привечер Тангихиа посочи в далечината някакъв дим.

— Фонуа Фооу, Соколовият остров! Вулкан! Почти до водната повърхност. От време на време изригва пепел. Натрупва го върху кратера си и островът се подава над водата. Но вълните го разрушават и той изчезва до ново изригване.

На другата заран корабът спря пред нисък коралов остров, обрасъл с кокосови палми, банани, батати, царевица и дини.

Капитан Дик скочи в лодката да отиде на брега. Черният Какобау хвана веслата. Загреба с мускулести ръце.

Щом се върнаха, Боби веднага запитва:

— Къде сме, капитане?

— Остров Тонгатабу. Британски протекторат.

— Туй пък какво значи?

— Уж независим, а то зависим. — И сам се изсмия на остроумието си. — Но дълго е пазил свободата си. От Нова Гвинея до Великденския остров по цяла Океания има само колонии. Единствени островчетата Тонга имат собствена държава. Цялата земя принадлежи на кралското семейство. Има две забележителности. Едната е кралицата Салоте, чиито прадеди от хиляда години са вождове. Династията ѝ е по-стара от всички европейски династии. Другата е костенурката Туи Малила, което значи костенурка-крал. Още Джеймс Кук преди триста години я подарил на тогавашния вожд, прадядото на кралица Салоте. Оттогава Туи Малила живее в двореца, обкръжена с уважението и почитта на тонганците.

— Нека слеза на брега! — помоли се Боби. — Да я видя!

Капитанът прихна да се смее:

— Няма го майстора, момче! Да те пусна, че да те гоня после! Тъй не сме се пазарили. Ще те сваля само в Нова Гвинея.

— Кога ще стигнем там?

— Когато стигнем! А сега марш в машинното! И пали!

Малкият моторист се озърна безпомощно изпълни заповедта.

След няколко дни корабът пушна котва на петстотин метра от малък коралов атол. Океанът беше притихнал съвсем. Откъм кръгозора прииждаха закръглени дълги вълни, които неусетно източваха разпенени върхове и се разбиваха като брилянтени гейзери върху залетите от прилива рифове. Зад белия насип на прибоя искреше с изумрудената си прозрачност външната лагуна, зад която белотата на кораловия плаж режеше до болка очите. Кокосовите палми люлееха кичестите си корени като втори зелен атол над белия пръстен на острова. През причудливо извитите им от пасата стволове, зад колибите от палмови листа се виждаше езерно тихата повърхност на вътрешната лагуна.

Капитан Дик отиде с лодката на атола, но се върна скоро, позеленял от гняв.

— Лъжци! — крещеше той. — Продали копрата на зелено! На капитан Шери, Сладкия! Казвам им: „Сладкия няма да дойде. Потъна при Фиджи.“ А те само това си баят: „Ще чакаме него!“

— Щом е така — зарадва се Боби, — да си ходим!

— Да си ходим! Ти луд ли си бе? Ще чакам. Месец, два! Все ще отстъпят, като видят, че няма друг купувач. По тия места разрешение за търгуване се получава трудно.

— Ами аз! — почти изплака Боби. — Защо ме излъгахте, че ще ходим в Нова Гвинея?

Капитанът замахна да му зашлеви плесница, но момчето отскочи ловко назад.

— Кой лъже бе, хлапак? На мен ли ще казваш това, на капитан Дик Честния, който толкова мрази да го лъжат!

Какобау, седнал с провесени крака на бака, подметна:

— Платно на хоризонта!

Капитанът скочи, грабна далекогледа.

— Пфу! — изруга той. — Капитан Шери! Отде ли се е сдобил с моторист, проклетникът? Ще ми лапне копрата!

— Е, значи най-сетне ще си ходим! — обади се пак Боби.

— Дума да не става! Ще чакам да приготвят нова копра. А след няколко седмици почва ловът на бисерни миди. Ще им изкупя седефените черупки. И после — към Нова Гвинея! Както съм ти обещал, ще те откарам там. Да видиш, че капитан Дик Честния не лъже.

Боби издебна, когато капитанът влезе в каютата си, и скочи във водата. В цялото училище нямаше кой да се мери с него в плуването. Както винаги, идеята му хрумна изведнъж. Скоро достигна рифа, подобен на купчина сгурия. Настъпилият отлив го бе оголил. През един тесен проход плувецът премина с първата вълна в бистрата лагуна. В този миг съзря акулата. Издаде над водата острия си плавник, тя кръжеше наоколо в заплашителни спирали. Боби обезумя от уплаха. Забрави, че е най-добрият плувец. Загреба лудо. Но де можеше да се мери с нейната бързина? Тя го догони, почти го докосна с опашка и го надмина, вторачила в него злото си жълто око, присвила в жестока бръчка зъбатата си уста. Но пак се върна.

До самата повърхност достигаше малка подводна скала, облепена с водорасли. Боби се хвана в някаква пукнатина да се покатери отгоре ѝ. В този миг пукнатината щракна и ухапа ръцете му. Вцепенен от ужас пред акулата, която тикаше носа си в тялото му, сякаш помирисваше колко е вкусно, той се развика за помощ.

След няколко минути, които на Боби се сториха вечност, до него спря с лодката Тангихиа, изпратен от капитан Дик да върне беглеца. Той натика дръжката на веслото си между черупките на гигантската мида тридакна и освободи пленника ѝ. После удари с юмрук по носа досадната акула, която мигновено заби в дълбините.

Макар и с изранени пръсти, Боби се прехвърли в лодката изумен. Значи, удар в носа може да пропъди акула! То било тъй лесно. Отде можеше да допусне, че тая беше една безобидна акула, а не акула-людоед? Изумен беше и от страшната мида. Някъде — че къде ли — пишеше за такива чудовища, които хапват краката на бисероловците и ги давят, но не бе допуснал, че приличат толкова на обикновени камъни.

— Какво чакаш още? — сепна го Тангихиа, както се мъчеше да изтегли греблото от стиснатите мидени черупки. — Бягай! А аз ще те гоня и няма да те стигна.

Боби не изчака втора покана. Скочи във водата, преплува за минута до пясъчния бряг, сподирен от виковете на полинезиеца, и хукна към лодката, с която капитан Шери се тъкмеше да се връща на кораба си. Малкият беглец скочи вътре и обясни набързо:

— Аз съм мотористът на капитан Дик Честния...

— Много мило! — рече капитан Шери с най-милата си усмивка, сякаш бързаше да оправдае прякора си Сладкия. — Да види сега тоя разбойник какво значи без моторист! Тръгнах само на платна. Едва намерих машинист в Танга...

Лодката наближи прибоя, там изчака по-висока вълна и с две решителни гребвания на веслата лодкарят я прекара над рифа.

— Какво още чака Честния? — запита капитан Шери.

— Седеф... Или нова копра...

— Има да почака. Аз пак предплатих и седефа, и копрата им.

— Не ви ли е страх да не ви излъжат? Капитан Дик казва, че са лъжци.

— Че лъжат, лъжат! Кой ли не лъже? Но аз си изкарвам печалба и от лъжата им. Купувам им копрата пет пъти по-евтино. Заплащам им с пет пъти по-скъпи грамофони, велосипеди, платове, въдици и ножове. Ето че стана десет пъти! Като им отпусна аванс, оскъпявам го още пет пъти. Всеки гледа да пипне аванса и смята, че ме е надхитрил. Значи, стана петнадесет пъти печалба. От петнадесет островитяни тринадесет да ме излъжат, пак печеля двойно.

Лодката опря в борда. Боби се хвана за стълбата и се изкатери пъргаво нагоре, но изведнаж се въртна назад.

— Предател! — обърна се той към капитан Шери. — Махнете се! Оставете ме да си ходя!

Шкиперът препречи с якото си тяло пътя му. Боби прекрачи фалшборда. Отсреща, от командната рубка, изскочи Червенобрадия.

— Не скачай! — извика той. — Има акули!

Момчето отвърна дръзко:

— Пет пари не давам! Един в мордата и...

После се хвърли с главата надолу. Изплува и загреба към изоставената лодка, като мислеше да я завладее. Но детективът го превари, спусна се по стълбичката в нея и натисна веслата. Ще не ще, Боби сви към брега. Ала как може плувец да се мери с лодка? Когато преследвачът му го настигна и посегна да го измъкне от водата, Боби се гмурна под килия. В този миг видя една размазана сянка, която бързо нарастваше, устремена насреща му.

Акулата не го нападна веднага. Когато той излезе на повърхността, за да поеме въздух, тя се завъртя предпазливо около

него и го заобиколи в спирала, която се стесняваше бързо. Боби я пресрещна дръзко. Не бе забравил урока. Юмрук в носа!

И щом хищницата връхлетя, той стовари пестника си по заострената ѝ морда. За беда тя не отстъпи. Отде можеше да знае злочестият Боби, че прогонената от Тангихиа акула е безопасна, различна от кръвожадната синя акула, която нападаше сега, водена не от любопитство, а от неутолим глад. Тя налетя повторно с озъбена пасть като зло куче. Малкият плувец едва свари да отдръпне ръката си на косъм от щракналите трионени челюсти. Тоя път той вече се уплаши. Изгуби самообладание. Размята лудо ръце и крака. Втурна се към лодката, забравил, че всеки хищник гони по-настървено бягащата жертва. Сега детективът представляваше по-малка опасност.

Акулата се поизвърна настрана, за да налапа по-удобно краката му. Едновременно с нея пристигна и Червенобрадия с лодката. Той храсна с все сила надебелената дръжка на греблото дълбоко в гърлото ѝ. Задави я. Хищницата побесня. Едва ли не го катурна, изтръгна веслото от ръцете му и потъна в дълбините.

След този щастлив обрат дързостта на Боби се върна начаса̀. Върна се и притъпеният от акулската атака страх от полицаия. Пак заплува към острова, за да използва смута на неочаквания си спасител, който отново се бе превърнал в безпощаден преследвач.

Червенобрадия продължи напразните си опити да го догони с едно весло. На прибоя той не можа да се справи с придошлата вълна, която подхвърли нагоре лодката и я преобърна. Детективът изплува тозчас, оправи я, прехвърли се вътре, но вълната беше отвлякла и второто му весло, беше го обрекла на бездействие.

Боби изпълзя на пясъка и погледна назад. От кораба на капитан Шери пускаха втора лодка в помощ на обезвредения детектив, а от другата страна капитан Дик Честния бързаше да залови моториста си. Пред тая двойна заплаха Боби хукна по плажа. На петстотин-шестстотин метра на юг някакъв островитянин избутваше кануто си във водата. Задъхан от тичане, беглецът го достигна и се залови за кануто, което под двойните им усилия скоро достигна лагуната. Лодкарят скочи вътре, прехвърли се до него и Боби.

— Какво искаш? — запита туземецът на развален английски.

— Да избягам от корабите!

— Добре! Мапо ще им покаже какво умее!

Той опъна платното, което представляваше рогозка от панданусови листа, и вятърът ги повлече към открития океан. Чак сега Боби успя да разгледа спасителя си — двадесетгодишен бронзов здравеняк — и кануто му — еднодръвка, подпряна за устойчивост на дървен плавец-катамаран.

— А сега къде? — запита момчето.

— На съседния атол. Маопо ще вади бисерни миди. Там има още. А на нашия остров се свършиха.

— Нали е опасно?

— Опасно е! Бащата на Маопо умря от кръвоизлив. Дядо му също. И Маопо ще умре от кръвоизлив. Но трябва. Маопо има жена и деца. Не стигат само кокосовите палми.

До вечерта двамата станаха искрени приятели. Добродушният полинезиец дори реши да пожертвува бисеролова, за да отведе пасажера си до някое по-голямо пристанище.

А кануто, подобно на канутата, върху които дедите му бяха прекосили в своите странствувания цяла Океания, тласкано от неуморния пасат, се носеше по вълните, оставило отдавна назад и атола, и двете шхуни, и детектива. Наоколо плуваха глутници акули, понякога преминаваше стадо делфини, профучаваха над главите им орляци летящи риби и калмарчета, стрелваше се риба меч. Хранеха се с кокосови орехи и уловена с въдица риба, като използваха за стръв летящите калмарчета, които се блъскаха в платното им.

Така изтекоха два дни и две нощи. На третата утрин съгледаха в далечината стадо кашалоти, които бягаха към запад. След това в същата посока се отправи многобройно стадо делфини. Изчезнаха медузите. Потънаха и акулите, изоставиха кануто. Всички признаци издаваха приближаващата стихия. Пасатът притихна съвсем. Платното увисна, а вълните нараснаха.

— Лош знак — процеди през зъби Маопо.

Бурята връхлетя, сякаш се срина отгоре им невидима скала. От далечината се зададе кипнала бяла ивица. Вълните се надигаха като канари. Още първият напор на шквала отнесе мачтата. Кануто остана съвсем безпомощно, играчка на вълните.

Цял ден и цяла нощ вилня ураганът. По разбушувания океан се носеха побеснели планини от течено стъкло, подмятаха крехката лодчица като перушинка върху разпенените си зъбери.

На заранта вятърът изведнаж затихна, укроти се като по чудо. Но късно. Вече бе свършил пакостното си дело. Лодката пропускаше. Маопо опита да запуши пробойната с парче от набедрената си превръзка, лава-лава, и кокосови влакна. Без успех. Колкото повече натикваше пълнежа, толкова пукнатината се уголемяваше, а водата нахлуваше по-неудържимо.

Боби погледна във водата и изтръпна.

— Маопо, я колко акули!

Една дузина гръбни перки пореха притихналата повърхност, обикаляха, стягаха обръча, подушили скорошната плячка.

Двамата корабокрушенци се заловиха трескаво да изплискват нахлулата вода с кокосови черупки, но безполезно. Водата покри глезените им, коленете, почна да залива седалката. Акулите полудяха. Стрелкаха се край тях, като ги разучаваха злобно през златистите си ириси. Гледаха. Чакаха. От алчните им зеници назърташе смъртта. Близка и неотвратима. Маопо извади ножа си.

Ако беше само една... А те! Толкова много!...

Сковани от ужас, двамата нещастници чуха спасителното бръмчене едва когато въртолетът увисна на десетина метра над главите им. Дълга въжена стълба се източи отгоре, опря в лодката...

Боби не се поколеба ни миг.

— Хайде, Маопо! — рече той и се покатери нагоре. Другарят му го последва тутакси.

Витлото зави диво и понесе нагоре малката кабина. Морето се отдръпна надолу. Потъващото кану се смали, изостана назад, безпомощно и жалко сред безбрежността на океана.

След половин час в далечината се откри белият корпус на бойния кораб. Самолетът се снижи и кацна на площадката си. Чак тогава, когато заглъхна оглушителният рев на мотора, пилотът се надигна и рече сърдито:

— Четири часа ви търся!

— Нас? — учуди се Боби. — Отде ни знаете?

— Съобщиха ни по радиото.

Боби прехапа устни. Това беше Червенобрадия. Никой друг. А корабът носеше австралийски флаг. И то не какъв да е кораб, ами военен...

След кратък разпит при един от помощниците на капитана, пред когото момчето скалъпи набързо някаква история за отвличане от бандити — наполовина истинска, наполовина измислена, — беше решено да стоварят Маопо с хеликоптера на най-близкия остров, откъдето той щеше да се справя сам, а Боби да откарат до Борнео, покрай който остров корабът щеше да мине, без да спира, по пътя си към Филипините.

Двамата корабокрушенци се разделиха просълзени, защото знаеха, че надали щяха да се срещнат пак. После въртолетът размаха огромната си перка и се втурна към изток.

Върна се след един час. Пилотът остави машината си на механиците и се изправи до момчето, което се бе облакътило на фалшборда и гледаше угрижено бягащите край борда вълни.

— Хубаво нещо е пътешествието! — подметна той. — Вълнуващо! Заслужава да зарежеш родителите си!

Боби сви устни. Защо все мислят, че бяга от дома?

Но не отговори. Замълча. Летецът сложи ръка на рамото му:

— Аз се казвам Боб Хопкинс. А ти?

— Аз също — Боби...

— Чудесно! — засмя се летецът. — Малкия и Големия Боб...

Сходството в имената постопи хладината на момчето, но не напълно. То все не забравяше, че е арестант на кораба.

— Край нас се намират най-романтичните кътчета на земното кълбо — добави Боб Хопкинс. — Наричали са ги Островите на Южното море. Зад нас е Полинезия: атоли, Великденския остров, Хавайските острови... Наляво е Меланезия... Надясно Микронезия... Чудни имена! Произходът им е гръцки. Незос значи остров, полус —

много, мелас — черен и микрос — малък. Полинезия — много острови, Меланезия — черни острови и Микронезия — малки острови... Ти познаваш полинезийците — такъв е Маопо. Меланезийците са черни...

— Какобау от кораба на капитан Дик беше меланезиец — прекъсна го Боби.

— Значи, няма да ти ги описвам... А микронезийците приличат и на полинезийците, и на малайците едновременно, с монголска кръв...

Боби беше много изморен, при това още не беше склонен да му прости, че го бе арестувал, макар че го бе спасил, затова се прибра в кабинката си и веднага заспа.

Ала на другата заран, уж случайно, той сам застана зад летеца. Неусетно заговориха, неусетно се спрятелиха.

На третия ден Боби посочи някаква суша на запад.

— Архипелагът Санта Круз — обясни Големия Боб. — Част от Меланезия. Между Меланезия и Австралия се простира Коралово море. Ти го познаваш добре. Знаеш и Големия бариерен риф по източното крайбрежие на Австралия, най-величествената постройка на земята, изградена от живи същества — коралите.

Той замълча, после запита:

— Чувал ли си нещо за остров Ваникоро от архипелага Санта Круз?

Боби вдигна рамене.

— През XVIII век край него пропаднала експедицията на френския изследовател Ла Перуз, унищожена от бурите и човекоядците. А три години преди това, когато Ла Перуз отплавал от Франция, един отхвърлен от него кандидат плакал цял ден. Той се наричал лейтенант Наполеон Бонапарт. Ако го бяха приели, историята може би щеше да добие друг ход... Тази експедиция така развълнувала света, че Людовик XVI и в деня на гилотинирането си продължавал да разпитва за участта ѝ.

В подобни разговори времето минаваше неусетно. На другия ден корабът премина на североизток от Соломоновите острови. Тук Големия Боб не можа да се похвали, че знае много повече.

— Охо! — рече със светнали очи Малкия Боб. — Че кой не е чел Джек Лондон? Майкъл, Джери Островитянина! Черните канибали и белите ловци на роби!

— Това петънце към хоризонта е остров Малаита. Помниш нали, най-дивият от всички Соломонови острови, родината на Мауки, където отрязаните човешки глави са служили като средство за размяна, все едно монети. Сега е протекторат на Великобритания и Австралия. Караме внуците на човекоядците да плащат с тонове злато, калай, фосфорити, каучук, какао и банани за всяка отрязана от дедите им бяла глава, като не смятаме колко черни глави сме затрили ние тогава.

Колкото отиваха по към север, приближавайки екватора, толкова дните ставаха по-къси, изравняваха се с нощта. Слънцето почна да изгрява в шест часа и да залязва в осемнадесет часа. Съзвездие Южен кръст се спускаше все по-ниско над кръгозора на юг.

След още един ден стана дума за Микронезия.

— Това са Жилбертовите острови, Маршаловите, Каролинските, Марианските. В Марианската дълбочина океанът достига 10960 метра. Там се спусна с батискаф младият Пикар. Само край Филипините е измерена по-голяма дълбочина — 11516 метра. А на остров Бикини американците правеха атомните си опити.

Когато отминаваха Нова Гвинея, Боб Хопкинс каза:

— Пресичаме екватора!

Боби знаеше отлично, че екваторът е мислена линия, най-дългият паралел, еднакво отдалечен от двата полюса, и въпреки това погледна океана. Все му се искаше нещо да го подсказва — поне някакво течение с по-особен цвят или нещо друго.

Големия Боб продължи:

— Служил съм в Нова Гвинея една година. Навярно знаеш, че половината от острова е индонезийско владение, а другата половина — наше, все едно Австралия. А туземците, папуасите, се бунтуват. Пък ние не можем да си ходим — имаме си плантации кокосови палми, какао, памук, тютюн — и евтина работна ръка. И нефт, злато, платина. Много племена от вътрешността още не познават парите.

— А с какво пазаруват тогава?

— С черупките на морските охлювчета каури.

Боби си спомни, че на една снимка във вестник бе видял как изглеждат папуасите — черни и рошави, почти голи, накичени с гривни, в носа с глигански зъби, а в ушите с по десет обеци.

Големия Боб добави:

— Другаде по света хората месят хляб от пшеница, от царевица, от картофи, от плодовете на хлебното дърво. А тук от дърво. Не се учудвай! От сърцевината на саговата палма. Тук за достойнството на мъжа се съди по броя на жените и на прасетата му. И още нещо, което е имало голямо значение в миналото — мъж, който не е отрязал главата на нита един враг, не може да се ожени. В миналия век сред човекоядците папуаси е живял руският учен Миклухо Маклай...

Боби слушаше зяпнал от почуда.

Един ден корабът отмина и Молукските острови.

— Това са прочутите Острови на подправките — не пропусна случая да му предаде поредния урок Големия Боб. — На черния пипер, на карамфила и индийските орехчета, заради които Васко да Гама заобиколи нос Добра надежда и прекоси Индийския океан, Христофор Колумб откри Америка, а Магелан направи първото околосветско пътешествие. Имало е защо — подправките тогава са се ценели по тегло наравно със среброто.

Най-сетне достигнаха Борнео.

— Пригответъ се! — нареди му Боб Хопкинс. — Ще те откарам с хеликоптера. Корабът продължава без спиране към Индокитай.

След сбогуване с екипажа двамата се настаниха в машината и полетяха на запад.

— Под нас е Целебеско море — опита да надвика воя на витлото Големия Боб. — На юг е остров Целебес.

От високото се виждаха много добре многобройните островчета и големите масиви суша.

— Борнео! — извика пилотът, като посочи напред.

Сушата приближаваше бързо. Към крайбрежието морето се превърна от лазурно синьо в жълтеникаво от довличаната с реките червена пръст. Прибойт, който се разбиваше в назъбените рифове, го обграждаше като бяла огърлица.

Боби знаеше. Пилотът му беше разказвал и това. Борнео беше третият по големина остров на света. Представляваше част от република Индонезия. Сега я наричат Страната на хилядите острови, а някога — Островите на блажените и Смарагдовия пояс. Острови, острови, един от други по-красиви, по-богати: подправки, тропически култури, нефт, каучук и главно калай. Борнео, или, както го наричат индонезийците, Калимантан, Ява, Суматра, Целебес, Бали,

Молукските, Малките Зондски острови и хиляди други. Въртолетът щеше да прекоси джунглата и да свали пасажерите си в западното пристанище Джеселтън, където щеше да го чака Червенобрадия.

Ето, океанът остана назад. Под кабината се широка джунглата като втори океан от замръзнали зелени вълни.

Боби не успя да склони новия си приятел да го свали другаде. Много упорит се оказа Големия Боб. Разумен човек, добър, но строг. Изпълнителен. Офицер. „Ще те предам на баща ти!“ — беше рекъл вчера той и не поиска да повярва, че Червенобрадия не му е никакъв баща, ами — детектив. При това положение оставаше само едно — бягството! Ако имаше парашут, Боби щеше да скочи от самолета. Друг може да се уплаши от парашута, само той не. Но понеже нямаше, му хрумна друго — да повреди хеликоптера, та да кацне принудително. Ала не стана нужда. Случаят сам му помогна.

Внезапно като изневиделица машината попадна сред някакъв хаос от облаци. Отвред засвяткаха мълнии. Вятърът взе да ги подмята нагоре-надолу. И как можеше да бъде другояче, щом като Индонезия е Полюсът на бурите. Както казваше Боб, само на Ява се падат осемстотин бури и триста двадесет и два гръмотевични дни годишно.

Няма що, пилотът спусна машината към земята. Едва успя да я приземи на някаква полянка сред, джунглата, когато една повалена палма се стовари върху перката и я смаза.

— Щем не щем, ще ходим пеша! — оклюма глава Големия Боб.

Бурята премина скоро. Слънцето отново заблестя в лъскавите листа на джунглата.

— Да викаме за помощ! — предложи Боби.

— Я по-добре да си мълчим! Отгоре видях едно шосе на юг. Да се примъкнем мълчешката до него. Там все ще срещнем някой представител на официалната власт. А с горските хора даяките ще се разберем трудно. Ще вземат да ни помислят за диверсанти. И току-виж, докато се оправим, останали сме без глави. С тях шега не бива. Чувал съм, че стрелят с духова пушка — сумпитан, дълга цев, в която слагат отровна стрела и духат с уста.

Двамата самолетокрушеници тръгнаха по някаква пътечка, проправена от слонове и носорози през непроходимата грамада от листа и бодливи лиани. Боби взе да се озърта накъде би могъл да побегне. Сега или никога! Тропическият дъжд току-що бе престанал и

всичко — мъховете по земята, храстите и дърветата — беше подгизнало от вода. Над главите им прелитаха папагали, райски птици и безброй други непознати птици. Но не. Не бяха само птици. И някакви други твари.

— Това пък какво е? — запита Боби.

— Някои наричат Индонезия и Страната на летящите чудеса — по крайбрежието летящи риби, а навътре... Ето гледай! Това животинче, което прелетя на съседното дърво, е кагуан, а онова, по-малкото, летяга. Между краката си имат кожни гънки. Но не са прилепи. Нещо като катерички. Това е летяща жаба, с ципа между пръстите на четирите лапички. Това — летяща змия. Сплесква тялото си като летвичка и се стрелка от дърво на дърво. А това — летящ дракон, гущерче, което при скок разперва страничните си перки. Гледай, гледай! Хвана пеперудата във въздуха и кацна отсреща. Но всички те не летят, само планират като книжните лястовички. Някога първите пътешественици са препарирвали тези дракончета, донасяли ги в Европа и ги продавали като току-що излюпените малки на големите змейове, които уж живеели тук.

След двеста-триста метра видяха как закусва една носова маймуна. За да не ѝ пречи огромният нос, тя го придържаше с ръка отместен настрана, а с другата ръка пъхаше някакъв плод в устата си. Боби едва се откъсна от това смешно зрелище.

В тоя миг другарят му го спря уплашен. Отсреща, от поваления дънер, дебнеше пъстър хищник, вперил в тях кръвожадния си поглед. Ами сега? Пилотът стисна ножа си. Нямаше друго оръжие. А беше уверен, че и с него не би могъл да си помогне много.

— Когато се вкопча с него, ти бягай! — заповяда той на малкия си другар.

Но и Боби имаше чувство за достойнство. Да бяга той, Боби Станков! Тъкмо сега! Пред опасността! Де се е чуло такова нещо? Затова грабна отчеснатия от бурята прът, който лежеше пред краката му. Щеше да му послужи за копие.

За щастие не стана нужда. Един увиснал клон ненадейно оживя, спусна се и омота пантерата. Двата хищника паднаха на земята и там продължиха борбата си на живот и смърт. А уплашените хора побягнаха, без да дочакат изхода ѝ. Както пантерата, така и десетметровият питон бяха и техни врагове.

Откъм реката се дочу страшен шум, плясък и рев. И изведнъж видяха гледка, от която дъхът им спря. В плитчината се биеха крокодил и маймуна.

— Орангутан! — пошепна Боб Хопкинс. — „Горски човек“ го наричат туземците. Слязъл е да се напие, а тоя брониран глупак го е нападнал.

Боят ставаше все по-настървен. Маймуната удряше с юмруци, премяташе врага си, блъскаше го. Внезапно тя обхвана муцуната му с ръце и му прегриза гърлото.

„Виж, сега вече имам право да бягам!“ — помисли си Боби. И докато другарят и пазачът му гледаше замаян страшния двубой, Боби се шумугна в храстите. Хукна направо през джунглата.

Скоро виковете на преследвача му заглъхнаха назад. Нима можеше тромавият пилот да се мери с бегача Боби?

Тогава от храстите изскочиха десетина полуголи мъже, които се нахвърлиха отгоре му. Докато се опомни, Боби се видя омотан с въжета.

Туземците поведоха пленника си назад. Това навярно бяха даяките. Жълтокожи, с присвити очи, мълчаливи, смръщени — истински главорези. Дали и неговата глава щеше да послужи за сватбен подарък на някое от тези голи момчета?

Най-сетне излязоха на една поляна, сред която се гушеха двадесетина колиби, изцяло построени от бамбук, без никакъв пирон, обвързани с палмови въжета. Всичко беше от бамбук: и жилищата, и оградите, и пейките, и съдовете, и чучурът на извора, и окачените по дърветата пчелни кошери.

Там го посрещнаха няколко индонезийци, подобни по вид на нападателите му, само че облечени в униформи.

Може би за стотен път Боби разправи патилата си. Даяките се оказаха по-разбрани хора, отколкото му се сториха отначало. Решено бе да го препратят в столицата Джакарта, където щеше да потърси българското посолство, за да уреди отпътуването си за България.

Същия ден тръгнаха на път. Джунглата приличаше на планина от зелен бигор, повдигната върху безброй мраморни колони, омотани с гигантската прежда на лианите. И толкова орхидеи. И всякакви други цветове. И бегонии с разперени пъстри листа. Най-много го учудваха два цвята. Единият — голям, колкото кръглата им масичка в хола.

Вонята му беше нетърпима, като мърша. С нея примамвал мухите, които го опрашват. Другият пък приличаше на гигантска кала с двуметрово вретено. Както казаха водачите му, това били най-големите цветове на света: рафлезията и аморфофалусът.

Войниците го отведоха в едно туземно село и го предадоха на старейшината. Той веднага организира експедиция да отведе момчето надолу до шосето, откъдето с някой камион щеше да се добере до Южен Калимантан.

След няколко дни, мокрен от дъждовете и изсушаван начаса̀ от жегата, достигна равнината. В оризовите поля и плантациите с банани, ананаси, каучук, манго и хлебни дървета работеха индонезийци с големи конични шапки от цепен бамбук — едновременно слънчобрани и дъждобрани. С един камион го откараха до град Мартапура, града на елмазите, претъпкан с търговци и шлифовчици на диаманти, и го отведоха в полицейското управление.

— Значи, това си ти — рече полицейският началник, щом го видя. — Имам заповед да те арестувам.

Един полицай го изведе навън, натика го в джипа си и го откара по шосето към юг.

За пръв път Боби видя маймуна да работи. Това стана, когато приближиха брега. Един опитомен лапундер се катереше по палмите и късаше зрелите кокосови орехи, а отдолу ги събираше господарят му.

След малко достигнаха Банджермасин, центъра на Индонезийско Борнео. Там пазачът го предаде на друг полицай в един товаропътнически параход, който след няколко минути се отдели от кея.

Навлязоха в Яванско море. Боби се смая. Толкова кораби, лодки и безброй прау — туземни платноходки, в които полуголите лодкари при затишие гребяха с песни в такт с гонга. А зъбите им — сякаш разкъравени след юмручен бой от бетела, дъвката на азиатските народи.

На другата заран приближиха пристанището на Джакарта, скътано в хубав тих залив на северозападното яванско крайбрежие. Корабът се прилепи към един страничен кей. По спуснатия мост се втурнаха върволица докери, препасани около бедрата с парче платсаронг, понесли на бамбукови кобилицы по два грозда банани.

А на пристана, сред множеството хора със саронги, индонезийски носии, европейски и военни облекла Боби съзря

Червенобрадия, който се заглеждаше в кораба. Явно, чакаше го. Какъв беше тоя всесилен детектив, който го бе намерил чак тук?

Боби реши изведнаж. Скри се зад един отдушник, изхлузи панталоните, сакото и ризата си и така, само по гащета, се вмъкна във върволицата на докерите. По пътя помоли с ръце съседа си да му отстъпи за малко бамбуковата си шапка, нахлупи я на главата си, сложи на рамо кобилицата му и така, маскиран, свил дрехите си под мишница, премина под носа на Червенобрадия, който продължаваше да се взира в пасажерите на палубата. Поиска му се да го ритне отзад и да го бутне в морето, но се въздържа. Ама че глупав детектив! И той се наел да гони не някой друг, а Боби Станков...

В този миг полицаят от борда го позна. Развика се. Спусна се по моста. Хукна и Червенобрадия. Боби изтича на площада, сподирен от засилващата се подире му глъчка. Ами сега накъде?

И видя цял гараж от велорикши, малки файтончета за двама души с три колелета, които се карат като велосипед — от човек, седнал отзад. Беглецът се метна на една рикша и натисна педалите. Подире му с друга велорикша се спусна дебелият собственик на гаража, като не спираше да вика. Боби ускори ход. Изпревари го. Но всеки път, когато се поотпуснеше, го виждаше зад гърба си.

Градът приличаше на мравуняк. Хора, хора. И автомобили, рикши, велосипеди, пешеходци. И търговци с кобилици, които носеха на рамо дюкяните си с плодове, зеленчуци, галантерия, гостилници. И пазари с немлъкващата им врява, затрупани с планини от риба и плодове — банани, ананаси, кокосови орехи, манго, малайски ябълки и чудото на тропиците — големите колкото човешка глава дуриани, плодовете с божествен вкус и с най-отвратителната воня. Някъде свиреха народните оркестри гамелани от окачени метални гърнета, по които музикантите удрят с палки, гонгове с разна големина, ксилофони и ребаби — цигулки с две струни. И народните куклени театри, и театрите с куклени сценки...

Двумилионният град изостана назад, най-първо модерният център, после и колибите на покрайнините. Напреде се ширна полето, осяно с оризища и плантации, зад които се надигаха острите върхове на вулканите.

Полицейската сирена го накара да свърне от пътя в банановата плантация. В профучалия автомобил седеше Червенобрадия. Боби се

облече пак, после излезе на пътя и обърна назад. Но пак чу воя на сирената. Пак се отби и се потули зад една бамбукова къщурка. Но и полицаите спряха на същото място. Червенобрадия рече:

— Аз ще го почакам тук. Вие се върнете към брега.

Той седна на пейката пред колибата. Щом седна, и задряма. Изглежда, изморен беше здраво. Боби се смая какво да стори. Как да се измъкне. Полето гъмжеше от хора. Наистина Ява е едно от най-гъсто населените места на земята. Оризищата се катереха по терасите на хълмовете, губеха се високо по склоновете на вулканите. Боби си припомни, че Големия Боб наричаше Индонезия и с друго име — Страната на вулканите.

А това? От колибата се измъкна триметров питон и пропълзя към задрямалия детектив. Такъв хищник задуши пантерата в Калимантанската джунгла. Ако някой не му помогнеше, Червенобрадия щеше да загине. Един Боби Станков не би оставил без помощ кой да е човек, та бил той и най-проклетият детектив. И то човек, който го спаси от акулата...

Той се озърна. Видя една брадва, подпряна до колибата. Грабна я и притича. С един замах отсече главата на влечугото.

„Едно на едно! — помисли си момчето и побягна. — Ти ме спаси, аз те спасявам. Боби Станков не остава длъжник.“

Но иззад къщурката изскочи стопанинът ѝ и се развика сърдито. Момчето не разбра защо. Не допускаше, че бе убило домашния му питон, който пазеше дома и хамбарите му от плъхове. Само видя, че Червенобрадия се събуди и хукна подире му. Боби прескочи някакъв ров, който се изпречи на пътя му. Тежкия детектив не успя да го заобиколи, цопна вътре с двата крака. Залепна като муха в мухоловка, попаднал в ямата, където индонезиецът събираше сока от дворните си каучукови дръвчета.

Разбрал, че засега врагът му е обезвреден, малкият беглец излезе на шосето и се метна върху стъпалото на минаващия камион.

— В българското посолство! — помоли се той. — По-бързо!

Не беше тъй лесно да се развие бързина в навалищата на Джакарта. Мина цял час, докато най-сетне шофьорът му посочи сградата с българския герб.

Най-сетне! Най-сетне! Тук вече щеше да получи помощ, спасение.

И в момента, когато посягаше към дръжката на вратата, някой го хвана за ръката. Боби се обърна изтръпнал. Червенобрадия.

— Помощ! — изкрещя той и се дръпна навътре.

Без да се противи, с него влезе и детективът, като не пускаше ръката му.

— Стига бе, момче! — скара му се той накрай. — Измъчи ме!

— Как смее да ме арестувате? Аз съм на българска територия.

— Глупчо! — усмихна се Червенобрадия. — Я погледни!

И му показа паспорта си за пътуване до България, в който бе вписано и името на Боби, бе залепена и снимката му.

— Ние сме приятели с баща ти — рече той. — И не съм никакъв детектив, а журналист. Той ме помоли да те отведа при него. Извадих ти билет, уредих всичко... Тук те чакам от два дни. Обади ми се Големия Боб...

— Ами убийството?

— Отдавна хванаха убийците.

— Зна... Зна... — заекна Боби. — Значи.

И седна на първия стол, който му попадна, усетил как се подкосяват коленете му.

Издание:

Петър Бобев

Гонитба из южните морета

Редактор: Георги Струмски

Художник: Ани Бобева

Художествен редактор: Магда Абазова

Технически редактор: Цветана Арнаудова

Коректор: Ана Лазарова

Формат 59/84/16; тираж 25 100 екз.; печатни коли 10,75; издателски коли 8,92; л.г. VII/44 изд. № 3251; поръчка № 164/1971 година на изд. „Български писател“; дадена за набор на 29.V.1971 г.; излиза от печат на 30.IX.1971 год.; цена 0,69 лв.

Български писател, София, 1971 г.

„Тодор Димитров“, клон 3 — София

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.